

הו!

כתב עת לספרות
גיליון 12, דצמבר 2015, טבת תשע"ו

הו!, כתב עת לספרות
גיליון 12

Ho!, Literary Magazine
Editor: Dory Manor

מיסודם של אחוזת בית ספרים ודורי מגזר

עורך: דורי מגזר
מערכת: סיון בסקין, משה סקאל
מען המערכת: ho.poetry@gmail.com

עיצוב העטיפה, קדר ועימוד: דור כהן
על העטיפה: דליה רביקוביץ (1975)
צילום עטיפה: יעל רוזן

© 2015 כל הזכויות שמורות למערכת הו!
2015 © All rights reserved to Ho!, Literary Magazine
כתב העת רואה אור באמצעות עמותת הו! – עמותה לספרות עברית

נדפס בישראל תשע"ו, 2015 Printed in Israel

יצירות יש לשלוח בקובץ מצורף בדואר אלקטרוני, מודפסות ברווח כפול,
בציון שם המחבר, כתובתו ומספר הטלפון שלו. שירים יש לשלוח בניקוד חלקי.

INSTITUT
FRANÇAIS
ISRAËL

הספר רואה אור בסיוע שגרירות צרפת בישראל – המכון הצרפתי
במסגרת הפרוייקט "אליעזר בן יהודה"
Ouvrage publié avec le soutien de l'Institut français d'Israël à Tel-Aviv
dans le cadre du programme "Eliezer Ben Yehuda"

הוצאתו לאור של גיליון זה הסתייעה
בתמיכת מועצת הפיס לתרבות ולאמנות

גיליון זה רואה אור בסיוע בית שלום עליכם

הוצאת הקיבוץ המאוחד

	5	במקום פתח דבר: אם קראתי שיר ואני מסכים אתו, המשורר מעל בתפקידו (כמה מילים על פואטיקה, ולא רק על ערס פואטיקה), מאת משה סקאל
	11	על "הו" 12
	13	דליה רביקוביץ אחד-עשר שירים גנזוים
	23	קובי מידן הווית אשר ממנה הוא מִרְכוּז
	30	חדוה הרכבי בשפת רוח פרצים
	33	אנה הרמן שיטפון בגינה
	38	עמרי לבנת עֶרְסָל מעור אדם
	41	הילה להב לועסת את בִּשְׂרָה
	44	שלומי חתוכה מתי נודה על האמת? נטשנו.
	46	אסף בנרף תואר הלילה
	49	סיון בסקין This is the last call
	57	יאיר דברת הו, רגע נדיר של פריון!
	61	שחר-מרי מרדכי אל סיפונה של היד
	63	נעם פרתם מצאתי אותי שמים
	67	אפרת מישורי מי מלחין את הבכי?
	69	שמעון בוזגלו רעש אחרי רעש כֶּה
	73	עומר ולדמן להאמין שזו זיעה
	76	אילה בן לולו חמש תמונות מכור המִצְרָף
	78	רחל חלפי נפוחת צעקה
	80	אלוף הראבן לעשות חגיגה לאימתך
	81	נמרוד ברקו בשר מחזיק קורות חיים
	85	יחזקאל רחמים ובטן העוד עודֶנָה הָרָה
	88	תהל פרוש אני מבקשת עליו
	90	לי ממן כל הדרך לשועל הלב
	92	בעז יניב שפיריות הנפש
	93	רחל אלבק-גדרון דבר־מה שאין לפקפק בו, אך הוא המפוקפק שבהווית
	94	עמוס לוימן וקשה לְהִפְךָ
	96	ליאור שטרנברג טיפה של אירלנד בכוס
	98	מעין אבן אולי מוטב לכתוב במקום זה שיר
	99	יצהר ורדי בלילה הזה
	100	טלי עוקבי גשם אלכסוני נָבֵל
	101	רועי שניידר לקפוץ מראש הר
	102	יולי ורשבסקי נושא, נושא, נוסטלגיה
	103	דוד (ניאו) בוחבוט שלד זהותי
	105	עינה ארדל בקץ העידן האפשרי, בשכונת רסקו
	107	דותן ברום זוכר איך שִׁנְשַׁבְתָּ בִי
	109	דורי מנור לא היריין אלא מורסה (צרוך מרובעים)
	184	משתפי הגיליון
פנים חדשות ב"הו!"		
114	ניר אילון כאן אין יולדת	
116	רותם אלמגור כירווג של נשמה	
120	יהונתן ולצר רק אתה הפֶּשֶׁט	
123	גלעד לייבה שפניא	
124	ירדן בן-צור הרודנות הזאת של שפת אמי	
125	ריטה קוגן כְּלִבִּית ומִצְפָּה	
126	דנה גולדברג תמיד יש קיר באמצע הבית	
128	אייל שלום אצלך ביד, כשזה כתוב	
130	ליאת נאה פרווה של דברים	
132	עמנואל יצחק לוי ליל מקרר	
133	שירה שמי אֲדִים של דעת	
134	נח אנגלהרד כיצד יש לשתוק אותך	
135	אורית נוימאיר פוטשניק פצע שנסגר	
136	אור בן-צבי רייף אוֹדָה לטרנינג ירוק	
137	טל זרבה פאב	
תרגומי שירה		
140	אדוניס שירי מהיאר איש דמשק, שירים נבחרים מערבית: עמרי לבנת	
146	ויליאם שקספיר ונוס ואדוניס, פתיחת הפואמה מאנגלית: יותם בנשלים	
153	הַאֲנֶקְרָאוֹנְטִיָּאָה שבעה שירים מיוונית עתיקה: שמעון בוזגלו	
158	רבקה בסמן בן-חיים אני בזמן נעֶלְמָה מיידיש: רועי גרינולד ורבקה בסמן בן-חיים	
161	ריינר מריה ריילקה ספר השעות, שבעה שירים ראשונים מגרמנית: עידו פלד	
165	אלפרד טניסון לזכר אה"ה, שירים נבחרים מאנגלית: צור ארליך	
169	אפולוניוס איש רודוס אַרְגוֹנאוּטִיקָה, שלושה קטעים מיוונית עתיקה: אברהם ארואטי	
175	היינריך היינה האורגים השְׁלֹוּיִים מגרמנית: דותן ברום	
176	אברהם עוז פרנסואה ויון וברטולט ברכט, סיפור קטן על חבל תלייה, פריעת המוסר וקניין רוחני	
180	לואיס קרול נאומו של הכרוז, מתוך "ציד הסנארק" מאנגלית: קובי מידן	

במקום פתח דבר:

אם קראתי שיר ואני מסכים אתו, המשורר מעל בתפקידו כמה מילים על פואטיקה, ולא רק על ערס פואטיקה מאת משה סקאל

א. אני חיה, אני מתה: על ההדהוד בשירה

אפתח בזיכרון אישי קצר: בגיל עשרים ושתיים נסעתי לפרזו כדי ללמוד ספרות בסורבון. צרפתית היתה שפת אמה של סבתי, ילידת קהיר, ואף על פי שהיא מעולם לא ביקרה בצרפת, כל חייה הבוגרים היא ישבה בתל אביב והגתה בתרבות הצרפתית. בשביל סבתא, צרפת היתה מעין מולדת מדומיינת, ארץ מובטחת שאפשר ורצוי להתרפק עליה, אבל כזאת שלא אמורים להגיע אליה. ולשם – דווקא לשם – נסעתי.

אלא שכאשר התחילו הלימודים ציפתה לי הפתעה. אם הייתי סבור לתומי שאלמד ספרות צרפתית עכשווית ואולי, לתיבול, גם כמה קלאסיקות, כלומר רומנים של מרסל פרוסט, גוסטב פלובר ובוודאי גם בלזק, הרי שלמרבה הזוועה, כל היצירות במקראה שחילקו לנו בשיעור הראשון נכתבו במאה השש־עשרה והשבע־עשרה. היצירות העדכניות ביותר היו מתחילת המאה השמונה־עשרה. בתום התאוששות מההלם הראשון קיבלתי על עצמי את הדין והשתכנעתי שחשוב ללמוד גם טקסטים מהסוג הזה. היתה לי יראת כבוד כלפי היצירות הנושנות האלה, אבל לרגע לא חשבתי שהן ידברו ללבי.

ובכן, אחת היצירות הראשונות שלמדנו בסורבון היתה סונטה של המשוררת לואיז לאֶבָה, שנכתבה בשנת 1555. כשקראנו את השיר הזה בכיתה, נדהמתי לגלות טקסט רלוונטי להפליא, שהצליח לטלטל אותי הרבה יותר משירים עבריים רבים בני זמננו. שיר מרגש, חושני, מיני מאוד, בעל קצב מהפנט ולשון שאין בהירה ממנה. הסונטה נפתחת באחת השורות המפורסמות ביותר בספרות הצרפתית: Je vis, je meurs; je me brûle et me noie (בתרגום מילולי: "אני חיה, אני מתה, אני נשרפת ואני טובעת"). לאבה מדווחת בשפה קולחת, עכשווית עד כדי כך שהיתה יכולה להיכתב בימינו כסטוס בפייסבוק, על ייסורי האהבה. הסונטה של לאבה גם הזכירה לי מיד, לא רק ברוחה אלא גם במילותיה, את השיר "מחבואים" של דליה רביקוביץ, שבו היא כותבת בין השאר: "אני תלויה מעל ענן / מבלי ליפול / בלי כנפיים, בלי מקור. / פעם, כשהייתי מאוהבת / כבר לא הרגשתי / חום או קור."

האם רביקוביץ הכירה את הסונטה של לאבה? אולי הכירה ואולי לא. כך או כך, התחוללה כאן תופעה מרתקת, אחד הנסים שידועת לחולל השירה: ההתכתבות של יוצרים עם יצירה מוקדמת להם – לפעמים גם בלי שהכירו אותה בפועל; הדהוד של יצירה בתוך יצירה, שהוא ראייה נוספת ליסוד האוניברסלי, העל־זמני והפלאי של השירה. ההתכתבות הזאת, ההדהוד הזה, גם מממשים את הפירוש הראשוני של המלה "מחבר" בשפות שונות: המלה author באנגלית, או בצרפתית auteur, נגזרה משם העצם הלטיני auctor, "יוס, יועץ, ממריץ לפעולה", שנגזרה בתורה מהפועל augeo, שפירושה: "להוסיף דבר על דבר, לפתח, להרחיב, להכביר". הסופר, כך רומזת לנו המלה הלטינית, אינו מסתפק בעצם קיומו; הוא כמו מחויב להוסיף עליו, להכביר עליו, ובאותו זמן גם להוסיף נדבך על היצירות של קודמיו, להגביה את התל.

זה היה השיעור שלמדתי על קלאסיקה כסטודנט צעיר. למדתי אז שיש להתייחס אליה לא כמצוות אנשים מלומדה, לא כאיזה דבר ארכאי ומשמים ובלתי-רלוונטי, אלא להפך – כאל דבר עדכני, מעורר ומסעיר.

ב. עם שירה לא מסכימים

ובמעבר חד מלואיו לאבה, בת המאה השש-עשרה, אל השירה הישראלית של המאה העשרים ואחת. דומה שאי אפשר לכתוב היום אף מלה על שירה ישראלית עכשווית, בלי להתייחס למשוררים המקוטלגים תחת השם הכללי – כללי מדי – "ערס פואטיקה". הדיון הזה שולח מיד את הכותב אל העניין המזרחי, וכאן הוא כמו מחויב להצטרף למצדדים במהלך החדש או למקטרגים עליו, ולשאול שאלות כגון: האם השירה המזרחית החדשה מלמדת על תחייה של תרבות מזרחית אמיתית? האם היא מעידה על הפסגות הגבוהות שאליהן הגיעה שירת המזרח? וכיו"ב. אין בכוונתי לעסוק בשאלות הללו במסגרת המסה הקצרה הזאת. הן משום שאני לא מעוניין לדון בכל המשוררים הללו בכפיפה אחת (את שיריו של שלומי תוכה, למשל, אני אוהב מאוד), הן משום שהדיון הזה נעשה בדרך כלל באופן שיש בו הרבה מן ההתלהמות, ובעיקר משום שבדיון הזה חסרה בהכרח פרספקטיבה שרק הזמן מאפשר.

יתר על כן, רוב השירה המקוטלגת תחת הכותרת הכללית מדי של "ערס פואטיקה" אינה נראית לי לא כשירה מסוג חדש וגם לא כמרידה או כמהפכה פואטית, אלא דווקא כהמשך ישיר וכאימוץ אוטומטי מדי של המודל המאפיין את רוב השירה שמתפרסמת בישראל בעשורים האחרונים: שירה המושתתת על דיבור שירי יומיומי, כמעט אוטומטי, שירה שמדברת על הכאן והעכשיו, שמעזה לפעמים לומר מלים בוטות, אבל מתרחקת כמפני אש מכל עיצוב שירי משוכלל ומכל סטייה מן התקן הצורני, ובסופו של דבר היא נקראת כמו פרוזה די טריוויאלית הכתובה בשורות קצוצות.

במקום להתעכב על השאלות הספציפיות האלה, אני מבקש לומר כמה דברים עקרוניים בנוגע לשירה – אותה סוגה חמקמקה וקשה להגדרה, המהלכת אימים על קוראים רבים כל כך. כן, גם כאלה שאוהבים לקרוא פרוזה טובה, אבל ספר שירה הם לא יפתחו לעולם מרצונם החופשי. בתוך כך אבקש גם להטיל ספק בכמה הנחות יסוד של הדיון העכשווי בשירה. מעניין לעיין, בהקשר הזה, בתגובות לשירים שמתפרסמים כיום בפיסבוק. אני מצטט באקראי: "מדהים כמה אני מסכימה עם כל שיר שאת מפרסמת!" או: "מילים כדורבנות! זה כל כך נכון!" וכיו"ב.

אבל האם בכלל אפשר "להסכים" או "לא להסכים" עם שיר? אם קראתי שיר ואני "מסכים" אתו, הרי שהמשורר מעל בתפקידו. עם שירה לא מסכימים, אלא מנהלים אתה יחסים הרבה יותר מורכבים ועמוקים. שיר אינו אמור "לשכנע" את הקורא, וכל מאמר פובליציסטי חריף יעשה את זה טוב ויעיל ממנו. ה"תוכן" של השיר הוא רק אחד הדברים שבהם נתקל הקורא, אבל מרכיבים אחרים לגמרי הם הפועלים על נפשו ומחוללים בה את הדברים שרק שירה טובה יכולה לחולל. ביניהם: המוזיקה והאפקט שיצרו המילים המסוימות שנבחרו לבוא בסדר האחד ואין בלתו, ההדהוד של יצירות אחרות, הלכידות המוחלטת והבלתי ניתנת לשינוי שבין הצורה לתוכן ("ההיסוס המתמיד בין צליל למשמעות", הגדיר פעם המשורר פול ואלרי את השירה), ועוד. לא ה"רעיון" ולא ה"מסר" הם העיקר בשיר. אפשר אפילו לומר שההפך הוא הנכון. אני יכול לחוש הזדהות עמוקה, אמיתית, "שירית", עם שיר המכיל תכנים לאומניים,

קסנופוביים, מיוזגניים ושאר תפיסות עולם שאני מתעב, פשוט משום שהוא כתוב באופן מדויק ומרהיב, ויש בו בעיני משום מעשה אמנות אמיתי. ולחלופין – אני יכול לקרוא שיר שהתוכן שלו חופף לגמרי את דעותי, ובכל זאת להישאר אדיש כלפיו לחלוטין. אם במקרה "הסכמתי" עם תוכן של שיר וגם אהבתי אותו, אין זאת אלא שמדובר בצירוף מקרים. השיר – במצבו הטהור – נמצא הרחק משם. גבוה משם.

ג. מְשִׁיר: השירה העכשווית והאסלה של מרסל דושאן

לפני כשנה הרציתי באחת הספריות הציבוריות וקראתי באוזני הקהל שיר שכתבה משוררת ישראלית עכשווית מצוינת, אבל בלתי־מוכרת מחוץ למעגלי השירה המזדדיים. מיד קמו אנשים בקהל והקשו: "על סמך מה אתה אומר שהטקסט שקראת עכשיו הוא שיר? מי קבע?". היה אפילו אחד שפתח ספר עיון והתחיל לקרוא ממנו בהטעמה קטעים אקראיים בשורות קצוצות. "אולי זה שיר?" הוא תמה בחיוך דק, "מי יקבע שמה שקראתי עכשיו הוא לא שיר?" דווקא שמחתי להיתקל בחשדנות של הקהל בהרצאה, משום שלעיתים קרובות כל כך, הקורא הישראלי קונה כל סחורה שמוכרים לו בתור "שירה". כשאנחנו קונים שולחן, אנחנו מצפים מהנגר שידע לחבר כמה קרשים למבנה יציב. כשאנחנו מחפשים דירה, אנחנו מצפים מהאדריכל שידע לבנות בניין שעומד על רגליו. כשאנחנו מאזינים למוזיקאים, אנחנו מצפים שהם ידעו לשלוט בכלים שלהם, שיהיו מקצוענים ושלא יזייפו. רק בשירה, איכשהו, אולי משום שלכאורה קל כל כך לכתוב אותה, הקהל מוכן לבלוע כל דבר ולהגיד: זה שיר. תשאלו: מה זה שיר? יענו לכם היום: זה כל דבר שמתפרסם כשיר. זאת רוח התקופה שלנו. בפרפראזה על דבריו של דוד אבידן ב"תרומה צנועה לתיאוריה־של־הפואטיקה", שוודאי הקדימו את זמנם מבחינת שיקוף ערכיה של התקופה שאנחנו חיים בה היום: "שיר הוא דבר / שאני קובע שהוא שיר / לאחר שאני כותב אותו / כשיר או כלאשיר / אבל מפרסם אותו כשיר // ועכשיו תקבעו מחדש מוזשיר".

אם ממשכים בקו המחשבה הזה, השיר לבדו יקבע שהוא שיר, מתוקף העובדה שהוא נכתב כשיר ואומרים שהוא שיר והוא נאמר אל מול קהל או נכתב קצוץ שורות ומנוקד בפייסבוק או מתפרסם בעיתון כשיר. מוזשיר? לפי התפיסה הזאת, שיר הוא בעצם גלגול מאוחר וקצת צולע של ה"מזורקה" של מרסל דושאן, אותה אסלה טריוויאלית שחדרה אל קודש הקודשים של עולם האמנות, אי־אז ב־1917.

ד. שירה היא ההפך מדבר ש"מנגישים" אותו

קשה מאוד להגדיר שירה, אולי בלתי־אפשרי. ובתקופתנו זה קשה אולי אפילו יותר מאשר בעבר, כי בעקבות ההגות הביקורתית של העשורים האחרונים, כל מי שינסה כיום להגדיר מהי שירה, יבואו ויגידו לו שהוא מבטא בעצם – ביודעין או שלא ביודעין – את המוסכמות של התרבות שבתוכה צמח. ובכל זאת ראוי להתעקש בעניין הזה: יש, בהחלט יש כמה מאפיינים לדבר שהופך טקסט קצוץ שורות סתם, לשירה של ממש. אחד מהם, שכבר הזכרתי כאן, הוא ההדהוד, הרב־שכבתיות, הרב־רובדיות שמביאה קולות ותפיסות וצלילים וריחות של מקומות אחרים ושל זמנים אחרים. אני לא מתכוון כאן להדהוד במובן של גזור־והדבק, לא לאיזה גייס־דרופינג או אזכור סתמי של יוצרים ושל יצירות, ובוודאי לא להדהוד במובן הראקציונרי של חזרה לאחור לעולם שכביכול היה טוב יותר. ההדהוד של השירה הוא תנועה בלתי פוסקת

קדימה ואחורה; הוא פעפוע תרבותי, פנימי ומתחייב מעצמו; הוא מעין קוד שאפשר לפצח אותו, אם רק מכירים ורוצים. ההדהוד הזה יכול להיות גם הדהוד של ספרות אפשרית, של שפה ושל צורת קיום אפשריות, אפילו סך השלילות של ההווה המוכרת. אפשר לתפוס אותו גם מהאוויר, אבל בשביל זה צריך להרים את העיניים. לפסוע קצת הצידה. לרגע להרפות. המשורר האמיתי יודע תמיד שהוא חולייה בשרשרת. הוא לא המציא את הגלגל, אלא רק נעזר בו כדי להתקדם עוד כברת דרך. ולא דווקא קדימה, אלא לפעמים גם הצדה, אל שוליה של הדרך הסלולה. הוא לא מתבונן רק מבעד לעיניו ומגובה המטר ומשהו שלו, אלא לעולם עומד על כתפי ענקים שקדמו לו. ועל כתפיו – הצנומות או החסונות – יעמדו המשוררים הבאים לבוא.

כשיהודים עזבו את הארצות שלהם – לפני מאה שנה, שמונים שנה, שלושים שנה – והגיעו לכאן, היה בהם שֶׁבֶר. אבות ישרון, למשל, עשה מהשבר של עצמו, מהאירצון שלו לאחות את השבר, יופי גדול. הוא בנה דבר חדש, שעשוי כולו כמו כד מרהיב, המודבק מחתיכות של כד. אולי משברים של כד אחר. הוא עשה אֵין מאין, שאינו אלא יש מיש. לעומת זאת, אם השבר התאחה, בדרך כלל לא יצא מזה שום דבר שדומה לשירה אמיתית, כי שירה צריכה סדק. היא צריכה שבר. היא צריכה להיות – בין השאר – פגומה. צריך להיות בה עוד משהו; עוד לא־משהו. ובין הסדקים האלה, סדקיה של השירה, מסתחרר ההדהוד.

תשאלו: האם ההדהוד חייב להיות רק של יצירות ישנות? רק של קלאסיקות? ומה בנוגע להדהוד של היפהופ, של ג'ז, של פופ מזרחי, של מוזיקה עכשווית מכל סוג? כלומר, האם מעניין ואפילו מהפכני לשאוב את ההשראה ואת ההדהוד המיוחל דווקא מתרבות פופולרית עכשווית? אולי כן. האם זה מספיק? תלוי מה עושים עם זה. תלוי, למשל, אם ההשפעות עוברות תמורה משמעותית בשירה החדשה, או שמא מדובר בציטוט עקר או בחיקוי שטחי.

מה שבטוח, השירה לעולם לא יכולה לנבוע במעגל סגור ועקר, היא חייבת להיות פתוחה. לא מצמצמת אבל גם לא חובקת כול. במיטבה, שירה היא שפה בתוך שפה, רשת מילולית סבוכה של זיקות לשוניות ותרבותיות, אפשרות מזוככת לחמוק מהיום־יום, ובכך, באופן פרדוקסלי, להנציח אותו. השירה היא מלחמה בלתי־פוסקת בכיעור ובהבל שהם מנת חלקו ההכרחית של האדם, יצירת יופי המעניק נחמה משום עצם היותו, משהו שאין בו תועלת, הצומח מתוך הרקב של החיים עצמם. שירה פירושה פעולה של ניפוי, שאינה תלויה רק במזוה כמקור השראה, פעולה שהיא ההפך ממקריות ומארעיות. לא הכול נכנס לתוך השירה, היא בוררת. עליה להיות מוזיקלית, מלאת רבדים, אבל גם מובנת למי שמובנת. ולמי שלא – לא נורא. כל שירה היא ממילא מיעוט, ויש תקופות שבהן קוראי השירה הטובה – הקוראים הטבעיים שלה, הקוראים ה"אמיתיים", אם תרצו, הם מיעוט שבמיעוט. אי של מיעוט בתוך מיעוט גדול יותר, של קוראי הספרות היפה. שירה היא ההפך מדבר ש"מנגישים" אותו. לא כולם אוהבים שירה. לא תמיד כולם "מתחברים" אליה, וזה בסדר, זה בסדר גמור.

שביעות הרצון הכללית כיום מהעובדה שכולם קוראים שירה, מזכירה לי את הימים שבהם חברת מקדונלד'ס "חדרה" לשוק הישראלי בשלהי האלף הקודם. מומחים טענו אז ששוק המזון המהיר בישראל גדל: המתחרים המקומיים של מקדונלד'ס, ובראשם בורגר ראנץ', לא רק שלא סבלו מהחדירה של הענק האמריקני, אלא שהם אף הרוויחו סועדים חדשים. יותר אנשים אכלו המבורגרים בישראל. אנשי מקדונלד'ס באו ואמרו: "ההמבורגר שלנו זהה בכל מקום בעולם: בסין, בפרזי, באיסטנבול, בניו יורק, ועכשיו גם בתל אביב". הבשורה שלהם היתה

קוסמופוליטית לכאורה, אחידה להחריד למעשה, והיא גרסה שהקציצה היא אותה הקציצה בכל מקום. מנגד קמה חברת בורגר ראנץ', ובלשון אנשי השיווק העמידה את מקדונלד'ס "על קרני הדיילמה", כלומר, יצאה בקמפיין ממלכד, שכל מענה עליו יהיה בבחינת הפסד. תשובתם למקדונלד'ס היתה מוחצת: "איך שתבקש, ישר על האש!". במילים אחרות: ההמבורגר אצלנו לא יהיה אותו הדבר בכל העולם – הוא יהיה בדיוק איך שאתה תרצה אותו. ויש ישראלים שהמסר הזה ערב לחכם.

ה. למי יש זכות לקבוע מהו שיר טוב?

ובחזרה אל השירה. האם הגישה שמצדדת בכך שלא כולם "מתחברים" לשירה, היא גישה בדלנית המתייחסת לסוגה הזאת כאל מועדון סגור? ההפך הוא הנכון: זה מועדון שאין לו שום כרטיס כניסה פרט לקריאה ולתרבות ולהשכלה, וההשכלה הזאת לגמרי לא מוכרחה להיות פורמלית, ודי לה בספריות ציבוריות או בגלישה וקריאה בכל מקום שמפרסם שירה. כל מי שקרא הרבה, מי שיש לו קילומטראז' של קריאת ספרות, של קריאת שירה בסגנונות, בשפות ובתרבויות שונות – מתחיל להיות "בר סמכא". הוא יודע איך נראית צורתו של שיר. הוא מכיר את הטכניקה. בדיוק כפי שמצפים מאדריכל מתחיל, שיכיר את המבנים המפוארים של זמנים ושל תרבויות שקדמו לו. האם צריך לקרוא את יהודה הלוי, את אורי צבי גרינברג או את לאה גולדברג כדי לכתוב שירה עברית? כן. צריך לקרוא כדי להכיר. אפשר להתווכח אתם, אפשר להיפרע מהם, אפשר לכתוב הפוך מהם, אבל מתוך היכרות, לא מתוך מחיקה או התעלמות. האם כדאי להכיר שירת יידיש, שירת ימי הביניים, שירה מתורגמת (או בשפת המקור) מסינית, מפרסית, מערבית, מגרמנית, מצרפתית, מרוסית, מיוונית עתיקה? כן. ודאי שכן. האם מישוהו שלא קרא – בין השאר – ממיטב שירת העולם, יכול להיות בר סמכא בבואו לקרוא שיר ישראלי? קשה לומר שהוא יכול.

כמובן, עוד דברים נחוצים לו, לקורא השירה. הוא צריך שתהיה לו ראייה תרבותית רחבה בתחומים מגוונים, וכן אינטואיציה מחודדת. עליו לדעת שפות נוספות על זו שבה גדל והתחנך. הוא זקוק לענווה וגם לנדיבות. הוא זקוק לפילוסופיה, עליו לראות דברים שנמצאים מעבר לפופיק של עצמו. כל הדברים האלה יפים גם לתרבות עצמה. היא צריכה להישיר מבט אל הפסגות הנישאות ביותר, בלי שפיפות קומה, אבל גם בלי גאותנות. בקיצור, היא זקוקה לזמן, במובן העמוק ביותר של המלה.

ו. שירי מחאה בשירות השלטון הנוכחי

רק הזכרתי את הזמן, וכבר יבואו ויגידו: "זמנכם עבר!". הזמן של מי עבר? יגידו: של האליטות. של הממסד. של האשכנזים. של המשתכנזים. הזמן "שלהם" עבר. בתוך כל המלל הזה משורבבים מושגים כמו מרכז ופריפריה, מזרח ומערב, דתיים וחילוניים. אלא שהדיון הזה, מה לעשות, הוא בדיוק ההפך ממהפכני וההפך ממתקדם. הוא חוזר לאחור, והוא בעצם ראקציונרי במובהק. התרבות שלנו כיום, ממש כמו הפוליטיקה שלנו, חוזרת לאחור בצעדי ענק, והיא עושה את זה מתוך חדווה מזוכיסטית גדולה.

המשורר, כל משורר, זקוק למסורת. אבל זאת לא המסורת של הלאום או הדת, וגם לא של המגזר שאליו הוא משתייך כמעט תמיד שלא מתוך בחירה. המסורת של המשורר היא אחרת (כך, למשל, המשפחה – במובן המיידי שלה – היא האנטי-מסורת של המשורר. ערכי המשפחה

השמרניים הם האויבים הגדולים שלו). השירים ה"מחאתיים" שמתפרסמים היום בישראל הם לעתים קרובות החלום הרטוב של השלטון הנוכחי, והוא עושה בהם שימוש ציני מרהיב. לא רק ש"שירת המחאה" לא מערערת על יסודותיו של השלטון הזה, אלא שהיא אף מסייעת לו. ובכלל, טקסט שירי שרבים מבני זמנו "מסכימים" אתו – אינו שיר מחאה אמיתי. טקסט שירי שלא נכתב בו מלה אחת שמנוגדת לרוח התקופה, אינו יכול לערער יסודות. טקסט שירי שאינו קורא תיגר – באופן עמוק – על המוסכמות של זמנו ועל הקונוונציות הפואטיות, אלא משכפל את הדיבור היומיומי, טקסט שירי שרבים מבני תקופתו "מתחברים" אליו, אינו יכול להיות שירה חתרנית של ממש.

לפוליטיקאים בתקופה שבה אנחנו חיים יש דרכים מתוחכמות מאוד למשול. למשל באמצעות אחיזת עיניים של חתירה לפלורליזם ולייצוג של כל חלקי הציבור. למשל על ידי פילוג מעושה ומתעתע למזרח-לכאורה ולמערב-מדומיין, ובעיקר – באמצעות ההסתגרות מרצון בגטו שיש בו רק כאן ועכשיו. זה פלורליזם כוזב שהוא דיקטטורה של דבר אחד ויחיד, של מקום אחד ויחיד, של לאומנות חד-לשונית וחד-תרבותית, של כל מה שהוא ההפך המוחלט מאוניברסליות – שהיא נשמת אפה של השירה.

ז. "זמנכם עבר": על המשורר כבן תקופתו ועל הזמן לבדו

בסיפורו "הדו"ח של ברודי", העוסק בשבט פיקטיבי שנקרא יאהו, כתב בורחס על משורר השבט שנשכב על הארץ וממלמל דברי שירה. אם הוא משורר שקר, מתעלמים ממנו. אבל אם הוא מתברר כמשורר אמת, הכול נמלטים מפניו כאחוזי בעתה. איש לא יביט בו, אפילו לא אמו, וכל אחד שיחפוץ בכך יוכל להורגו. כך זוכה המשורר למעמדו הגבוה והנמוך, המבוזה והאלוהי.

אסור למשוררים לשכוח את מעמדם המבוזה ואת מעמדם האלוהי. הם צריכים להחזיק את חבל הטבור ביד אחת ולקצוץ אותו ביד השנייה. לשאוף כל הזמן למעלה, כל הזמן מטה. המשורר הוא תמיד בן תקופתו, אבל גם לא. יש בו משהו אחר, אל-זמני. על-זמני. ואילו התקופה שלנו, לא רק שהיא איננה על-זמנית, היא מנסה, במין קריאה ילדותית וגאוותנית, להחליף זמן בזמן. "זמנכם עבר!". אלא שהזמן, מה לעשות, לא "עבר", משום שהזמן הוא אחד. והזמן הזה צוחק בפצוץ של כל מי שמנסה לגרום לו, לזמן, לעבור. הזמן אינו עובר. האנשים עוברים. הזמן מטאטא את מה שהוא רוצה אל האבדון, ומשאיר את מה שהוא רוצה בשביל הנצח. בסופו של דבר, הזמן לבדו יקבע מזשיר.

על "הו!" 12

גיליון 12 של "הו!" מוקדש כולו לשירה. החל בשירים מהעזובון של דליה רביקוביץ, עבור במשוררות ומשוררים ותיקים ומוכרים, וכלה ביוצרים צעירים ומוכשרים שעשו את "הו!" לביתם הקבוע.

עוד כלולים בגיליון שני מדורים מיוחדים: "פנים חדשות ב'הו!'" ו"תרגומי שירה". במדור הפנים החדשות רואות אור יצירות של חמישה-עשר כותבות וכותבים שזהו להם פרסום ראשון ב"הו!", ולעתים פרסום ראשון בכלל.

במדור תרגומי השירה תמצאו יצירות של שני משוררים עכשוויים חשובים: המשורר הסורי אדוניס ומשוררת יידיש הישראלית רבקה בסמן בן-חיים. לצדם אנחנו מפרסמים שלל תרגומי קלאסיקה: קטע מהפואמה "ונוס ואדוניס" של שקספיר, שירים מתוך "לזכר אה"ה" של אלפרד טניסון וקטע מתוך "ציד הסנארק" של לואיס קרול מאנגלית; שירים מתוך האַנְקְרָאוֹנְטִיָאָה (משוררים שכתבו שירי יין וחשק בסגנון אנקריאון) וקטעים נבחרים מהאפוס "אַרְגוֹנאוֹטִיקָה" של אפולוניוס איש רודוס (סיפור גינת הזהב) מיוונית עתיקה; שבעה שירים ראשונים מ"ספר השעות" של ריינר מריה רילקה, "האורגים השלזיים" הסוציאליסטי-מהפכני של היינריך היינה ושיר מתוך "אופרה בגרוש" של ברטולט ברכט מגרמנית; ומצרפתית – "בלדת התלויים" של פרנסואה ויזן, המשורר והפושע הנודע לשמצה בן המאה החמש-עשרה.

החל בגיליון 12 של "הו!" אנחנו משתפים פעולה עם הוצאת הקיבוץ המאוחד, שהיא בית חדש אך טבעי מאוד מבחינתנו. אנחנו מודים לפרופ' עוזי שביט, מנכ"ל ההוצאה, על מסירתו לשירה העברית.

תודתנו נתונה לפרופ' אברהם נוברשטרן, מנהל בית שלום עליכם בתל אביב, ולרוזלין דרעי, הנספחת לענייני ספרות במכון הצרפתי, התומכים בכתב העת ומסייעים לנו מאוד בפרסומו. תודה מקרב לב לד"ר דורית שילה, יו"ר עמותת "הו!" ומנהלת המערכת; ליאיר דברת, העורך את עמוד הפייסבוק של "הו!" ומרכז את פעילות העמותה; לעו"ד מתן מרידור, לעו"ד מיכל פרי וללי ממון, המסייעים לנו בארגון אירועי "הו!" וגיוס הכספים; לשלמה יניב, רואה החשבון המסור שלנו; לעומר ולדמן ולעידו פלד, שסייעו לנו בהגהה; לעודד אסנר שניקד ולדור כהן, המעצב הגרפי הנאמן.

כתבי יד אפשר לשלוח במייל לכתובת ho.poetry@gmail.com. אתם מוזמנים גם לעמוד הפייסבוק שלנו, שכתובתו: www.facebook.com/ho.literary.mag.

דליה רביקוביץ אחד־עשר שירים גנוזים

עריכת מבחר קטן ממכלול שיריה הגנוזים של דליה רביקוביץ היתה חוויה עזה ומזורה מאוד. כאילו לפתע, עשר שנים אחרי מותה, שלחה המשוררת צרור שירים חדשים למערכת. סגנונם של השירים מוכר ואהוב, ורבים בהם היסודות האופייניים לשירת רביקוביץ – ואף על פי כן, ככל שהדבר נוגע לקהל הקוראים, אלה שירים חדשים בתכלית.

השירים הכלולים בעיזבון נכתבו בתקופות שונות: חלקם בשעה שחיברה את ספר ביכוריה פורץ הדרך "אהבת תפוח הזהב" (1959) ואחרים בהמשך. כמו בשיריה שפורסמו, גם כאן נקל להבחין במעבר הסגנוני שחל בין כתיבתה המוקדמת לבין זו המאוחרת. עיקרו של שינוי זה, בהכללה: תנועה מסגנון מעין־ארכאי, ששפתו נשגבת, אל מבע יומיומי בהרבה, הנראה מטבעו חשוף יותר.

כל פרסום של יצירות שלא ראו אור בחיי היוצר או היוצרת מעלה כמובן שאלות אתיות ואסתטיות. נדמה שבמקרה של רביקוביץ, גדולתה מעוררת עניין גם בטקסטים שהיא עצמה לא מצאה לנכון להדפיסם. הקפדתה המדוקדקת על שמירת מחברות שירה, ובכללן השירים הגנוזים, מעידה על מודעותה לחשיבותן גם לקוראיה העתידיים.

שירים אלה ואחרים, המתפרסמים כאן באדיבות בנה של המשוררת עידו קליר, יראו אור בספר בהוצאת הקיבוץ המאוחד, בעריכת גדעון טיקוצקי. אנחנו מודים לגדעון טיקוצקי שהעביר לעיוננו את השירים.

יש זיכרון למתים (אב לְבָנִים)

אם יָשׁוּב הָאִישׁ הַזֶּה
הֲכִי לֹא אֶל בֵּיתוֹ יָשׁוּב?
שֶׁהוּא בְּעַל אִשָּׁה וּבָנִים
וְלֹא יָשׁוּב אֲלֵיהֶם?

וְיֵשׁ לוֹ שֵׁם וּשְׂאֵרִית
עִם אֲשֶׁר חַיִּים הַיּוֹם.
מָה טַעַם אַחַר שׁוּבוֹ
וְיֵשׁ לוֹ בֵּית לְשׁוּב?

אם יָמִים רַבִּים אַחַר
הֵן לֹא נַחֲשָׁבֶם לוֹ רָעָה.
רָעָה לֹא נַחֲשָׁב עָלָיו.
וּמָה טַעַם אַחַר שׁוּבוֹ?

ואם נכון ידברו
שנבצר מכוחו לשוב
כלום אפשר שנבצר מכוחו
אם יש לו בית לשוב?

אם בעוד ימים רבים
או בעצם היום הזה,
תעשת בלבו וישוב
כי יש לו אשה ובנים.

[בשעה שאני אברים]

בשעה שאני אברים וגידים ונשמה
מוטל אבי בקברו שבבית העלמין
והשבתי אני אל לבי שלא ככל המתים
האיש אבי-מולידי אינו מתגלגל בעפר.

שהמת הבטל בקברו אין לו בת ואין לו בנים
והמת בקברו אין לו רע בלתי המתים
ובעוד שאני אברים וגידים ונשמה
אבי-מולידי אינו מתחלף בעפר.

אבי-מולידי אמנם נעשה לו נס
יען שמו של אבי-מולידי לא בזיתי כשם איש מת
ולא הטלתי בו דפי לאמר ברבים:
"האיש אבי-מולידי גוע וימת".

אבי-מולידי בקברו אין לו קלון הבשר הנמק
אבי-מולידי הוא פדוי מגל העפר
ויש לו תאר נגוי ויש לו קומת אנשים
ורב עמנו חלקו מחלקו בבית העלמין.

ותבא אליו השמועה ויהי לו משוש בקברו
תגלגנה כל עצמותיו, ישוב בשרו ויפרכ
שהוא פדוי מעפר והוא עמנו כיום
ויש לו דמות הגוף ויש לו קומת אנשים.

[פגעתי קני סוף]

"חמייתי אָמֶד"

הושע ד

פגעתי קני סוף ומימיו של נהר
ופתע דמתה לי התהום כאמי;
ולי היא קראָה, ולי היא קראָה
והיא לא תלאָה עוד מקרא לי בשמי.

נבטו בי גלים בעינים רבות,
פצרו בי קני סוף כאחי בני אמי.
ולי היא קראָה, ולי היא קראָה
התהום הירקה שדמתה כאמי.

ראיתי אמי למלטני באה,
בקשה לקחתני הביתה אמי.
שלחו בי קני גמא כפות גבעולים
ותרא אמי כי יצא גזר דיני.

(16.12.1953)

הנהר הגדול

הולכים אנשים לנהר הגדול
מבקשים את מראה הנהר הגדול
באהבתם לנהר הגדול.

והולכים עמם גם בנים ובנות
והתינוקות משיחים בנהר
וככל שתגדל תשוקתם לנהר
כן ישבחו אותם הוריהם.

ותוהים אנשים: מה עצמות הנהר?
מה גוף הנות הנהר הגדול?
וכלם מסכימים שכוחו במראָה
לבד העור שחפץ למשו.

וְזֶה הָעוֹר הַהוֹלֵךְ לְנֶהֱרַךְ
מִבְּקֶשׁ אֶת מִמַּשׁ הַנֶּהֱרַךְ הַגָּדוֹל
וְלִבּוֹ מִשְׁעָר אֶת חֲדוֹת הַמַּגָּע
שִׁיגִיעַ יָדוֹ אֶל עוֹר הַנֶּהֱרַךְ.

וְצוֹפֵן הָעוֹר דַּעְתּוֹ בְּלִבּוֹ
אֵף בְּנֹו וּבְתוֹ מִכִּסִּים מִחֲשַׁבְתָּם
שָׁגוּף וּמִמַּשׁ יִהְיֶה לְנֶהֱרַךְ
בַּיּוֹם שִׁיגִיעַ אֲבִיהֶם בְּעוֹרוֹ.

יּוֹצְאִים תִּינוּקוֹת מִלִּפְנֵי אָבוֹתָם
בְּהוֹלִים אֶל מְקוֹם הַנֶּהֱרַךְ הַגָּדוֹל
אִם יִמְצְאוּהוּ בְּנֵי הַזְּקוּנִים
לָהֶם יִהְיֶה מִשְׁפֵּט הַבְּכוֹרָה.

אֵךְ בְּנֵי הָעוֹר מְעַכְבִּים רִיצָתָם
וְסוֹד מִחֲשַׁבְתָּם אֵינָם מוֹדִיעִים
שָׁגוּף הַנֶּהֱרַךְ אֵינָנו נִגְלָה
לְכַד אִם יְבוֹא בְּכַף יַד אֲבִיהֶם.

[נַעֲרָה זַעִירָה]

נַעֲרָה זַעִירָה קִפְצָה לְגַלְיָם;
- בֵּי אֲדוֹנֵי, הֵן מִשְׁחָק הוּא, מִשְׁחָק.
וְהֵים כַּחַל וְהֵים נוֹהֵר,
וְהֵים כַּחַל וְהֵים חוֹמֵר;
לְבַקֵּר יִשְׁקֹט,
בְּעֶרְבוֹ יִסְעֵר.

- בֵּי אֲדוֹנֵי, הֵן מִשְׁחָק הוּא, מִשְׁחָק.

נַעֲרָה זַעִירָה וְגַלְיָם עֲגַלְיָם,
תִּנַּח אֶת אִמָּה וְתִרְחַק מִן הָאָב.
מִשְׁחָק הַטְּהוֹר בְּטְהוֹר הַתְּעָרַב.
לְבַקֵּר הַחֲרִישׁ,
בְּעֶרְבוֹ - קִצְף רַב.

וארץ מרה בסערה תחנף.
- ימתן אדוני, יאסף את ידי.
בי אדוני, הן משחק הוא, משחק.

יחזק אלהים את ידי אחותי,
לערב נכונה רעה לקראתה.
נערה ועירה קפצה לגלים
הם הגלים מרבי מחמה.
ואין אתה אב מן הים לשאתה.
בי אדוני, הן גורא המשחק.

(מאי 1954)

[קרא אלהים לבתו]

קרא אלהים לבתו אל נשף שמחת אחיותיה
ויקצה לה מקום כבוד.
והיא היתה פסחת שתי רגליה,
לא תבין לרקד.

ויצוה אלהים לבתו ביום שמחת אחיותיה
שבת דומם והשכל.
יען בכורה לו בתו ותיקר בעיניו מנעוריה
ורב חכמתה יהלל.

ויצו לה הצב את רגלה ופסוח לעין רואיה
בעבור ינדע מומה.
ויגד: בת אלים הדורה ופסחת שתי רגליה
מיום קרא בשמה.

והיא עגומה ובושה עד חשב לכבה הקרע
ותתאו תאנה לרקד.
אז תנקר אישונה ותשלך לבל יותר בפניה
בלתי ארבות ריקות.

בעבור שְׁעֵינִיהַ בְּרוֹת וּבָהֵן יִתְנַכְרוּ אַבוֹתֶיהָ
שִׁפְכוּ בְחַמַּת רוּחָהּ.
אֲדָ טָרַם דְּבַק בֶּן עֶפֶר הַשְּׂכִילוֹ נִמְר וְקָרְטַע
וְהָיוּ מְרַקְדוֹת נְכוּחָהּ.

חֲפֹזוֹ מְלֹאכֵי הַשָּׂרֵת לְאַסֵּף בְּכַפֶּם אֶת עֵינֶיהָ
וַיִּחְזַק אֱלֹהִים בְּבִתּוֹ.
וַיִּזְעַק כִּי טָרַף טָרְפָה בַּת פִּסְחַת שְׁתֵּי רִגְלֶיהָ
וְסָר מְשׁוּשֵׁי בֵיתוֹ.

נָחַר אֱלֹהִים בְּבִתּוֹ, וַיִּתֵּן אֶת צְלֻמָּה, וַיְבַזֶּה,
וְשֵׁת לָהּ מִרְאִית אַיְמָה.
וַתֹּאמֶר יְלֵדַת אֱלֹהִים כִּי טוֹבוֹ פִּסְחֵי רִגְלֶיהָ
מִרַב שְׂאֵת כְּלֻמָּהּ.

וַתִּקְרָא אֱלֹהִים בְּשִׁמוֹתָיו, וַתַּפְסֹחַ, וַתִּכְעַס בְּרִגְלֶיהָ
וַתַּפְצֹר: עַד מָתַי אָבִי?
צָדֵק מִמֶּנִּי אָבִי, לוֹ יִמַר יָדוֹ וַיְהוֹשַׁע
וְאֵל יַחֲמַס שׁוֹבֵי!

אֲזַ קְרָא אֱלֹהִים לְבִתּוֹ: בַּת פִּסְחַת שְׁתֵּי רִגְלֶיהָ!
זֶה שְׁמֶךָ וּבִזְאוֹת זְכוֹתֶיךָ.
מִקֵּץ שְׁבַעַה יְרַחֵם בְּטָרַם מְלֵאת הַיָּרֵחַ
תְּשׁוּבֵי לְבֵית אָבִיךָ.

[ככלוב עופות קיץ דמיתי]

כְּכֻלּוֹב עוֹפוֹת קִיץ דְּמִיתִי
אֲשֶׁר כָּל צְפוּר בּוֹ עוֹנָה.
וְכִי בָּא שְׁפוּד בְּעֵינֶיהָ,
הִיטָהּ הִיא אוֹמְרַת שִׁירָהּ.

וַתְּהִי מְצוֹדֶדֶת כָּל עֵין
וְהִמִּיתָה עֲצוּבָה
וְזָר לֹא נָשָׂא יְגוֹנֶיהָ
וְזָר בְּסוֹדֶם לֹא הוֹבֵא.

וְנֹר לֹא יִדַע אִימָה בָּס,
וְשִׁנְאָה כְּנִהַר רְחֻבָּה.
עֲמִקּוֹ כִּשְׂאוֹל שִׁירוֹתֶיהָ
וְהֵן מִשְׁטָמָה וְעֹנָה.

וְתַהִי מִצֹּדְדֵת כָּל עֵינִן,
וְשִׁירָתָה כֹּה שְׁלֹנָה.
לְצַפּוֹר הַעֲוֹרֹת דְּמִיתִי,
כִּי מִוֹת נִשְׂאָה בְּחֻבָּה.

(6.3.1954)

כְּפִיּוֹת טוֹבָה

בְּזִמְנֵי שְׁחֻשׁ הַיָּרֵחַ
כְּבוֹ הַבְּרוּשִׁים
נִבְלוּ הָעֲנָנִים
שֶׁדָּלְקוּ כְּעֵדֶת סוּסֵי־מְרוֹץ.

בְּזִמְנֵי שְׁחֻשׁ הַיָּרֵחַ
עָמַד גִּלְגָּל הַמַּיִם
חָרַב עָרוֹץ הַנְּהַר
כְּמוֹ קָמֵט עֹמֵק בְּמִצְחָ.

בְּזִמְנֵי שְׁחֻשׁ הַיָּרֵחַ
כְּמַעֲט שְׁחֻשְׁכֵּתִי אָנִי
כְּמַעֲט שְׁהִיִּיתִי
כִּאֱלוֹ לֹא בָאתִי לְעוֹלָם.
וְלוֹ בְּהִבְהוּב אֶחָד
וְלוֹ בְּדֶרֶךְ־פֶּתַע
הִלְנֵאִי וְהָיָה פֹה לְמִי לְהִשִּׁיב אֶהְבֶּה.

באמצעות שליח

קָר לִי.

תגיד לו שִׁיבוא אֵלַי.

תגיד שְׁזֶה דְחוּף.

תגזים.

ספר מה קורה לי בכלל

בדרך ישרה תגיד לו שֶׁאֲנִי חוֹלָה

לא ברמזים. תגיד לו וְתִרְאֶה אִם יֵאָזֵן.

אותי הוא מתקשה לשמע בקברו,

אָבֵל אֶתָּה יְכוּל

אָבֵל אֶתָּה יְכוּל

לְהִדְבֵּר אִתּוֹ.

תגיד לו שִׁיבוא.

תגיד לו שִׁיקח אותי מכאן,

וְשִׁיקח אותי מכאן בְּמֵהִירוּת,

תגיד שְׁגַם אֲנִי כְּמוֹתוֹ

שְׁגַם אֲנִי כְּמוֹתוֹ

ויכולה למות.

ספר לו כמה הוא אהוב עלי,

בְּכֹל אֲהַבְתִּי,

בְּכֹל נִשְׁוֵאִי,

אֵיךְ הוּא אֲהוּב עָלַי.

ואם אין לו לְאֵן לְהַבִּיא אותי

שִׁיבִיא אותי לְתוֹךְ קְבְרוֹ,

כִּי אֵין לִי מְקוֹם אַחַר בֵּין כַּה נְכַה

ובין כה נכה אֲנִי אֲמוֹת,

אָבֵל בְּיַחַד,

רַק בְּיַחַד,

לא לְחוּד.

[אתה משחית עשבים במגע יד בלבד]

אתה משחית עשבים במגע יד בלבד
לפעמים אפילו בנשיפה.
אין הם סובלים את דמותך משום שהיא דמות אנושית
כוחות הצמיחה שלהם אינם סובלים אותך.
זה דבר שאין לו מבע במלים
וזאת הסבה שלא ידעת עד כה.
גם אלו ידעת, במה היית מועיל?
אין להם זכות לדרש ממך שתמוג.
הם נצמטים בשלך מיום ליום
תחילה נקפדים במקצת רק קצות הגבעולים
אחר כך מתגלה עכירות בזרם הכלורופיל
לפעמים עובר קיץ שלם עד מות השרשים.
אנשים העוברים על פניהם אומרים שאינם עוד בגדר גנה.
אלו ידעת על כך, מה היית עושה?
הרי גם אתה אינך רוצה להמוג.

דברים קשים

על הענוי.
מה יש לומר על הענוי הזה?
יום חל היום.
שעה דחוקה בין מעשה למעשה.
הרחש בוילון מרגיע.
צל המלים רק מנחש מעבר לקירות.
זה בית די מגף
מוכן אפילו להסגר בארץ בינוני.
אך לא בזה הוא העקר.
מה הענוי הזה
המכרסם בצמת השדרה
או באחד המרכזים המוחיים?
זה הענוי
שמכונן לי את חיי
נפרד מכל מסגרת חיצונית.

אותו וילון עשוי מרשת מרקמת
אותה שלנת חלון
אותו מראה מהוה לחדר
שאין לו תקנה,
הכל יתמידו כשהיו
כשהענוי יחדל פתאום
כמו אד יבש.
(כאלו לא היה.)
ואין לי כל שליטה עליו
לא בבואו, לא בצאתו.
אניץ קש פורח
דואה ברוח, גולש ברוח.

קובי מידן הזווית אשר ממנה הוא מרכז

*

ואיך התפרצו החיים
מבעד לרשת גדר!
היה הונה עלים,
היתה תפארת רבוי;

והיו ילדים רצים
בחצר בית ספר סמוך,
ההד במגרש הרחב
מחלל את קריאות ענגם;

כנועות לעלים שותרו
נצבו מכוניות במצדד,
אוצרות נסיעות הרבה
למרחק לא גדול במיוחד;

ודוס הקפיץ כדורסל
ליד שער בית כנסת;
ואחר עשן סיגריה
ובנו צפה במכדרר;

חברתו של בני הצעיר
- אינני מכיר את הוריה,
על כן שמה הוא בגד רקוד
ולא עגן ברזל -

ליד שלחן האכל
(חפוי מכרכם, איקאה),
לומדת לקראת מתכנת,
אולם בלי הפתרון הסופי.

ובני עצמו בחדרו
יוצק אשכולות צליל;

האם יהיה פסנתרן?
(איפה ביתו, אם לא?)

לא רק רחמים עצמיים
מזינים את אותה משיכה
אל עזו ההולך ונחשף
של חמוק עקמה יורדת;

גם אותה השתאות מתנשאת
של חובב אמנות נלהב -
נצב מול ציור קשה;
אנוס להודות ביפי.

משחר חיי סכמתי,
אט אט החצים מתרצים.
מבעד לרשת גדר
הגה החיים מתפרצים.

בשובו מפגישה (קטע)

א.

אכן, כחרטום ספינה
מקציף הראש הגדול בלבנו, חותר באויר בינוני.
תנועה חלקה, רק רטט זעיר בשולי הצעד מסגיר לאות
של תופסי המשוט בתחתית הכפות.
הוא עוצר.

בית כנסת בטוני. גן משחקים. אספלט
ירק כעין הדשא למשעי. קרעי כסף, שקיקי חטיף.
חומה אפרפרה מזקן. גדר טמפלרית נצבחה כאן,
(לא, לא היה זה גבול פרדס ערבי).
טרום אוליפנט, טרום סעדניה גאון.
השנים יגזרו גורל לצמוד הבוצי:
יד נשם או קמו לעתיד. הוא מביט

במרפסת הפונה אל בית הכנסת
תלה אי מי את המאטיס ההוא,
חוג נשים מחוללות בלימבו צבעוני,
עירם שבטי אוקיאני, פטמות פוזלות
אל כתבת המבכה את הקדושים והטבוחים
מעל לדלת הכניסה אל הרנה והתפלה, זה השער.

עד לא מכבר ממש כאן, ממש כך
היה שולח יד אל כיס מעיל הצמר המשבץ.
מאז השבץ חדל לעשן. זמן מה לא דבר, לא כתב.
שלוה מוזרה ירדה על חייו.
קהיון בצבץ מבין סדקי המדרכת, יציר מי תהום.

מאז, גם טעם השתיה כמעט נטל ממנו.
התבערה הקצובה, פעלת מנוע
שתפוקתו סבה, שרשור הרגעים
לכדי קרונות, קטר הדמה. לפעמים,
הוא חושב, נולד איש כמותו מזווג לא נפרץ
בין חכמת הלב, או ערמתו,
שגמלה טרם זמנה
לתשוקת הנעורים, מפל האונים;
שנים, בטנים.

לוחית על החומה:
כאן גר מלחין ומנצח מקהלות
שמת בהיותו כבן ששים ושש.
איזה גרעין, נוקלאוס ממש,
בפנים, מאז ומעולם לוחש:
אל תעשה ענין ממותך. צופה
בבוז ממצמץ על אכל
ובכל זאת נמשך. הוא שב לצעד.

מעבר לפנה - קבוצה של בנינים שכנים,
שנים הם בעיניו כבשים, מפנים אחוריהם
לכביש הצר, כונסים ראשים בבהלה.
הבחור הצעיר ההוא -

ב.

נער כמעט - הכעיס אותו:
בחן הפנה את המכשיר הדק שלו
לעבר מקול בית הקפה,
ובאו רטט וזמזום והוא -
שפמו וכן ציצת זקנו בשחר פלומה,
זית עור פניו והד פנוק בסמ"ך הנתז -
הסב את הצג אל עיניו וקרא,
מגה אור חשמל וקרת רוח,
שם גרמני של מלחין לא מפר,
ושם לטיני של תפלה נוצרית.
צעיר כל כך ומתגדר ברחמים, לא, לא -
יפים הרחמים לנעורים,
(כיסוריו של הצלוב),
רק איזו גאות תבוסה יש, המדרבנת
להטיח בפניו את צרור דפיו.

בחוז, מעבר לזוגית,
חלפו פתאום בסך שחרים בהמונים.
דבקות-דבקות: נזרים משמאל,
חולפים ונמוגים מינה.
דבר מה מערבי מדי בבגדיהם,
במכנסי הג'ינס המשוכים על בטן,
בחלצות אשר עושות את לובשיהן למפיצי דבר.
האם הלכו שקטים מאוד או שמא הזוגית
כנאמר הפרידה אור מרעש.
האור היה אפר כמדרכה.
הנער שמולו הבחין במבטו שפר,
פנה אף הוא אל השבים, אולי מהפגנה.
חלל בית הקפה נמלא עכשו בשההאל המהסה.
לך תעשה טובות

ג.

ולו לה: פועה.
אי אז נשא עמו השם עזות,
איזו נקת של כנעניות

אֲשֶׁר הִדְיָה עוֹד נְמוּשׁוֹ, חֲמוּקִים,
לִיד קִירוֹת, עַל פְּנֵי סוּרְגֵי נְקוּז.
אִי אִז הִיְתָה שְׁחֵרֶת שְׁעָר וּמִשְׁגַּעַת
בְּדַרְכָּה (הוּ), פְּנֵי הַשְּׁגָעוֹן שֶׁל רַב הָאֲבוּדִים:
בְּלוּיִים, דְּהִים, זְהִים
עַד לְהַפְתִּיעַ
לְמַהֲלָכִים אַתֶּם עַל פְּנֵי שׁוּלְיָה
שֶׁל אוֹתָה דָרֶךְ מְלֶךְ).
יְפִי שֶׁשֶׁבְרוּ חֶסְפוֹס,
חֲזָה קָטָן שֶׁטְלִטוּלוּ
מִתַּחַת לְחֻלְצָה הִיָּה, (עוֹדְנוּ),
אֲרָכִיטִיפִי, מִשְׁלַח מְגֻלֵי עוֹלָם,
מְבַרִיד הִיסְטוֹרִיּוֹת אֶל סִתְרוֹ הַמְפַרְפֵּר,
רַק קוֹלוֹ לֹא יִשְׁמַע, נוּ.

תַּגִּיד, הִיכֵן נוֹלְדָה הַשְּׂאִיפָה
שֶׁהַמְבַט יְנִיף אוֹתָךְ מֵעֵבֶר לְמִשְׂא?
הַמְחֻשְׁבָּה שֶׁהַקִּינָה הַהִגּוֹנָה
תִּקְרָא לְמַת?
הָאֲמוּנָה שֶׁאַרְגוֹנָם שֶׁל הַגָּאִים
(כְּגוֹן תִּיטִיבֵי שֵׁאת)
יִדְחֵם אֲנָרְגִית עוֹלָם לְתוֹךְ קַפְסָה?

כֶּךְ, כְּמִדְמָה, אֲמַר גּוֹפָה,
אֲמַנָם לֹא בְּמַלִּים אֵלֶּה עֲצָמָן;
בְּסוֹף מִשְׁפָּט יִנְקוּ שְׁפָתֶיהָ
מִהַגְ'וִינֵט מִתּוֹךְ צְמֻצוֹם מְזַעַר
שֶׁל הַעֵינַיִם הִירְקוֹת. יְפִיָּה עֲלָה וּבָא
מֵעֵבֶר לְעֲצָמָה. לְמִרוֹתָה.
קַעַר מְתָנָה
תֵּאֵם לְבָלֵט קַרְסֵלוּ.
שָׁנִים רַבּוֹת יִמְשִׁיד זְכָרוֹ שֶׁל זְכָר הַפִּטְצ'וּלִי,
בְּמֵעֵבֶר בֵּין הַמְטַבַּח לְחֵדֶר הַשְּׁנָה,
כְּמוֹ מְצוּף שְׁמִסְמָן אוֹצֵר נְשֻׁכָּה,
לְמִשׁוֹת אֵת זְקַפְתּוֹ.
דְּבַר מָה כְּתוּב,

זכור לו,
היזה מנח על שלחנו.

ד.

לכי, לכי ללמודיך, שם
התמוטטי לך כאות נפשך,
ובכי, על כי אישך נטל אשך,
רחק אתה להררי אשם,
ששם ימים, צנופים ביאושם,
קודרים כמסלמים על קבר שידך,
צוברים, כמו הנהי המתמשך,
שנאה המתעלה עם העשן

מן הפגרים. אי אז לעת אישן
יעיר אותי מגע פגיון ישן
מעל שולי השסע צל ראשך

יחשף ניבים מפרושים -
לכי, לכי ללמודיך, שם
התמוטטי לך כאות נפשך.

*

רשום קוץ.
אפולולית הול.
נקישת כפית.
דפן זכוכית.

מי שאינם
כרגע בינתים
עוד מעט
לא יהיו תמיד.

אוויר

עתים היה האיי־היות
מקיש בקצריית קומפוט.

שוֹאָה היתה קרושה
בהול. באַרְץ לילה.

בשם של מישהו משם
נשמר עדין הד קולו.

אִוֶּשֶׁת בד מכנסיו
ברית חדרים וָרִים.

אוּויר היה מוכן
מאליו בַּמַּתִּים אֲשֶׁכְּנֹזִים.

*

כידוען לִבְן שַׁעַר
יש ועלי לשאת בַּנְטָל חליפת הזמן
אצל זולת.

(גם ידוען זוטֶר:
דמותי לא תמלא את המסגרת,
תותיר חלל לעֲנָנִים חֹרִים.)

"אז מה, היינו צעירים, מה?"
אומר האיש, בעלותי במדרגות
של בית המשקדים השב.

הוא צובע את המסדרון.
קולו רומז לי במחניך
על הנזית אשר ממנה הוא מרכז.

ואני מבחין:
הוא יושב בספור חיו
כנער נבון בבגדי ילד לוחצים.

חדוה הרכבי בשפת רוה פרצים

הפרדוקס הזה

גבר מתגורר במשך שנים בדירת חדר,
סורק לפעמים רחובות מקלקלים,
מחטט בפחי אשפה,
מוצא בין ערמות זבל קלפים
ותשמישי קדשה
ואלפי מגזינים של קומיקס.
אני תוהה על היפי החסר תקדים הזה,
כלומר, הפרדוקס הזה: גבר מתבודד במשך שנים
בדירת חדר -

משהו אינטימי לגמרי.
וזה יכול גם להיות משהו אנרכיסטי, פרוע
פיכאטי, חוליגאני, ארוטי,
שבור

לאט לאט הוא מתברר.
מתחילים להתברר הפרטים.
העבודות.

עולה בדעתי סדקים
חריצים, יבש, קמטים
של איש זקן שצריך
לפלוס את דרכו,
להחליט מה כן, מה לא.
עולים בדעתי אורות של מכונית
מהבהבים בערפל,
קרקס פרוע,
קרנבל.
והוא רוקד ורוקד ורוקד

כָּבֵר עָרֵב.
כָּבֵר לִילָה.
כָּבֵר יוֹם.
כָּבֵר כּוֹנֵימִים אַחֲרֵימִים.
כָּבֵר חֲלוּל הַקֹּדֶשׁ שְׁלִי עַל דָּף הַנִּיר שְׁלִי.
רוּחַ פְּרָצִים מַדְבֵּרֶת אֵלַי בְּשֵׁפֶת רוּחַ פְּרָצִים.
וְהוּא רוֹקֵד רוֹקֵד רוֹקֵד.
אֲנִי אוֹמְרֶת גַּפְּלָא. גַּפְּלָא. זֶה גַּפְּלָא.
מוֹזִיקֶת גִּ'ז לְכִנֵּה נַעֲצֶרֶת לִיד הַדְּלָפֶק.
הַמְצִיאוֹת שׁוֹקֵעֶת לְתוֹךְ תַּרְדֵּמָה עֲמָקָה.
צִפּוֹר הַרוּגָה מִנִּתְרֶת בְּחֹשֶׁךְ
עַל פְּנֵי קֶצֶה שֶׁל מִדְרָכָה.
וְהוּא רוֹקֵד רוֹקֵד רוֹקֵד

וְבוֹ בְּזִמְן לְהַרִים דְּפִי נִיר קִטְנִים,
לְעִשׂוֹת רְשׁוּמֵי־הַכֶּנֶה
- רְשׁוּמִים שְׁנַעֲשׂוּ בְטֵרְאֲנִס -
עַל פִּתְקָאוֹת, עַל נִירוֹת גְּדוּלִים.
וְהַמְנוֹת הַשֶּׁקֶט, עִם הָאִפּוֹר הַלְבָן, רַק מָה,
אִיפֹה הַמִּקְל וְהַגְּלִימָה.
עוֹלָה בְּדַעְתִּי חֲלוּם שֶׁל כְּלָבָה
וְחֲלוּם שֶׁל כְּלָבָה בְּדִיוֹק כְּמוֹ חֲלוּם שֶׁל כְּלָבָה
שְׁנַרְדֵּמָה סְבִיב בּוֹר מֵיִם כְּזֶה
לְאַחַר שְׁנִסְתָּה לְדַעַת מָה
מִסְתּוֹכֵב בְּרֵאשִׁי
נִזְכָּרְתִּי בְּבִלְתִּי אֶפְשָׁרִי.
כְּלוֹמֵר

גָּבֵר שְׂיוֹדֵעַ מָה מִסְתּוֹכֵב בְּרֵאשִׁי,
מְשַׁנֵּה אֶת דַּעְתִּי כָּל הַזְּמַן,
גּוֹרֵם לִי לְהַרְגִישׁ
דְּבָרִים כְּאֵלֶּה.
וְהוּא גַם מְשַׁהוֹ אַחַר לְגַמְרִי.
גָּבֵר מִהַסּוּג הַזֶּה,
כְּלוֹמֵר

גְּבֵר שְׁאֵנִי אוֹהֶבֶת -
גְּבֵר פְּרֵהִיסְטוֹרִי
גְּבֵר כְּבִיר
טוֹטְאֵלִי
מְאֵגִי
חֲדָר־פְּעָמִי
גְּבֵר תְּמִים

ועכשיו האסוציאציות

מְלֵאךְ לְבוּשׁ בְּגָדִים שֶׁל רְחוּב - סוֹדֵר שֶׁל נְנֻדִים - מְעִיל כַּחַל - כּוֹבֵעַ קַסְקֵט - הַיּוֹם הַקָּטָן שֶׁחֵלֵף - סֵתוֹ - הַחֹוֹל הַזֶּקֶן - אִשָּׁה בֵּת 1000 רוֹקֶדֶת לְבַד בַּחֲרָבָה - רוֹקֶדֶת עִם קְדוּשִׁים, כּוֹפְרִים, פִּירָאטִים, אֲנַרְכִיסְטִים, נְסִיכִים, סְטוּדֵנְטִים, אֵינְטֵלְקְטוּאָלִים, פְּדוּפִילִים, פּוֹשְׁטִים, שְׁקֶרְנִים, פּוֹשְׁעִים, סוֹחְרִים, מְאֻכְרִים, סוֹטִים, זוֹנוֹת, שׁוֹטְרִים גְּבֵרֵתֵנִיִּים, קַבְּלָנִים - רוֹקֶדֶת בַּחֲצָרוֹת אַחֲרֵי - רוֹקֶדֶת עַל עֶרְמֵת קֶשׁ הַפּוֹכָה - הַחֶסֶר - הַהֶפְקָרוֹת - הַעֲזוּבָה - קוֹלוֹת בְּלוּיִים שֶׁל צְפוּר הַרוּיָה מְנַתֶּרֶת בְּרֻקֵעַ - הַמְצִיאוֹת נִהְפְּכֵת לְטֶפֶה - טֶפֶה נִהְפְּכֵת לְשִׁטְפוֹן אֲדִיר - צָבֵעַ הַבוּץ - צָבֵעַ הַבוּשָׁה - צָבֵעַ הַמָּשִׁי - לִילָה - הַשָּׁמֶשׁ מוֹפִיעָה - סִירוֹת - עֶפִיפּוֹנִים - תְּלֵאוֹת שֶׁל עֲנָנִים - רְשָׁרוֹשׁ הַבְּתִים מְסֻבִּיב - הַפְּחוֹנִים - דְּמוֹת עִם פְּרָחִים - בֵּית - דְּשָׂא - גִּוִּנְגֵל - כְּלָב שְׁמִירָה - הַפּוּגָה - חֵית־הַלִּילָה שֶׁל אָבוֹת יִשְׂרָאֵל בּוֹחֶנֶת אֶת עֲצֻמָּה בְּמִרְאָה - עוֹצְמֵת אֶת עֵינֶיהָ - שׁוֹכַחַת אֶת הַמְרָאָה שְׁלָה - רוֹאֶה מִשְׁהוֹ אַחֵר - צָפָה עַל דָּלֶת אֲרוֹן הַבְּגָדִים - מִשְׁתַּלְשֶׁלֶת אֶל הַרְצָפָה - מַחְרַחֶחֶת אֶת הַשּׁוֹלִים - פּוֹרְמֵת אֶת הַשְּׂרוּכִים - חוֹלְצַת אֶת הַעֲרָדְלִים - מְסַתְּכֶלֶת בְּסִדְרֵי־יּוֹם שְׁלָה שְׁמַנָּח עַל גְּבִשׁוּשִׁית לְבָנָה - מְקַשֶּׁיבָה לְדַבְרִים אַחֲרֵים - נוֹעֲצַת לִי מְחַטִּים בְּמִצַּח, בְּעַפְעָפִים, בְּלַחִים, בְּעֶרְף, בְּכַתְּפִים - חוֹרֶקֶת שְׁנִים - הַאֵינְסְטִינְקֵטִים שְׁלָה - הַקְּצוּוֹת הַשְּׁבוּרִים שְׁלָה - הַחִיִּים וְהַמּוֹת שְׁלָה - הַחִיִּים הַמּוֹת הַחִיִּים - הַמּוֹת הַחִיִּים - הַחִיִּים הַחִיִּים - שְׁדוֹת רְחוּצִים - כּוֹחַ הַרְצוֹן - הַרוּחַ - הַחֲקִים - יַד־הַמַּקְרָה - בְּדִידוֹת אַחַת נִגְמַת וְעֵדִין הִיא בְּדִידוֹת שְׁמַתְחִילָה - דָּם עַל הַשֶּׁפֶה - הַדָּם בְּמַכְתָּבִים - פֶּה וְשֵׁם הַזְעָה הַשְּׁחָרָה - חֲדָר הַרְחֻצָה - אֲצָבָעוֹת הַרְגָלִים - הַעֲצָמוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַרְגָלִים - הַקְּרֹסְלִים - כְּפוֹת הַיָּדִים מְנַחֶחֶת זו מוֹל זו - הַסֵּדֶר הַנִּכּוֹן שֶׁל הַדְּבָרִים - אֲדָם הַמְּלִים - אֵינְטוּאִי־צִיָּה - אֲקֻסְטָאָה - עֲרָגָה - צָבֵעַ הַחוּשִׁים - צָבֵעַ הַאֵינְסְטִינְקֵטִים - צָבֵעַ הַאֵירוֹנִיָּה - הַזְּמַן שֶׁהַשְּׁמִין מְרַב חֲכָטוֹת - הַזְּמַן שֶׁנִּצַּח - צִלְצוֹל הַשְּׁעוֹן - דַּהֲרַת הַסּוֹסִים עַל הַמִּים - הַיָּלֵד הַיִּפְהָפָה שֶׁל הַנִּצַּח חוֹלֵף בֵּין שִׁיחִים קְטַנְטֵנִים לְבָנִים - דְּמַעוֹת שֶׁל רְגֵבִים - הַשְּׁמִים - הַקְּרַע - דָּם עַל הַיָּרֵחַ - כְּמוֹ פֶּעַם,

כְּשֶׁכֵּל הַגְּבוּלוֹת נִפְרָמוּ

אנה הרמן שיטפון בגינה

יומן קיץ תשע"ה

לא ילדים צרובים משמש
הגיחו מן הים התיכון אמש.
האש הזאת לא הותירה נמש.

בשלהי תשע"ה אורית נסעה לטפל בתינוקות השרופים.
היא נשאה בזרועותיה את עלי סעד דואבשה
שבני עמה שרפו אותו
ורצחו אותו בערשו.
והיא לא יכלה אלא להשכיב אותו לישן באדמה.
וכשהיא כסתה אותו בשמיכת האדמה
הוא לא הרגיש שהוא מת.
הוא הרגיש שהיא מכסה אותו
בשמיכה חומה ממוך.
ידיה הרכות נסכו בעפר שיר ערש.
וכשהיא אמרה לו: "הכל בסדר, מתק",
הוא האמין לה ועצם את עיניו
מתחת לשמיכת האדמה.

גלי אהבתה גבהו ונשאו עד בית החולים
ועטפו במים מרפאים את כויות אחיו בן הארבע
ואת גופה השרוף של אמו.

בלילה שלפני כן שרפו את התינוק בן השנה וחצי
בזמן שנסינו לנהל
שיחת טלפון בטלה.
מתחת להכרתנו גשרף תינוק חי ולא ידענו
מדוע איננו מצליחות לנהל
שיחת טלפון בטלה.
"לילה טוב, מתק".
"לילה טוב".

"לילה טוב".
"לילה טוב".
"לילה טוב. ביי".

האפרקסות נותרה מפרקסות בכף היד
ולא השקבה בעריסתה.

בשלהי תשע"ה אורית נסעה לטפל במיניקות השרופים.
היא ידעה שמחכה לה בכפר תינקת כבדה
בת ארבעים ושתיים כמוה
ושרופה מרב געגוע אל
זרועותיה המעורסלות.
היא ידעה שמחכה לה בכפר תינקת כבדה מאוד
בת ארבעים ושתיים,
מלאת חרדת נטישה,
שבאה לכפר עם בתה בת השבע וחצי
והפילה את ילדתה אל קרקע הכפר
כשקול דודו של המיניק השרוף הדהד בחלל האויר.
כבר חלפו ימי בין המצרים, אבל הצרה הלכה וגברה.

לא ילדים צרובים משמש
הגיחו מן היים התיכון אמש.
האש הזאת לא הותירה נמש.

בשלהי תשע"ה אורית באה לנחם את המינקת הכבדה
בת הארבעים ושתיים שחכתה לה בכפר.
היא עטפה אותה בחבוקה
ונשאה אותה הרחק משם
בינות לגלי היים העמקים של חלצתה.
היא השקיטה בבת אחת
את חרדת הנטישה המרשרשת.
היא אמרה למינקת השרופה: "את לא תינקת שרופה
ולא שרפת את ילדתך".
היא אמרה למינקת השרופה: "הכל יהיה בסדר".
והיא, ששום דבר ואף אחד
לא הרגיעה מעולם,

הַאֲמִינָה לָהּ מִיָּד
כָּל עוֹד חֲבָקָה אוֹתָהּ.
הִיא אֲמָרָה לְתִינְקַת הַשְּׂרוּפָה: "הַכֹּל יִהְיֶה בְּסֹדֶר.
אֵת לֹא תִינְקַת שְׂרוּפָה
וְלֹא שֶׁרֶפֶת אֵת יִלְדֶתֶךָ".
הִיא כֹּסֶתָה אוֹתָהּ בְּשִׁמְיָהּ כַּחֲלָה עֲמָקָה,
בְּשִׁמְיָהּ שֶׁל מַיִם רַבִּים שְׂאִינָם יְכוּלִים לְכַבּוֹת.
הִיא אֲמָרָה לָהּ: "הַכֹּל יִהְיֶה בְּסֹדֶר,"
וְלִמְרוֹת שֶׁהָיוּ לָהּ דְּבָרִים חֲשׂוּבִים לַעֲשׂוֹת,
הִיא חֹזֶרָה וְנִכְנָסָה לְחֶדֶר
וְחֹזֶרָה וְכֹסֶתָה אוֹתָהּ בְּשִׁמְיָהּ הַכַּחֲלָה הַעֲמָקָה.
הִיא אֲמָרָה לָהּ: "הַכֹּל יִהְיֶה בְּסֹדֶר,"
הִיא חֹזֶרָה וְנִכְנָסָה לְחֶדֶר
כְּדֵי שֶׁלֹּא תִתְעוֹרֵר
חֶרְדַּת הַנְּטִישָׁה.

שיטפון בגינה

"שלום, רוזי,
אצ'לק שטפון בגנה"
נורית זרחי, "אהבתה של רוזי פטרוסיל"

האם זה יהיה רגע נכחד?
מי היה מתאר לעצמו שאצ'לי שטפון בגנה
אחרי ארבעים ושנים שנה
בגלל חבוק אָחד.

בגלל חבוק אָחד אִמפתי
אחרי שמונה שנים של הריון מתקדם -
איזה מזל שבאתי
לערב הזה, רק בגלל שאת באת.

איזה מזל שאת בת
ולא בן.
לך יש שלושה ילדים
ולי יש ילדה אחת.

ויש לך גם בת-זוג,
אבל היא לא אמתית
יותר ממבט.
היא אמתית הרבה פחות

מרגע אָחד שבו היית לי אמא ואחות -
בְעֵצָם, רק אמא
כפי שלא הייתה לי מעולם.
הרכות שלך כל-כך התאימה -

את נתת לְכָל הדגים
לחזור מהאקווריום לים.

החיבוק

"היא גמרה את כל השוקולדות
ומחתה היטב את פיה שלא יבואו הנמלים"
יונה וולך

אף פעם לא אמרו לי באפן כה מרגיע
מרגיע באמת: "הכל בסדר".
לבשת בגדים כחלים כמו של מריה
ולא הרגשתי שסביבנו חדר.

בעמק חבוך גבהו המים,
עטפו אותי גלי אהבתך,
גלים של רך ושל קטיפה ומה אם
הקבאת בין הגלים סכין חותך?

החלו נמלים לזחל בכל
חלקת רדום דקורה ומתעוררת.
היה אדם מתחת לכחל.
גבהו גלים של אהבה עוררת.

האם הקבאת סכין חדה מתחת?
מתחת לכחל היה אדם.
צללתי ולקחת לי את הפחד
ולא אכפת היה לי לא לנשם.

עמרי לבנת ערסל מעור אדם

*

"נייף מאוד, כפתאום הגיע
אל גלת יפיו עצמו"
יוכבד בת-מרים

פתאום הגעתי אל גלת יפיי.
ראשי שטף ששיש שכבר הקציף בפי,
שפתי דלקו לבלע את הגלה בנגחה ואת יפיי.
לא רציתי לשיר את השיש והבדלח החוצה ללילה,
אך זו הגלה הפורצת פרצה ונסכה זהב
ופרצה וכסף נחלץ באחת כנהר אל הלילה.
ראשי שנחבט מן השיש התפקע מיפיי.
יכלתי לבכות, יכלתי לראות נכותה
את יפיי שגלה מן הגוף למרחב,
ואת מלוא הרחוב מתכנס מסביבי ונפלא
לראות אדם צנח
מגיע לגלה.

*

עד אין חקר שחים הצמחים אל ראשי
גוהרים מהקיר השוכים אל גופי ופולשים
ויכלתי לחוש את צרכם
וכיצד העלים שלהם רוחשים
וכיצד מוריקים מראשי
וכמה הם יונקים
והייתי אשה עם שדים בראש והייתי אשה מספקת
שוריגי הצמחים הצומחים חרישית
מתקרבים ופולשים עד אין חקר
מהקיר העלים נתלשים אל ראשי
מרקעים עירמים הם באים אל ראשי
סובבים וקטרת עולים ואני הנזכרת

הַצְמַחִים מְצוּחִים וְדוֹרְשִׁים שְׂאֵהֶיָה לְאַשְׁתֵּם
וְיִשְׁבְּתִי בָהֶם וְהִשְׁמַנְתִּי בֵּינֹת לְצַמַּחִים
אֵיבָרִים רְחִקוּ מִגּוֹפִי וּבִסְבֵּךְ הַנֶּסֶתֶם
נִקְעַתִּי רַגְלִים וּפְקַעַת הַמּוֹחַ פִּטְמָה יִרְקָה לְצַמַּחִים

אנה הרמן

"ולא הִיָּה לִּי יֶלֶד, לא הִיָּה לִּי גוֹר"
אנה הרמן

מגל-אֶבֶץ מִתַּחַת לְעֵינָה,
עֵינָה שֶׁל אִמָּא אָנָּה,
אִמָּא אָנָּה שְׂאֵינָה שְׁלִי.

לְנִגִּי יֵשׁ עֶרְסֵל מְעוֹר-אָדָם,
עוֹרָה שֶׁל אִמָּא אָנָּה,
אִמָּא אָנָּה שְׂאֵינָה שְׁלִי.

אֵיפֹה אִמָּא אָנָּה?
לְלֶכֶת לְאַבוּד בְּתוֹךְ אִשָּׁה
זֶה לֹא דָבָר לְיֶלֶד
זֶה לֹא זְכוּר לְיֶלֶד -

הִנֵּה אָנָּה, הִנֵּה,
אֵינָךְ יוֹדֵעַ אֵיךְ נִרְאִית אִמְךָ?

מגל-אֶבֶץ מִתַּחַת לְעֵינָה
אִמְרָתִי, עֲדִינִן לֹא נִקְצַרְתִּי,
הִיוּ לִי רַק שְׁלוֹשׁ תְּמוּנוֹת שֶׁל אָנָּה
אֶפְלוּ הֵן אֵינִן שְׁלִי,
וְאֵינִן לִּי רֹאשׁ וְאֵינִן לִּי רַחֵם
אֵינִן לִּי סוּף וְאֵינִן לִּי דֶרֶךְ
אֵינִן לִּי שֵׁם מִמֶּשׁ שְׁלִי,
וְאֵיךְ אֲדַע יוֹתֵר, כְּלוּמֵר,
רַק אִמָּא,
אִמָּא אָנָּה שְׂאֵינָה שְׁלִי.

עד הבוקר

"אל תקח אותי הפעם, זה שְׂדָה, / תן לי לישון"
הילה להב

עדי־הבֶּקֶר שְׁכַבְנוּ זו לְצַד זֶה
וְלֹא יִכְלְנוּ לְאַהֵב זו אֶת זֶה.

כְּמָה שְׁנַסִּינוּ לְנַחֵם,
לֹא יִכְלְנוּ לְהִיּוֹת אֲחִים בְּבֶשֶׁר.

כָּל הַלַּיְלָה
יֵלֵד מְתוּחַ זָחַל לְאַרְכָּנוּ,
וְהַיֵּלֵד הָיָה אֲרֹךְ לְהַחְרִיד,
חִישׁוֹן וּבִלְתִּי־הַפִּיָּד.

הילה להב לועסת את בשרה

חיה

אני גונעת.
כדי להחליץ עלי ללעס את רגלי.
אני מרעבת כל הזמן.
במקום לומר את הדבר הבהיר,
הדק מכל דק, עלי להתפטם בו.
את הדבר הדק אומרות תמיד האילות שקופות-הגו.
וההמיה העדינה עולה מתוך מעי.
לא מהלב.

כדי לשבר את הרעב עלי להתחזות לכלב:
להתהלך בודדה ולהתעזות את החיות.
אוי לרגלי הלכודה עכשו.

אני גונעת ברעב.
פעם בשבע-מאות שנה באה אילה כמוך
טובת עינים מאירה בלי הפסקה -
אני לועסת את בשרה במשך חדשים.
בטני ריקה.

היאוש לא יהרג אותי כי לא
יהיה לו אמץ: בכל פעם שעורפים לי ראש
גדל לי הישבן.

הפצע בכרסי נפתח ומתאחה -
חיה שעירה מכרסמת מבטן לגב.
לפעמים אני חושבת שאמות מאהבה,
מה שמזכיר לי: אני מתה מרעב

תפוח

בְּדֶרֶךְ כָּלֵל הוּא לֹא מְרַחֵק. כֹּל כֵּן הִרְבֵּה מְעוֹף
בְּזַבְזוֹ בְּהִתְגַּלְמוֹת,
בְּרִגְעֵי הַנְּכוּן, הַמְּאַלֵּץ שֶׁהוּא כִּמְעַט מְחַמֵּץ
כֹּל פְּעַם.

הוּא מְאַחֵר כֹּל כֵּן לְגִדּוֹל. וְאֵין מִמֶּה לְקַטֵּף
כְּלוּמֵר מִמֶּה לְמוֹת,
בְּרִגְעֵי הָאֵמֶת הַמְּגַשֵּׁם כִּשֶׁהוּא מְכַרְח
לְהוֹלִיד

אֶבֶל אָבֵא, הוּא נוֹפֵל,
לְעֹזְאוֹל אֶתְדֵּי, וְזֶה הַסּוֹף שְׁלוֹ.
הַעֵץ בְּקִשֵּׁי מִתְנַדְנֵד

מאין את באה - תפלת לילה, היד הרכה,
האור הקטן, המכה, המדרגות נחבטות בראשן מדרגה מדרגה עד
הדלת - ולאן את נופלת תלוי מי שואל, ולפני מי את עתידה
למן דין וחשבון לפני כס כבודו המתגלגל

*

הגג נפל פעמים ובשניה
כבר הייתי גבהה.
מה גבהה - ארבות צמחו מצוארי.
מזל שזכרתי לנתק את החשמל. מזל שלא
אחותי הגיעה ראשונה. מזל שנפל הגג ולא התמוטטו הקירות
כי אין לי חלון

*

יש לנו חלקה: היא נוטרת ואני מנקה.
הקירות, הגג, המכה, הסירים, השתיקה, המגע, הכלים היפים,
המכה, חלונות, הרצפה, האבק, הכיור, הסמרטוט, הספרים, המכה -
הצלחתי שלושים לדקה, מנסיון ראשון, אלהים, המכה, עד שיפל בשלישית עלי להרגע

*

היא אומרת כבר שנים: חלמתי שהוא יפל
תדעי לך שהוא נפל
מאז שיפל טורפות צנחותיו את שנת
ודור אחרי דור אחותה של קסנדרה עונה לה:
את היסטריית, תרגעי.

שלומי חתוכה מתי נודה על האמת? נטשנו.

בבית

בלילה צריך להצמיד
את האזן היטב אל תוך הבית
כאלו היה קונכייה,
לשמע את הרהיטים
מדברים,
חורקים,
מתאוננים –
המטה, המקרר, ארון הבגדים,
אפלו הכסא.

אבל בסך הכל הם תמיד
אומרים אותו דבר, עומדים באותו המקום.
בלי שנוי,
רק מתבלים.

משפחה.

נטישה

מתי נודה על האמת?
נטשנו את ההורים.
הותרנו אותם בשממה
בלי מי שיקרא בשמם.

תנועת העולם שאנו מניעים
תהפך את ביתם לגלות,
לארץ זרה, העדרנו יתפך
אותם למהגרים:

את השפה המכרת יתרגלו
במתנות טלויזיה ישנות או בקלומות.

מתי נודה על האמת? נטשנו,
השלקנו אותם בבור
כמו אקדח שהשלך לאחר שיכה
קליע שאינו מביט לאחור,
הותרנו אותם בלי ידיעה מה עוד עליהם לעשות
כמו פה בלי שנים.

ולא היינו פליטים,
לא עברנו גבולות.
לא רדפו אותנו שאהידים
ולא מיליציות תת אנושיות,
לא עזבנו בגלל רעב
או מחלה,
והלכנו ריקים, רק אנחנו,
אבל שדדנו
את כל מה שנתן לקחת.

נטשנו אחרי שהאכילו והגנו
כאלו היו האדמה והשמים,
חבקנו ונשקנו.
טרקנו את הדלת,
אטמנו את הקבר
מחכים
הלכנו בעינים בורקות,
עורים.

הרגע בו נבין זאת,
ברגע בו נבין זאת,
הוא הרגע בו
נחבק חזק את ילדינו.

אסף בנרף תואר הלילה

פסיכזוה

באחת נתכשפה שנת תשס"ד
לא, כי שנים על שנים נתכשפה.
פצחתי עינים של יום אחרון
הן עיני החרום
ולא הפרתי את הקסם כלל.

שנת תשס"ד נתכשפה באחת
כמו רגם מישהו את תאר הערב
עיני אדם, ובשר הלילה
זקוקין זקוקין.
באחת נתכשפה, אני זוכר:

היה מי שהבעיר את גשמי החרום
ואמר הנה באה נחשת של יום אחרון
היא נחשת חרום

השנה היתה רמיה לפתע
והגשמים היו כשף
אמרו הנה רק לך אנחנו
נאני הייתי לבשר הלילה

היה מי שהעיר לא נתכשפה כלל
היה מי שהבעיר עיני אדם
ולא באו גשמי מרגמות הנחשת.

אותה שנה, מספרים, נתכשפה באחת;
רק לי נתכשפה.
זקוקין זקוקין היו סביבותי רמיה
ואמרו הנה בא תאר הלילה
רק לך הוא בא
רק ממך הקסם
רק ממך להפירו

מתוך "רסיטל"

קלרינט

נטף אגן חלב לתוך מטפחת
הבד אגר בסוד את החלב
נטפה מטפחת יין אל תוך נחל
היין שקחל בו הענב
כחל הקול כמים, זך הפחד:
טבעו בו, נבעו בו עיניו.

קרן אנגלית

באותה עת לא היה דבר אחר
מלבד הדבר שהיה.
ומן הראשית היה ועד לשאר הזמן
נשאר. ונשאל מהו אותו הדבר
שהיה ונאשר מלבדו לא היה
והוא מבוא עננים על מפתן נחרב
והוא לחש נוקש בחזית מערב
והוא מעי מתוח, מזדקק כמו דברי אלהים חיים.

ויולה

הבטחת לשקט בשאלת הבכות
וגופך הוא קפסה של בכות
וגופך יודע את שעות הבכות
והן מנחה וערכית ושחר.

נדאי תפירי בגופים
את אותם האותות עצמם
וגופך מרחם על הגופים,
הוא קורא לגופים
ומרחם להם
הרי יש בשעה הזו לנו

מִיָּן שְׂאֵלָה שֶׁל בְּכוֹת
כְּאֵלוֹ הֵלֶךְ לְאֲבוֹד דְּבָר
וּמִתּוֹךְ שֶׁהֵלֶךְ לְאֲבוֹד
הִשְׁתַּמֵּט גַּם זְכָרוֹ;

כְּאֵלוֹ הִלַּכְתָּ אַחֲרָיו, בְּשַׁעַה הַזֹּאת לָנוּ
לְחַפֵּשׂ אֶת אוֹתָם הָאוֹתוֹת
בְּשִׁדְרַת הַצְּבָעוֹנִים,
בְּדְרִיכַת שְׁעוֹנִים;
בְּפִשׁוֹת הָאוֹנִים.

הִבְטַחְתָּ לְשַׁקֵּט בְּזִכְרֵךְ
וּמִדּוּעַ אֵינְךָ יִשְׁנָה?
הֲאֵם יֵשׁ בְּמִקּוֹם הַזֶּה לְךָ
שְׂאֵלָה שֶׁל הַגּוֹף, הָאֵם
שְׂאֵלָה שֶׁל הַצֶּעֶר?

הִבְטַחְתָּ לְשַׁקֵּט בְּגוֹפִים
אֵךְ מִתְנַיֵּךְ קִפְסָה שֶׁל בְּכוֹת,
יִגְעָגְעוּ עֶרְבִית וְשַׁחַר וּמִנְחָה
זְכָר שְׂאֵין לוֹ רַע
וְאֵין לוֹ אַח.

סיון בסקיין

This is the last call

שמונה תרגילים מאוחרים בקומפוזיציה

1

בתם עונות רבות מאת וינלדי -
שוב אוגוסט הוא החדש שהגרלתי.
עוד קיץ חם. עוד טויסט בעלילה.
עוד עור פרה נפשט למגלה.

בשטוטי מהירקון עד פו
סביבי יוני הגעגוע עפו,
המו בלי הרף אהבה, אשר
כל יום הפכה כואבת עוד יותר.

על כל לוחות המודעות קראתי:
Va, pensiero, sull'ali dorate¹
אליך, שמאז ומעולם
חכינו שתופיעי בצלם

של עמודי בארוק, ראשי הרים,
שמהלך חיינו הערים
בתוך תריסר שנים אל מול עינינו.
ואין לבכות שמהו איננו:

הכל ישנו, הזכרונות בתקף.
רק שעל כל כתף יושב לו Teufel²
ומשבש את הכוון, ואת
יצאת מתוך הנוף הזה ובאת.

¹ איטלקית: "הינשאי, מחשבה, על כנפי הזהב..." - השורה הפותחת את שירתה של מקהלת העבדים העבריים באופרה "נבוקו" מאת ורדי.

² גרמנית: שטן.

לא, לא תהיה כאן קנאה! לא יהיה כאן ³odi et amo.
 באמת זמן טוב להזכר בקטולוס. כמה
 צדקתי בנעורי, כשבחרתי בו למורה!
 (עכשו, כששוגי מסתמרת ברנח בין דו לרה...)

לא, לא תהיה נטישה! שום דבר למלא בו סרט.
 כאן מחבקים ילדים ולומדים איטלקית מחברת:
 Quale libro? Quello sul tavolo. – הקשקוש המתוק
 של ספרי למוד לשפות. קוד פתוח לכל תינוק.

כאן חותכים ירקות וקופצים על הטרמפולינה.
 L'italiano per stranieri או lingua latina –
 מה ייטיב להסביר את הגעגוע הזה? (עכשו,
 כשלבני מסתמרת ברנח בין מכתב למכתב...)

כאן נכתבת שיחה, שמאז הנעורים ברונה לא תמה.
 כאן אני – madre mia – וקירותי לוחשים: ⁶amo, amo.

קו 100 – sightseeing bus – חולף בטיילת.
 מה כבר יש להראות בתל אביב לעין זרה?
 הישמע התיר את המוזיקה המתהוללת
 מתחת לקלופיה, מתחת לחגורה?

לי עצמי, למשל, יש פה סתם עבודה סולידית,
 וחרמור מזה, אני מגדלת כאן בת ובן,
 וקטנה וגדלה כל רגע, כמו בטריפ של אליס לידל,
 וחוצה את העיר מערבה – להתיון

מול הים עם מחברת, עגלה והשד יודע
 אילו אביונים לבניה של אי מלאכותי.

³ לטינית: "שונא ואוהב" (מתוך שיר קצר מאת המשורר הרומאי קטולוס, יליד ורונה).

⁴ איטלקית: "איזה ספר? זה שעל השולחן".

⁵ איטלקית: "איטלקית לזרים".

⁶ "אוהבת, אוהבת" (הן באיטלקית והן בלטינית).

הבדידות היא סחורה יקרה, שנקנית במטבע
היאוש מהאהבה, והגעגוע ליונתי.

(הי, ממר לקרא כך לגבר עם גוף של אלברכט דירר?
סטרייט, שרירים, שערות – נעדר מהנוף ביים...)
מאז ש־Sonic Youth הוציאו את Dirty,
לא נגע כך לבי בצנת יפים

של הגעי רחוק – לשם קרבה, של חסר
הבנה – רק כדי להבין הכל
באחת. הקשר בין אהבה לחפש –
הוא דומה, יקירי, לקשר הזול

בין סחורה למחיר. כמו שלמדנו במיקרו־
כלכלה, כשהיינו צעירים באמת,
כשנחרצו הסתירות, שלא העמיקו,
אבל הפכו לגיאיות של חצץ דמוסתני מת.

ואני נודדת עם ילדי, תמיד מערבה,
אל היתמות הזמנית מול הטיח, החול והאור,
ומקשיבה דרך כל העיר, הטובעת בקולות ושבה,
ושומעת בין הגלים את באך ואת סור.

4

כבר שלושה ימים אני מאזינה שוב ושוב
לדיסק שקנינו אחרי הופעה
בכנסית סן וידאל ליד גשר האקדמיה.
הרכב כלי קשת ונצ'אני. הו, כמה groove,
grief ו־growth בכנור שרָאָה
כל חייו את המים והאבן הללו! בסוף המאה הקודמת

אחד משלנו⁷ הספיק עוד לצעד
ב־Fondamenta degli incurabili ולהעניק אלמות פּרטי נוסף

⁷ המשורר יוסף ברודסקי (1940–1996), מחבר הספר "חותם מים" על ונציה. במקור הרוסי נקרא הספר בכותרת
האיטלקית Fondamenta degli incurabili, "טיילת חשוכי המרפא", על שם אחת הטיילות בוונציה.

לעיר בת המות, בת האלמות, שטרם אמרה
את מלמה האחרונה. התינוק מבקש עוד ועוד:
הונציאנים מרגיעים אותו. על הסף
של חיי אהבה אחרים, של נפרדות מערה

בתשוקה, אני זקוקה לטעם המשיכה ולקול האבדן
שיש בונציאנים, בטנגו, בל' כהן.
הנפרדות שלנו מוכיחה את עצמה כ־guilty pleasure
משלם. כמו אהבה אסורה, כמו רומן
שמערער נשואי אחרים, אפילו ש־common
knowledge הוא שאיש אינו יודע את פשר

פתולי האהבה הללו. ידעתי מזמן
שמהיה זו אהבה בלתי־אפשרית: בתחלה
משום שאהבתי יותר, אחר כך בגלל
הבדלי הסגנון. וכעת – הנפרדות היא סימן
לבריאות. וכל לילה בלעדיך נגלה
כמסעיר, כמו כל לילה אחר. כמו ג'ודקה⁸ בסוף החלל.

5

לא אב, לא בעל, לא חבר, לא מאהב.
ברגעים כאלה אין דבר זולת כאב,
ובמרחק חמש דקות מכאן
אתה ישן, או מנגן, או מרוקן.

וגם אני אינני רעיה, כמעט לא אם,
כמעט לא בת ולא אחות, ופי טועם
את המרק אשר נועד לאכילה ללא חבריה.
לא אתקשר לאף אחד. אכתב, אולי אקרא

ואעשה קצת תרגילי דקדוק באיטלקית.
בתי אצל הסבים, התינוק ישן. שקית
עם חתולים תמתין עד שאחליט לצאת.
אתה לא כאן. הדף לבן, קורץ ומרצד.

⁸ אחד האיים בלגונה של ונציה.

אולי אֱלֹהִים הַתְּמַכֵּר לְטִמְפוּ,
 אולי - לְתוֹרַת הַמְּסַפֵּר וְהַטְּרָאשׁ:
 פֶּעַם בְּאַרְבַּע שָׁנִים, בְּסִפְטֵמְבֵּר,
 מִשְׁהוּ רַע מִתְרַחֵשׁ.

אולימפּי? פּוֹלִיטִי? אולי אֶסְטְרוֹנוֹמִי
 הַקָּצֵב הַזֶּה, הַאֲכֹרֵז?
 אולי בְּתִקּוּפַת הַחֲגִים - גִּיהֲנוּם עִם
 אֵילָן יוֹחֲסִין - נִגְזֹר

עֲלִינוּ לַפֶּתַח מַחְזוֹר עִם טְרַגֵּדִיָּה,
 שְׁבִרוֹן לְכַבוֹת וְאֲבִדֵן?
 אולי מִדִּלְדֵּלָת, כְּמוֹ נַחַל עֵין גְּדִי,
 בְּאַרְבַּע שָׁנִים (אֲבִידֵן

הִיָּה מִתְעַקֵּשׁ עַל מְהִירוֹת אַחֲרַת:
 עַל-נִגִּיפִית) אֶהְבֶּה?
 וְלוֹחַ הַעֵץ שֶׁל לְבִי, וְחָרֵס
 עֲתִיק שֶׁל לֶבֶךְ - מִצְבָּה

שְׂבִירָה וְנִשְׁבֵּרַת בְּאִקֵּט וְנִדְלִיסְטִי,
 בְּפֶשַׁע שְׁנֵאָה נִגְדֵּךְ כֹּל
 הַזְּמַן, הַבָּשָׂר, הַמוֹזִיקָה. Listen,
 .This is the last call

אם נִכוֹן שֶׁהַמוֹזִיקָה הִיא מִפְגָּשׁ
 בֵּין בְּשָׂרָה שֶׁל הָאֵזֶן לְבֵין הַזְּמַן,
 בֵּין לְשׁוֹן הָאֲצָבַע לְבֵין הַדָּבֵשׁ
 הַנִּגָּר הַסֵּתֵמִי שֶׁל דְּקוֹת, סִימֵן

שֶׁל בָּשָׂר בְּאוֹר שְׁעוֹת חֲמִיקָמֵק -
 הַכֹּל הוֹלֵךְ כְּדִי לְגַאֵל אֶת הַזְּמַן
 מֵאַפְלַת הַמִּפְשָׁטוֹת שֶׁבָּהּ הוּא נִחְנָק

מכמיהה למגע אנושי חרמן -
הרי שיצירה מוזיקלית היא
מכתב הביתה שמתאר הרפתקה
ארוטית במסע במסלול אנכי,
ניד הכותב לעולם דביקה.

וגם אם גורל המכתב הוא בקבוק
או אסוף אקראי מהמדרכה -
זכר בו כל ענג וכל חבוק,
ואיש לא יכתב אותו במקומך.

8

העונות מתחלפות בעיר הזאת ב־כאלו.
כך קובעים כללים שרירותיים למשחק:
"אם הפדור יפגע בשחקן הכי מרחק..."
לא הבנתי את זה אף פעם. רוחות התחילו

לנשב, אך השמש עדין כאן, נשארת
לתמיד. משחק, כמו מזג האויר, וכמו
המוזיקה, כמו עסוקנו הצנוע (שמו
"כתיבת שירה") - נסיון להפוך את הזמן ל־סרט.

או, נכון יותר - to structure time. דומה ל־
מה שהבשר מעולל לנשמת אדם.
מה שרמברנדט עולל לעיר אמסטרדם,
כשציר לא אותה, אלא את תושביה. מילא

תני הפנים: פנים כה רבות - זה כבר קצב,
זה כבר חורג מגבולות הראיה, משורה.
את זה כבר נתן לשמע. אני קשורה
לרעיון הזה, כמו סוחר בבורסה - לכסף,

ולראות שהשמוש הזמין היחיד לזמן הוא
דעיקה - כמו לספג, סליחה על הבטוי, סכין
בלבי. הגה פעולה משלימה: ארכין

את ראשי לפני אהבתכם, שטמנו
באדמת תל אביב מההתחלה. (באמצע.)
נגד הדעיכה, הקאוס, עין הרע.
כמו תבות הטנגו וכמו כל שורה
משירי. כמו רוח. כמו אבני פירנצה.
כמו אבני פירנצה. כמו אבני פירנצה.

פרידה

תינוק ישן. שטפתי את הכל.
אני העצלנית בוורקוהולים.
האם אגיע שוב לדרום טירול
ואחידך בחר לדרום טירולים?

האם לבי מאשר יהלם
בתחנת רכבת בבוֹלְצָאוּ?
לחצות את החרשה. מעט לבלם
לפני הכביש. זוכר שלא מצאנו

אחד את השניה, ובכר
נפגשו לקסוף? האם אגיע
לגעת שוב בדולימיט הקר,
ואז לשתק במקום ה"מאמא מיהו!",

אבל להתכונן אליה. איד,
אהוב, אוכל להיות שם בלעדריך?

אדע לחזור לבד ולחידך
למישהו מעבר לג'ודקה;

אַרְבַּע בְּרִכּוֹת, כְּמוֹ אַרְבַּעַה סוּסִים,
לְשָׁנֵי צְמִדֵי לֹרְנָצוֹר־ג'וֹלִיאָנוּ
אֲדַע לְשִׁלְחָ; וְאֲדַע לְשִׁים
כִּף יָד עַל כָּל הָאֲבָנִים שְׁלָנוּ -

אָבֵל הַדּוֹלוּמִיט? הַדּוֹלוּמִיט
הוּא בֶן דְּמוּתָךְ, דּוּמָם אָבֵל וַיִּטְאֵלִי.

עַל חוּף עֲלִית הַנַּעַר, קוֹלְנִית,
עוֹלָה עֲדִלְיָדַע שֶׁל גְּבַעְתִּים

וּמִתְנַפְּצָת. קֶצֶף הַצְּלִילִים
נִשְׁאָר עַל חֲלוּנֵי. בַּחוּץ יֵשׁ פּוֹרִים,
וּבְרֵאשֵׁי יֵשׁ פּוֹרוֹם. לְהִשְׁלִים
אֶפְשָׁר עִם ⁹minister vetuli, puer:

מוֹזַג שֶׁל יַיִן מֵר. טוֹב לְשָׁנֵיהֶם.
יוֹנִים שְׁבוֹת לְמִקְדָּשָׁה שֶׁל וְנוֹס.
קִנְאָה הִיא מַעֲנָה בְּלִתֵּי הוֹלָם
לְחֹסֵר הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל אֶהוּבִינוּ.

קִנְאָה אַחַת לְזוֹ אֲשֶׁר תִּירֵשׁ
אֶת מְקוּמִי, עֲדִין מְנַצְנָצַת
בְּתוֹךְ לְבִי: תִּמְצָא לָהּ הַר חֲדָשׁ.
הַדּוֹלוּמִיטִים הֵם שְׁלֵי לְנִצָּח.

תל אביב, מרץ 2015.

⁹ תחילתו של שיר מאת קטולוס: "...minister vetuli puer Falerni" (נער המשרת את הזקן הפלרני...) הפלרני הוא אחד מסוגי היין הפופולריים ברומא העתיקה.

יאיר דברת הו, רגע נדיר של פריזון!

הגן

לב הערים הוא גן
והוא – מקור החיים,
וגברים שותים מדי ערב
ולפעמים אינם בגן
יש מי שיודע
שבין כך ובין כך,
לב הערים הוא גן
שבו גברים מתכננים כשרירים בלילות,
ובו גברים מתקבצים במחלות,
גם אם אינם

ובקברים מתכנסות בו נפשות
ותרות אחר דפק
ואם ישנו, ואם לא
בגן.

לב הערים הוא גן,
ויש מי שיודע
ששריקת הפצצות
והאצבעות הזקופות
והנשים הגונחות כענבלים של זעם
אינן נוגעות לגן,
כי הגן
בלב הערים
ובלב הערים
גברים מכים שרשים כברושים אפלים
מזדקרים כחנית ירקה,
והשרשים מכים
ומכים

ובלב הערים
מים חולפים
וגברים חולפים
בושים ושבים לפרח,
והגן נותר כשהיה -
חרשה נטוּעה
או יער-עד,
מי שזקן יודע.

ג'אז

לשבת יחד, לשוחח על אריסטו
לשמע את הלב שלך פועם
ואיך פניך השרוטות
למדו להלחם.

ולקרנול זקן, להתמתח שוב,
לגמע את עיניך השחרות
לדעת איך זה יתפתח,
לא להראות.

לשתות עוד ויסקי, לפתח צפיות
על צפיות ולהמתין לשוא
משב מרקותיך, ריח
לילה מחשב.

אתה: אורנוס משבץ בכוכבים.
אתה: הלילה אין בכלל ירח.
אתה: ליל מנוחה לך,
יקר שלי, אורח.

לך

אם אַמְצָא אישון אַפּל
יותר ממאור פּנִיךָ,
אם אַמְצָא תהום רבָה
מקמט שקיעתךָ,
אם ישנו חתך עמק
יותר ממבטִיךָ -
אפקיר לגשם את גופי,
אקדיש אותו לך.

אם הלילה יש לו סוף,
אם יש סוף לימיך,
אם אני עתיד לדבק
בצלם אינותרך
אם נותר לי רק מבט
אחד בלי לחיך - אז
בלי מורא, ובלי הסוס
אקדיש אותו לך.

לוחמים

בעקבות תבליט אתונאי מן המאה הרביעית לפנה"ס

זה רקוד שאַרכו - כפלים,
רקוד קלילי הרגלים,
רקוד חטובי החזה,
רקוד של מין עצב כזה.

רקוד של מין עצב כזה
בערב אלים ורזה,
של שרירים יגעים, של שממה,
רקוד חדורי הדממה.

רקוד תדורי הדממה,
הוא גניחה חרישית, נהימה,
הוא יציר של חשק עקר,
הוא רקוד הדמעה על הכר.

רקוד הדמעה על הכר,
כי גבר שפתע נזקר
נקש בתרבו בשריון -
הו רגע נדיר של פרויון!

הו רגע נדיר של פרויון
הגבר, כמעט הריון.
זה רקוד שיוורשו נהדף
רקוד נסיגה ומרדף.

*

בסוף כל יום טפסנו על גגות,
ראינו את השמש מסתתרת
כל כך פשוט היתה לו לבאר את
סופת מחשבותי השואגות.

וכשעמד, נפשו היתה זוהרת -
לאור הלכנה הכל חשוף,
גופו נזקף, הואר באור כסוף
בתוך שתיקת הלילה הסוערת.

ושם על הגגות האדמים
החלפנו חתיכות חיוך קטום,
הלכבות התרוצצו הולמים,

בתוך לילות שנעשו ימים.
מלים פרחו מפינו החתום.

שחר-מריו מרדכי אל סיפונה של היד

חיים שלי

(אפשרות של חיים יקרי ערך)

חֶצֶץ מְלֵא וּמְלֵא אֶת הָעוֹלָם. זֶה לֹא סֹתֵר אֶת הַרְיֵק בְּעוֹלָם
שֶׁנֶּגֶד וְנֶגֶד כְּמוֹ שֶׁמֶשׁ עַל יָם. אֵף שֶׁלֹּא הִיְתָה שֶׁמֶשׁ וְלֹא
הִיָּה יָם כִּי חֶצֶץ מְלֵא וּמְלֵא אֶת הָעוֹלָם.
רוּחַ נְשָׁבָה. רוּחַ אֲמָנָם. אֵךְ לֹא הִפִּיחָה חַיִּים
בְּבֶשֶׁת וּבְדָם, וְנִצְאָתִי לְדָרֶךְ בְּלִי חַיִּים יְקָרִי עֶרֶךְ

אם היתה אפשרות של חיים ושל ערך, משב־רוח לא בא
לחיותם. למעלה ממני היה העולם כמו הר שדבר גבוהה-גבוהה
ולמטה ממני - מתחת לים - התאלמה בבוֹאָה. אז מה לי היה?
מלוא-חפן חֶצֶץ לִידוֹת, מן הסתם, לעבר לא-הָר וְעַל פְּנֵי לֵא-יָם
בְּעֵינַיִם קָהוֹת מִהֶרְגֵל לַתֵּבֵל - תֵּבֵל מִבְּתֻקָּתָּהּ, בְּלוּיָהּ בְּלִי חוֹתָם

רק שֶׁמֶשׁוֹהוּ נָהֵם. מִשֶּׁהוּ חָג וְשֶׁאֵג בְּקוֹל רָם - לְעוֹרֵר
מִהוּמָה כְּאֵלוֹ הַבֵּינן שֵׁשׁ נִשְׁמָה. וְסִכְךָ עַל עֵינַי מְסוֹנֵר - מִעֶבֶר
מִעוֹלָם סֹתְמִי - חֲשׂוֹד־אֹר וּמִפְקָר - לְבַתוֹל וּמוֹאֵר.
רוּח־גֶּעֶשׁ שֶׁסָּף בְּחֹזֶה הַנֶּגֶד לְרוֹקֵן מִתוֹכוֹ אֶת מָה שֶׁחֶצֶץ,
וּמִשֶּׁהוּ צָץ וְהִצִּיץ וְנִצֵּץ מִן הָאֶפְלוֹלִי - צְלוּל לְהַפְלִיא:
אֵתָה -

אור עיני

נְשִׁמָה-שְׁלִי

השמים הסמוכים

בסוף השמים השתרעו שמים, והיו בהם שדות ארכים
והייתי מהלך שם מדי יום בקביעות
תחלה בשביל אלהים, אבל זה היה תרוץ
הכל נשק לי וצמא לחברתי
השדות האירו לי פנים בילדותי
ולא התקשיתי לקשר אתם שיחה
כל זה היה פשוט מאוד בעיני
ותחת השמים מאוד לא פשוט

נעורים ראויים לשמם לא היו
ומיום תקפם בחרתי לפרש מהם באבחה
(לפרש מעורי לא היה לי האמץ)
ומפליא בעיני כמה השתרעתי על גחוני
וכמה סמוכים היו השמים
שתהום אל תהום הסתובבתי בעיר
אכלתי משהו מהיר
וצמאה נפשי

אלהים, תן לי לחצות בהרהור הבהיר
את נהר המחשבה אל ספונה של היד
תן שלא יכתב מנפץ ותפל
תן לי שלא יאבד
תן לי כמו פעם להלך מהשמים לשמים הסמוכים
אלהים, מה אני חושב להצמיא
שאבין את צלמד
בצלמי

נעם פרתום מצאתי אותי שמים

קווירתרפיה ספרותית

אני תוקעת את לשוני בחר התחת של הדכאון
ושולה משם את הספרות במלוא עליבותה
הבראשיתית - רירית, מכונצת וצונחת כמו
תינוק סמוק תבערה שאך עכשו נתק מהשליה.

כשאני מגיעה לנקדת הג' הדכאון מתפוגג,
צרכת הלדה של הספרות מתחלפת בגניחות ענג,
באדוות קול שקלכלן אקסטוזיט טהורה - והשיר נכתב.

כשאני תוקעת את לשוני בחר התחת של השיר
שנכתב זה עתה, זה מכבר - אני נכנסת לדכאון.
שיר כתוב הוא מצבת רגש. קבר אחים של תוכנות.
רגע חולף שקפא בזמן בצורת מפל מלים סטטי,

פרטיקולרי - אך מחזורי לאינסוף. גכה נפשית
שהעלתה ונקרשה. אין בכוחו של השיר מאתמול
לשכך מאום. השיר המרפא הוא תמיד השיר של היום.

כשאני תוקעת את לשוני בחר התחת של הספרות
אני שולה משם אגו קולקטיבי נפוח ומשעמם שספח
אליו הרבה רק ונוזלי גוף מלקוקי חנפה, ונרקסיטי
נרקסיזם גבולים, מיבשים, בעקר של גברים. מתים.

כשהספרות תוקעת את לשונה בחר התחת שלי
יש סחרחרת יוצרת. שטפון רטורי. אני שוכחת
שאין לי לא כסף ולא עבודה, שהחברים שלי

מרכזים בעצמם ולא מתפקדים, שדני חי רחוק
ממני באנטורפון, שאין לי איך לנסע לחו"ל, את כאבי

הכוס והכמיהה לסקס, שכל המשפחה שלי סכסוכים
חורכים וגשרים שרופים - והספרות נאני

מביאות לעולם את נקדת הג'י -
אורגזמה רועדת של הניה -
בדמות שיר.

שמים פיות

קראו לי אשה מדי, אשכנזיה מדי, ברגנית, מכשפה,
ולא מחיתי מלה מפי ולא נפלו עלי השמים
קראו לי מפרעת, תכתבי ספרים אבל למה להדביק את הפרצוף למסך
ביטניקית מסריחה חופרת פמיניסטית דוחה (לא
הייתי נוגע בה עם מקל) להכניס לכלא מיד
הם אמרו תעשי גבות דחוף
הוצאת לי את החשק לסקס עם גבות כמו שלך הם אמרו
מענין שהיא מראה רק את הפרצוף
אני אוהבת שמנות אבל כזו עוד לא ראיתי פרצוף קטן
גוף ענק הם אמרו
חולת נפש מתלהבת
אוקיגוס שופע שפכים, ביאה לדור
עתונות מהלכת על קבים
שירה זה לא
אפשר לקרא לאמנות שלה תאטרון, הצגה,
קולנוע אולי, שירה זה לא, היא טמאה
להיכלות השירה הנשגבים המחטאים של אלטרמן
שירה זה לא
אמרו גרפומנית של מוזיקת שפע
גשם מלל ריק, רק פילרים
שנסו נרית, פרפורמרית, מופיענית
שירה זה לא
כלה בי השצופית הזאת
אקסטרים בלי רוח
משפריצה שירה
זה לא

פתחו לי פיק כנו אותו טהר חרטום לעגו לי
 (בכיתי שעות עברית לא שפירה בעפוש
 אפסים במטה, אהובי מחבק מאחור) רצו לפגע
 אחלו שהסוסים מהבלטות בשיר שלי
 ירמסו אותי. במקום בלתי נתנת לע צי רה
 כתבו איזה מו ן רה צריך לפעל נגדך בקשירה
 להוריד לך איזה לטמה או סטירה
 ואז נראה מה קרה ואם בכלל תשארי
 בהכרה כשנעבר עליך בכרכרה. סורי על
 הבוטות אני ממש נגד אלימות זה פשוט
 יצר האמנות שפרץ מתוכי הם אמרו
 מה היא כותבת שירים ומספרת על הגברים
 שהיא מודינת אתם?! הם אמרו
 הסרטון הזה דוחה השיר הזה דוחה
 כמה אפשר? אמרו שמע ישראל
 עד לזה הדרך דרגו? אמרו
 שמנה מחליאה מכערת, זה הכל
 צטוטים אחד לאחד – אני לא משקרת, אמרו
 את פשוט פוצה מסכנה, התבל
 בלת במרשם, את מזניחה את הנשמה לטובת המוזיקה
 (כאלו שנשמה ומוזיקה הן דבר והפוכו בהכרח) ואין לך
 רגש הכל אצלך מגשם, אמרו את מפצצת מאהבה עצמית, הניחי
 לעצמך, תראי עולם, ולא נפלו עלי השמים
 וראיתי עולם והוא הלם בי והלם
 אשכנזיה מדי, אשה מדי, ברנגית, מכשפה,
 מפרעת, מתמתקת, ילדה פטפטנית, משחקתוה דבשנית, דלקות בשתן עטופות
 בתחבושות אלסטיות מרירות דם דבדבנים מסכרים הם אמרו ונסו
 לחקות לי את המשלב הלשוני, את המבע, את העגה, ירדו על התמות שמעסיקות אותי
 ולא מחיתי מלה מפי ולא נפלו עלי השמים נשארתי אני – נעם – לא
 נפלו עלי השמים קרמתי עור שני
 רקמת שמים חדשה של עצמיות כחלה גלויה
 הבהיקה כזקיקי ואניצי דשא פשתן זקוקיים מבין סדקי נפשי
 נשפכה על גופי באלפי יציאות זהירות כחלחלות
 ונשארתי אני במלוא עזי מצאתי אותי שמים
 אחת דולפת פעמונים כחלים, מגירה ערפל סגל
 מתאדה, זולגת גשם מעננים רבים ומתחלחלת

שְׁתוּיָהּ וּנְשׁוּמָהּ עַל יְדֵי פִיּוֹת רַבִּים וּקְהָלִים רַבִּים
מִפְּנֵי כִפְרִיחָהּ שִׁירִית בְּאָבִיב וְעֵדִין אַחַת שָׁמַיִם
פּוֹעֵמַת רוּחַ וּמִתְפַּעֵמַת, בְּפָנִים מְאֻכָּלִסִּים פְּצוּלִים
רַבִּים פְּנִיּוֹת רַבִּים סְטִיּוֹת הַשְׁתַּקְפּוּיּוֹת וּפְתוּלִים רַבִּים
פִּיּוֹת עוֹשִׂים בִּי מְנַאֲצִים בִּי מְעַרְצִים שׁוֹתִים בִּי (חֶלֶק
מֵהַפִּיּוֹת הָאֱלֹהִים שְׁלִי) וְלֹא נִפְלוּ עָלַי הַשָּׁמַיִם (כִּי אֲנִי עֲצָמִי
שָׁמַיִם) וְלֹא
הִתְנַפְּצָתִי

אפרת מישורי מי מלחין את הבכי?

חשבון

*

יפי מגנה, אחר, נדיר,

הוא הנה בעדי.

נחש שחר עובר כך

הוא רצה שאתקדם

בצעדים של פיל,

אכל

והמהיר הכבד

פרח לא צועד

של הבהיר.

פרח נפתח

מה נותר מנעורך, אפי?

מה נותר משעריך?

פתחי לי את השער, אפי,

אדליק נרות של מין נאכרך.

התוך

כל הלילה

התוך קוּחַה,

התוך קרה,

התוך מבשיל

כמו גרגיר בתוך תרמיל נורא.

לטפתי את עצמי

כשהאינסוף דפק בדלת.

כל הלילה

התוך מתוח,

התוך נמתח,

התוך נורה

כמו כדור מלע של תותח.

הקשבתי לקולות המגננים שהתנגנו

בתוך גופי.

כל הלילה

התוך חשוף,

התוך נחשף,

התוך חודר לתוך הלב

כמו בית שעומד

התהפכתי על בטני

וכשבא הבקר התעוררתי

באמצע שושנה

על סף

אבא נעלם

אבא נעלם
הצליח לשקוע
בתהום הנשיה
ולנופף לנו
בנימוס נסתר
בגל העצום
של ירידת המים

אף פעם לא
בדקנו את הנשיה
אף פעם לא
האמנו לו שהיה

תמיד היה
רוח
בינו לבין
היותו

אבא נעלם

איני באמת

איני באמת שוכחת
מישהו
צנה עלי לזכר
שחור
הוא לא באמת לבן
לבן
הוא לא באמת שחור

איני באמת שוכחת
מישהו
צנה עלי לזכר

מי?

מי צורח את רעבונו
באזן בלתי שומעת
מחברת לחצי ראש
מהנהן בלי להבין?

מי מלשין על לשונו
בבהן אחת מורמת
נשאבת בארבע גרונות
בוקעים מפנים שלזים?

מי מלחין את הככי?
מי משלשל את הסבל?
מי מנגן בגיטרה?
מי משליך את הנבל?

מי בוכה?
מי ראשון לצחק?
מי באבלי?

זה שידע לענות
כורך את החבל

שמעון בוזגלו רעש אחרי רעש כָּבֵה

נַרְקִיסוֹס בֵּן 52

סרנדת קיץ

ראיתי אתמול, במקרה,
תמונה שלי מלפני תשע שנים.

צרכת קופים בחרשה,
צפורים מתעופפות באימה
מעל הברכה הכסופה –
משהו נורא קרה.

שקט, איך אני אוהב שקט!
ת'המנה הטובה של החיים –
אנשת הרוח בעלים,
אם קוראת לבנה בקול רך.
דברים כאלה.
ואת השיחות האביכות
בין הקיץ לאדמה הטובה.
עמק בתוכה,
השקט נפלא כל-כך,
בלי מזגנים, בלי רכב,
מוזיקה בכל מקום.
והגלגלת שלי כמעט מחיכת.
כמעט.
לפעמים,
בתוך השקט הנפלא,
אני נכסף שוב לשמע אותה,
פעם נוספת לשמע אותה
קוראת לבנה – שימון,
שימון, איפה אתה?

1. פנטזיה בלה מז'ור
 תעוף לכל הרוחות!
 זה קשה.
 סליחה?
 איפה את?
 טוק.
 טרח.
 מה דעתך לקרא "מסטר-ביס"
 לסנדוויץ'ה האדמה שלי?
 חתול מימין!
 תעוף או שאני...
 כל היום "איפה את?"
 הוא חרש,
 הוא פשוט חרש.
 בנג.
 אבל שיהיה עם המון מיוגו,
 צהב-צהב,
 עדין.
 חתול מימין!
 ובלי קולה.
 בנג.
 בנג.
 בבקשה!
 הוא לא מפסיק לצרח.
 מי?
 ומה, ראית פעם עורב מעדן?
 או ורזיר שתקן.
 טוק.
 או ימני נאור.

את הצלילים, בעקר ת'צלילים,
 את המשב הדק מהחלון,
 אני מנסה לקלט
 (והריחות)
 כמו תחנת אנטנות סודית
 שאף פעם לא רואים בה איש,
 אפלו לא מכונית
 במגרש החנייה הקטן.
 לאן הם נעלמו כלם?
 הצליחו סופסוף לשמע צרחה
 בלי לחבר לה עורב?
 לרעד בלי לקרא לזה רוח?
 קראתי שיר הבקר
 שבו תוהה המשורר
 למי יש ריח יותר משכר:
 לפרחי האביב או לשער אהובו.
 צלילים -
 קרע,
 קרע -
 כמה צלילים!
 מנין הבטחון שהם
 עורב.
 (שוב עורב!)
 מנין הבטחון?
 (אינה בקר יפה!)
 כמו תחנת אנטנות סודית
 בעמק רועש מפרחי האביב -
 קולטת, לא מפרשת -
 איך זה להיות כמוה?
 תוהה על כך הרבה בזמן האחרון.
 רק רגע -
 אני מקרב במהירות לנוחה
 ת'תצ"א של התחנה:
 דלת נפתחה שם באחד המבנים.

סְנִדוּצִ'יָּה עִם כּוֹס יַיִן נֶרְדֵּ? כְּמָה שְׁמַיִם, בְּלִי סוּף שְׁמַיִם.

חַתוּל מִיָּמִין!

קֶאָק,

אָק,

אָק.

סְלִיחָה?

הַרוּחַ הַיּוֹם מְעַרְבִית.

תְּעוּף לְכָל הַרוּחוֹת!

בְּשִׂכּוּנָה הַחֲדָשָׁה שְׁלִי,

בְּשִׂקֵט הַנֶּפְלֵא הַזֶּה

בֵּין בְּנֵיגִים מְטַפְּחִים

וּמְדַשָּׁאוֹת רְחֹבוֹת,

יֹתֵר וְיֹתֵר -

טוֹק

בְּנֵג -

2. פִּנְטוּזִיָּה בְּרַחַ מְזוּר

רוּחַ, כְּמָה רוּחַ בְּחוּץ.

הָאוּ!

הָאוּ-הָאוּ!

כְּשֶׁרוּבֶרֶט וּוְדִקוּק הִזָּה יֵלֵד -

אֵיךְ הַסְתַּדֵּר עִם שֵׁם מְשַׁפְּחָה כְּזֶה?

קֶרַע!

קֶרַע!

כְּתָה ט' הִיא הַכִּי גְרוּעָה.

גַּם מְנַסִּיוֹנִכֶם?

מִיָּן מִיָּם מְזַקְנִים וְקָרִים

עַל אֶרְצוֹ הַחוּל.

לֹא רַע - מִיָּם מְזַקְנִים.

אוֹרְנָה, תּוֹרִידֵי לִי תִמְפְּתַחוּת.

רוּחַ, כְּמָה רוּחַ בְּחוּץ.

וְאִם הַעֲלָה רוּעָה כִּךְ סְתָם

לְנוּחַ, לֹא לְזוּז?

פִּינָס.

פִּינְקוּס.

(צְחָקוּק קֶצֶר.)

לֹא נְעִים, בְּטַח לֹא בְּכַתָּה ט',

לְהַסְתוּבֵב עִם יַיִן עֵץ -

לְפַחוֹת לֹא כְּשֵׁם מְשַׁפְּחָה -

חֶשֶׁב לוֹ רוּבֶרֶט וּוְדִקוּק.

פֶּשֶׁשׁ

פֶּשֶׁשׁ

(חֲקוּי שֶׁל צְלִיל הַעֲלִים

כְּשֶׁהַרוּחַ דוֹחֶפֶת אוֹתָם.)

הוּא הִזָּה מְלַחֵן אֲנִגְלִי.

פֶּשֶׁשׁ

פֶּשֶׁשׁ

(חֲקוּי שֶׁל מַיִם זוֹרְמִים בְּצַנּוֹר

אוֹ שֶׁל חֶפֶץ שֶׁנִּגְרָר בְּדִירָה מְעִלִי.)

הוּא גַם אֶהֱבֶה לְצִיר אֲנִיוֹת בָּיִם -

מִפְרָשִׁיּוֹת גְּדוּלוֹת שִׁיּוֹרוֹת זוֹ עַל זוֹ.

אֲנִי מְנַגֵּן עֶכְשָׁו

תִּקְוֹנֶצֶ'רֶטוֹ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁלוֹ לְחִלְלִית.

קֶרַע!

קֶרַע!

יְצִירָה מְקַסִּימָה.

התמלאו בדהרת הולקירות של ונגר.
 רחוק, בברכה שבתחתית המפל,
 קצף לכן חפף
 את ראשי הסלעים הקרחים.
 "מתאים לך לכן", היא אמרה.
 "לא אדם, תה לא פנאיסט."
 השועל נעצר, הסתכל עלי
 בהטית ראש ועירה -
 והמשיך בדרך.
 בקצב שלו.
 בלי לקפץ לשום מקום.

רעש אחרי רעש כבה.
 קדם הקמקום במטבח,
 אחר-כך המחשב,
 ושוב חזר לו השקט.
 (השיחה שלה במרפסת,
 העורב, השכנה -
 איכשהו הם חלק מהשקט.)
 גם המפל בנחל יהודה,
 לפחות ביום ההוא.
 "תקפץ, תקפץ כבר",
 הם צעקו,
 שם, רחוק למטה.
 הכל היה שקט סביב.
 מרחב זרק, שלו,
 בלי גמרי שן-הרב וממותות,
 שמים תכלים בלי מסוקים.
 בזמן האחרון אין ספר מדע פופולרי
 בלי שנים-שלושה לקטיס-ציידים.
 וגם מסבירים שם בברור
 מה הם היו עושים במקומי,
 אני מתכונן, הלקטיס-ציידים,
 שאהבו, כך כותבים שם,
 להיות בקבוצות -
 ובגלל זה גם אנהנו.
 רחש קל נשמע משמאלי.
 אני מפנה מיד את הראש.
 משהו זו שם בין השיחים,
 מסרק אותם לצדדים
 כמו ה"שביל באמצע"
 שהיה פופולרי אצלי,
 עד שהיא הגיעה.
 "תקפץ כבר, למה אתה מחכה?"
 שני סנפירי אונים מגיחים מהשיחים.
 כל השמים השחירו מסוקים,

עומר ולדמן להאמיין שזו זיעה

[השפה התקינה מאשרת]

השפה התקינה מאשקת את הצורה "להמנות עם" ולא את "להמנות על". הנמוק ברור: רב האדם המכר לנו, בכל אספותיו, עוד מימי בראשית, תמיד התקים לצד האמת שאפשרה לו מהות בטוחה (אלהים). חבורה. בריאות. רוחה. אסירים, ולעולם לא עליה, כלומר, בגופה (מטה). שמים. הפךשות. גרוד באברים טמירים והיד החופנת). יש בשגיאה הזאת משהו כמעט בלתי יהודי במונח המישב. נדאי גובל בזן הטרופ של האינטיםיות. ואני הערב באלגבי ראיתי את ליאור. והוא איש מן השונמים. וקרו הדברים וכל הלילה ההוא הגיתי בו: אני נמנה עליך. אני נמנה עליך. בשכבך ובקומך. ובלכתך בדךך. ששה מיליון פעמים גמנתי עליך (כמו העם הזה על ההונה). ועל רבוא רביבך. כי עמך לא אהיה בארץ גזרה. וברור גם שלא נוכל להפקד עוד בארץ הזאת.

[לפני כעשור]

לפני כעשור נפוץ באינטרנט משחק ובו נדרשתי להתאים אסוציאטיבית בין קרובי לבין צבעים. אבא - אדם, אמא - צהב, ירין - ירק וכן הלאה, ובסוף נאמר לי איך כל צבע מעיד על כל אחד מהם (אבל את המסקנות האלו כבר שכחתי). חשבתי על תרגיל דומה ובו אני מתאים אנשים לאפי הראשון שמתעורר בי לשמע שמותיהם. למשל: נדב בישנות, יפעת עקשנות, כרמל כמו שהיא נשמעת. אבל כשהחלטתי ללכת הפוך - קדם תחושות ואחר כך שמות - והגעתי לסבלנות, פתאם אחזה בגרוני ציה נוראה, ויערות סמיכים ובטוחים החלו מכסים את המרחקים השזופים שעמדו לנגד עיני ומציבים שאלה אחת אל פני כל החיים הבאים: במה אתאזר? במי אתאזר? מקץ הצהרים הפכו צרכי למלה "חיק" והטליאו בגרוני חיק לחך, עד שהגיעה השעה שמונה והמסך האדים בתפים ובחצוצרות ואמרה לי שארית השמש: נגמר תוךך לריב עם העולם.

ועוד היתה המורה נעמה שאול מרבה לשבש מלים בשל לקות שמיעה. כך, למשל, היתה אומרת מאבד במקום מות, והיה בכך מעין עדוין סמוי לתלמידיה הרגשניים ממילא: לא כל מי שסרב להשיב לכם אהבה פער בלבכם מות. לפעמים זה רק מאבד כזה לרגע, מטען צד למי שהעלה עורות כקרנף במישור, ולפעמים אלה גבולות ההתעלות: נכון שלפעמים המנות המלולי הופך להיות ¹ la petite mort, אבל גם המעמד הזה נתקל לבסוף במאבד הקל הצורב של הגוף המענג הנפנה לעבודת יומו, ולבסוף, במקדם או במאחר, גם במנות עצמו. שנתים לאחר מכן ספרה המורה לצרפתית על הבדכן גד אלמליח הנהגה בארצה גד אלמלא. מול הגיתה הבלתי מתחייבת יכלתי להחליט אם שמו גד אלמלא או גד אלמלא. עם האפשרות השניה נסעתי בבקר שבת לקבוץ, שם שכב סבי, גד, כשהוא סובל מאבדן הכרה אחת למספר דקות בגלל לחץ הדם, מתקשה ללכת ומחלים מסרטן בערמונית. באתי אליו קרוב לאון ולחשתי: כמה טוב יכול היה להיות גד אלמלא

היית נתקע בחור הזה אלמלא
היית מסרב להזכיר את הקבוץ אלמלא
סרבת לצאת לשליחות אלמלא
היית מזניח את ילדיך אלמלא
נשאת מאחור את הוריך אלמלא
גם בגיל שמונים אבא'ה ואלמלא
אבדה לך תחושת פנים לפני לכתם ואלמלא
עזבת עגלים בשעת ינקות ואלמלא
בחרת מאבד בין עוגות ותופינים, במתיקות

המתקלקלת במזנון מקץ חצי מאת שתיקה
גם לפחים המגנים על צואתך יש הרקה

¹ בצרפתית, "המוות הקטן" הוא כינוי לאורגומה.

[“לא היה לי טוב בחיים האלה”, אמרה המשוררת]

“לא היה לי טוב בחיים האלה”

אמרה המשוררת, פלת פרכס ישאאל, טללית בן צל, בראיון לחברתה נו”ן, עם צאת ספרה “חודות בלי חדרים”. “וככל שרחק ממני הטוב גליתי את רחב כתפיו. את יכלת ההסתגלות של צוארו להיקי הגברים המאפקים”

“לא היה לי טוב בחיים האלה”

אמרה אמא של נו”ן לנו”ן, שם עם ניחוח של מרק מתוק מתאילנד (מקצר הזמן התיפו הריחות), בפעם הראשונה בקול, על יצועה האחרון. ולכל מה שעלה עליו מרגע הכרזתו כך אמרה: שלום המלאך יוחאי. שלום מלאך מס ההכנסה. אינכם כעת אלא רמז מטרים. אתם מהליכים ומביאים את חיי אל הימים הקרים

“לא היה לי טוב בחיים האלה”

אמר לעצמו עמר, תלמיד לספרות עברית, בפעם הראשונה, כשראה מחלון הכתה את הבת של נו”ן, למען הדיוק את מה שגראה כמדע מדיק, ולמען האמת מה שגננה בעיניו המצהיבות כתכלית, ואחר כך להמתיק את היבש המתבקש בעונה חרוכה, ואחר כך ברושים וממטרות ודמעות אגורות, אולי הכי אגורות בעונה, יכלתי בקלות להאמין שזו זעה.

אילה בן לולו

חמש תמונות מפור המצרה

1

וילאות קטיפה מתרוממים לאט,
התפאורה נחשפת: לוח, גיר, מורה,
תלמידים יושבים בשורה.
ילדה כבת שש נכנסת לכתה בחלצת פיג'מה
מדקלמת את המשפט ששננה בחפש הגדול:
"המורה, אין לנו כסף לתלבשת אחידה".

הקהל גועה בצחוק.

חשך. אורות כבים בתאטרון השכחה.
רק זרקור של זכרון כולא
את הילדה באלמת כלמה.

2

התפאורה:
רוחות נושבות בנעף בישיון העשורים,
סופת ברקים, רעמים. בצדי הדרך
צללים ללא שמות במעילים כהים,
פוחים רוכסן, משתינים בעמידה
על מדורות האהבה.
את, הם צוחקים, בכלל לא בת!

3

בירכתי הבמה הילדה,
אין לה מנוחה, היא רצה.
סלעים שחורים
מתבקעים בכאב למדרך הגליה.
ילקוטה ריק מצידה,
לא סרקה ולא רחצה.

4

שעת ליל מאחרת.
אשה כבת ארבעים בחדר עבודה
שקירותיו מכסים ספרים.

האשה מסתכלת בחלון,
לפתע היא קמה מאצל שלחן הכתיבה,
פותחת את החלון לרוחה,
פורשת ידים.
ילדה קטנה על אדן החלון, נופלת
לזרועות האשה.

5

לרגליהן בית בבות קטן.
גחלים לוחשות באח.
אור קלוש בחלון הנזעיר.
האשה נושאת אותה בזרועותיה למטה. היא בוערת.
"ליל מנוחה" היא לוחשת לעצמה,
מכבה את הילדה הקטנה בשמיכה.

רחל חלפי נפוחת צעקה

פעמון לוע הארי

פעמון לוע הארי
נפתח לבלע
עלבונו
וכבר זה הצורב
נובל
נבלע פנימה
ללע היפהקה החומל
אותנו חומל
גומל עלינו
לכן סותם גולל על כל
הנבלע
על כל הנבלע
בלע יבלע לו
אם לא יבלע הלילה אל תוך
לע הארי המצלצל
בפעמוני קטיפה שלו בשלל
צבעיו צבעי חידה
שואגת בהלל
בילל

בלון בצורת אישה

בלון בצורת בבה
בבה בצורת ילדה
ילדה בצורת
אשר גדול
צכה צרוכה
פושטת ידים ישרות כצלוב לראנה
ראש ענק
כיבכה
אצבעות
פשוטות כטרף קל
בבת בלון ריקה
נפוחת צעקה
עד קצה גבולה
מזמינה חד סכה
ובינתים עינים עינים בולעות
עולם
והכל ממלא ממלא
הליום קל קל כיללה
כבד מקללה
מלוי אור קליל
של כלום
מרים
מרים חלום

אלוף הראבן לעשות חגיגה לאימתך

*

נגרים צלולים
בין אבן ושביל
בצהרי מסע
לארץ של קוצים

אין עוד גלגול
רק חייך אלה
כנהר
שאיננו חוזר,
על גדותיו
דקלים מתרחקים
שאליהם אף פעם
לא הגעת.

*

בתוכי גר ילד
שביתו קדום מביתי
ובין שניהם
הוא עולה ויורד
כבין מרתף ושמים.
מה אתה מחפש, ילד
ומי העלה אותך
ממרתף חרדותי?
עוטה מסכת פחדך
מפחיד מרב פחד
אתה עולה למרומי ביתי
לעשות חגיגה לאימתך –

אדמה שלא רעשה
דבר שלא פרץ
בצרת שלא ארעה
מלחמה שלא פרצה
הלא הם ראשית הבכיה
שלה פללת.
כל היתר תקון
ושאלה.

*

המשום שדבקת במסכות
אגרש אותך מחדרי?
קח את ידי שהיא ינדך
ויחדו נרד למרתף
ביתך שהוא ביתי
ולא נעלה ממנו
עד אם למדנו יד ביד
להבדיל
בין מסכות לילד

אחד אחד
ומרתך
על חושי ילדותך
שאחריהם נהרת;
טעם סכריה
גביע של גלידה
נעשן קטר הרקבת
נשאר רק
טעם המים

נמרוד ברקו בשר מחזיק קורות חיים

קריאת קורות חיים

קורות חיים:

דף אחד או שנים,

קצר יותר מהמעי הגס.

אני נושם ומקמט את

קורות החיים שלי:

היכן הם עושים את חייכם,

קורות (החיים) – היכן הם

נושמים?

עכשו אני נח; השמים מזהירים

את זרבלתי-תועלתנותם, מסננת

השמש, כמעט מזיקה, אשתמש בקורות החיים

{שלי} מולה, 1977 עושה עבודה נפלאה.

מה משתקף במראה? – תביט בקורות החיים,

קורות הניצוצות, קורות האנשים

שהם בשר.

הצב: קורות חיים מול בשר.

בשר מחזיק קורות חיים; מדוע לא

מזכר הבשר בקורות החיים?

תאר לך: קורות-חיים ללא בשר!

איזה אבדון;

אדם מחזיק את קורות חייו בידיו,

מול השמים העתיקים;

איזה אבדון.

איזו בדיחה אימה.

הכלבים לועסים את הנגר ומתעלמים

מההשגים הנפלאים שלך.

אינם יודעים דבר על ההשגים

הנפלאים שלך.

איך קוראים לך?

וצוהלים, ושופקים את הלילות.

איך הם קוראים לך?
וחומדי לצון, ומתעבי בצע.
כל המשרות של העולם
מתגלגלות לפנייהם כמו עצמות.
כל הילדים שטרם נולדו
מחכים בתור ללקחם.
יבבותיהם גשכחות בנקל.

הפרנסה

יש גוף שמצריך עליו פרנסה וזה לא רב הגוף;
רב הגוף הולך אחרי פרנסה - כמו כלב -
ולא מגיע אל סף ההתפרנסות;
רב הגוף מזנה עצמו בגלימות של אור, והקבה - רעבה ללקחם, באמת? -
משתרבת אחריו, משתרבת ארכות ארכות, נוטה
להתכונץ מולו.

יש גוף אחר שכמעט מגיע להזנת-עצמו ונדמה
שאינו נושרים בו איברים, שיהיה מספיק
לנשימות רפאותו: לבוא בעולם ולטעם מפרות בשרו.
זה גוף שמקיא, מקיא ארכות,
ואוסף את הקיא כגלימתו ומניחו באחד התדרים
של הלב.

שירו הוא שיר הלב שנחנק מרב עשר.

אני עושה להטוטים בהשכלה גבוהה

אני עושה להטוטים בהשכלה גבוהה.
בכל פעם שעניי-הבשר-אשר-לי מגביהות אל-על
ובמקרה הגבה עשוי שמש [גדולה, או גדול, או מקריין-גו וזהר]
ובמקרה הגבה מאביס את מי שהייתי בעולם [דבר-מה שהשמש מתמרנת]
ובמקרה הגבה נמדד-סתמית [מי שומר על הנתונים]

אז ההשקלה הגבוהה חומקת כמו שפן אל המקום
הראוי לה:

היקום כלו:

מתפרש לנצח:

הזבל - השקלה והמתכת - השקלה והפטיש - השקלה והעבודה הזרה - השקלה
והמוח - השקלה והגפים - השקלה והעצמות - השקלה והמנגלה - השקלה
והאיברי-ימין - השקלה והקמפוס - פצעים והקפטריה - מים קפואים
והדפים של המבחן:
התקרה פתאום, אז נשמטו מתיק-העור כמו קיא.

תיקון חצות

הוא אמר לעתים:

אולי אתה יהודי זה נראה - הפה זה נראה;

לא, אני יענה, לא הפה, הפה מחויר בלאמות;

הם השפתים הם ענו: הם השפתים-יהודי-נרטבות-בגשם;

אולי אתה חלק מהאף-יהודי - אתם רואים? -

אולי, הוא אמר לעתים:

האף זה נראה ממנו מקלפים פסות תפוחי אדמה -

בגסות נדחפים בבית הכנסת ומתברכים מן הארץ, הכל

מן הארץ מתברכים שנחיה-עוד-בשר;

האם יש בשר בשמים?

האם יש בשר ביהודים-אמה?

האם יש יהודים בשמים, בבשר, בעמק הלשונות שטרם

התקדשו מן הארץ?

מעשים שיצטמצמו עתה, יבוא בהם חסד.

אלה ילשינו:

הבשר היהודי אינו ראוי לשנאה ולא לארץ.

אלה ילשינו מעל הארץ אור:

הבשר הוא לא יהודי ואינו ראוי בשל כך לתפוצה-שלי-כוכבים;

החכמה אינה מתפארת בנצח.

[אני חושב על הים. אני לא מביט ולא מביטים בי. הים משפיל גאים.]

אלה ילשינו מתוך תרופות העור.
אלה ילשינו מתוך עגן-של-תפארת.
אלה יהודים שנגטשו תחת מלכויות-של-צואה.
אלה יהודים בבהו.

[יהודים הם מלים דהויות שמענד בן הכשר.]
זה נראה כמו בשר כשר, הוא
אמר לעתים; לעתים אחרות,
הוא ישן. מכיין שקלם לא נעשתה בו אלימות אנטישמית.

[יצא מעצמו אל עבר שלום עולמי.
אנחנו לא בקשנו שלום עולמי: כזה שמנציח תמורות קלות
של קיום צועני, מגנון, הבא כדרך אגב להפעימנו בתורו.]

עברית גדולה!
ירשיה נשמטים מהאדמה ועשויים מעלגת.
הצובה, מתלהמת מול גבולות הים מעל ירושלים,
אדמומיות כלשהי מטילה בה גלמים-של-עור.
אני שם:
מיס-המון, טפטוף, אצל הרחוב שהוא שמו של הרחוב הזה שהוא
שדה וקצותיו טפות.
אני חושב על החשמל. אין לי עינים יהודיות. שופרות זומחים מראשי.
לילותים בנכר.

זיבוימות מלהגים את עמק הנהמות; הנשמות צווחות וי וי;
הבקר האיר את שאריות העצורים האנטישמיים: אני
מסיר מעלי את גופות-שלישי-רבים.

לעולם
אלה ילשינו-לא:
לקראת כפור, יחידאים-בשר, אורם מצמיח פרוה,
השמים נסגר הבדלה בענינים-נשגבים כגון:
פה או ורידים או גפים או יסודות-מן-הגפים או יללות-העצמים או העור, העור, העור;
אלה ילשינו-לא הוא אמר לעתים: לא יכול היה לחמק-גדולות מאמירתו
שלאחריה רב הכשר ושחר ומתמקמק.
אחריה מתגדלים ומתקדשים.
מתנדנדים כמו רמות שגלפו חרישית מן הנצח.

יחזקאל רחמים ובטן העוד עודנה הרה

מה לי ולתאוריה של הפואטיקה?

שיר הוא מה שדוידבין
קובע שהוא שיר, אחר
שדוידבין כותב אותו
כשיר או כלאשיר
ומפרסם וכלי

אבל דוידבין כבר הלך
מן־זמאן, ולא קבע מי
יקבע מהו שיר, ולא
הגדיר מה המכשיר
ומי כשיר ומי בלתי־
כשיר (מקסימום רק
מי מת לאֲעִשִיר),
ועם יד על העט,
מה כל זה משנה
באמת

ובטן העוד הרה ויולדת

ואני הייתי ילד נצמד אל מסעד הספה ונקשר ונשבה בקסמי מיתרים,
והייתי מביט באבי העוטף בכנפיו את בטן העוד ודואה למקומות אחרים.
וראיתי עיני עננים בפניו של אבי הרוכן, את ידי הברזל מתרככות,
אצבעות חרוצות מריצות אילות בהרים

והייתי רק ילד נצמד אל מסעד הספה, או בטרם נולדו בי מלים,
אך ננגעתי רטוט החיים שבקע בקריאת מואזין מחזה גבורים.
וראיתי איך עוד מילד צורים מפלאים מלב גבר לבן בפטיש החיים,
צורים מתמלטים בשבילי הבשר עד לקצות אצבעות יודעות מלט נאור.

ומשם אל מיתר והיכל צלעות עץ נכפפות שחברו יחדו בדבק עצמות,
וכך, בדרך בטנו ההרה של העוד, גמלט ניצוץ מלב אבי אל לבבי

ואינני עוד ילד נצמד אל מסעד הספה, ומלים ממלאות את לבי ההולם,
ונגון אהבה שתוקה שנחצב מלבו של אבי עודו מנדמזם. ועדין זוכר
איך היה סוכר את עיניו. גם אני ממקומי עוצם ופוקחן: איכה אבי?
כי אני מחפש, ואתה לא כאן... לא כתף, לא עיני עננים מחלימות,
לא קריצה מהגיעה, לא אבי השלם הלוטף מיתרים באצבעות חכמות
לחלץ מן העוד מנגינה מפלאה

ושוב בשבילי הבשר מצעדי צורים מחפשי אצבעות, והעוד הזקן
עודו מבקש להקזו דבש שחר מלבאיש שלבן בפטיש הצרות,
והמהום צור לבו הלוהט של אבי מרטט ופועם והומה בלבבי.
ושוב אצבעות שנעות מעל מיתרים אחרים שנתנה בי דרכי
הנודדת, וכטן העוד עודנה הרה, הרה ויולדת

נקודת חיבור

ואבי הדביק בלק סלילי-שירים שפכה נקרעו
בקלטות הערבית היקרות שהסתבכו בטיפ הזול.
באיזו סבלנות חפש לו נקדת חיבור טובה,
שלא תצרום, שלא תחריד את שמורות השלנה,
שלא תפער עוד בור במסלול ההמראה המסכן
אל מולדת דמיונית שגרה בנשמה שאין בה זמן

ומי יודע, יום אחד אולי אצעד לארך הנהר,
כפתור הצעדים יגביר בי רמזים לכדי תשובות
שיעלו ממנגינות אבי, שירת ראשית חיי,
ולפתע אחבר בהבלנשימה, סלילים שפכה
נקרעו, ולא תהיה עוד מלחמה

אני האב

פתאום עכשיו אני האב אשר יצא אל מרחקיו,
אולי ימצא מזור מזור, יחזר ויבדיו אוצר,
יפרש למרגלות הגלגל הקטנות
שכך גדלו פתאום

אם לא יגוע אי־שם במרחבי עצבות טורפים
ישוב אליך מן הים ויבדו מטה צדפים,
יציג מולך שתצחקי את כל קסמיו
שלא יכאב

איש־איש עומד עכשיו אל מול מבחן חייו,
גם את, כמוני אז, מבלי שתבקשי.
עינים טהורות יבהו אל מרחקי הים
בשאלות שתוקות אל מול חידות עולם

ואקבל ממך באהבה גם אש גפרית קשה אוכלת,
או שמא אור גדלת קטנים זורח מאליו,
כמו שנצת בי אז, לפני שנים,
עת גם אבי שלי יצא אל מרחקיו

(אפשר יקל הכל כשנתחבק באור הרך,
תדעי שמעולם הוא לא הלך
ממך, אביך שלך)

תהל פרוש אני מבקשת עליו (מתוך "מזמורים לאם ולילד")

*

פּרַח כּוֹכְבֵי קִמְטָנִי
נוֹלַדְתְּ בְּלִילָה עֵמֶק
מוֹל שְׂדֵה כְּלָנִיּוֹת
וְהָיִיתְּ סוּד עֵמֶק
תִּכְלַל וְעַדִּין
נָע בְּמַיִם וְרוֹמֵז
שִׁישָׁנָם הַחַיִּים שְׁלֶךְ

כְּשֶׁגִּלְתִּי אוֹתְךָ אֶכְלָתִי עֲרֻמוֹנִים וְלֵהֵט שֶׁמֶשׁ
עֲמַדְתִּי עַל גְּרֵגֵר הַחוֹל, רְאִיתִי פְּלָאִים בְּכַחַל הַנְּנֹסִי
פּרַח פּוֹרַח בַּחֲשֶׁךְ וְלֹא מִתְמוּטָט

*

הַיֵּרַח הָיָה בְּשָׂמַיִם מְחֻצִּיתוֹ וְשִׁלְמוֹתוֹ
וְהוּא אָמַר: יֵשׁ בְּךָ יֶלֶד שֶׁרֶסַק אוֹתִי עַל אִי.
הַיֶּלֶד זֶה בְּבִטְנִי בְּכֹל פַּעַם שֶׁאֲמַר דְּבָרִים כְּאֵלֶּה
שְׁלַח יָדַיִם וְרַגְלַיִם בְּמַחֲאָה טְרָנָס עוֹלָמִית.
אֲמַרְתִּי לוֹ: אַל תִּחְשַׁב שֶׁאֲנִי לֹא חוֹשֶׁבֶת
עַל הָאִי שְׁלֶךְ
אֲנִי חוֹשֶׁבֶת עַל זֶה.
וּבְאֵמֶת, חֲשַׁבְתִּי בְּכֹל בְּקָר
לֵיד זֶנֶב הַמַּיִם הַכְּסוּף הַחֲמִיִּם שֶׁנִּצְנָץ בְּשִׁגְעוֹן עִם הַשֶּׁמֶשׁ
וְקוֹיִתִּי לְסִימָן בְּכֹל פַּעַם שֶׁגִּעַשׁ הָיָה
וְנִשְׂאֵתִי עֵינַיִם פְּקוּחוֹת שֶׁל מִתְפַּלֵּלָת
וְלֹא צִמְחָה בִּי תְּשׁוּבָה
צִמַּח בִּי הַיֶּלֶד בְּהִתְעַקְשׁוֹת.
וְהַיֶּלֶד חִי אֶת מְלוֹא הַלְּבָנָה אֶת חֲסוּרָה

חולם את עצמו בגופי
אוהו בשפתי המים שלו
את עורי, והתפללתי שיהיה בו אני, שיהיה בו אני.

*

נהיה לי גוף ברזל
שנצץ ונח על כן
התבלבלתי ונגעתי
ושמחתי אליו באקסטזת הדם
חריצים עמקים ורכים נפקחו
הפשלו עפעפי הברזל
אתה רואה, שאלתי
הניד לי שכן
אדם ובוער, פתוח ומרוקק
יום אחד יתרכך לי

אני כל אמהותי
פרחי החלב שלו
כל העולם כלו ועיניו
העולם בעיניו וצפורי הים
הזמן שלו כך
אני מבקשת עליו
תנו לו עוד
השביעו את הרעב

לי מזמן כל הדרך לשועל הלב

מסדרון

מה תעשה מי שנטלה ממנה חיותה תחת השמש
ולא היתה שדרתה מאמנת ולא היתה הולכת
ומתגמשת תחת המשא
ותחת שתהא מאמנת בנשיאת על הימים
היה על הימים יונק ממנה את שדרתה חליה
אחר חליה, מותיר תחתיו חלל דק וישר ככלי נשיפה
שיהיה העולם מנגן בה כרצונו
והיה רצונו של העולם גוזל את כבודה
של אשה זו מה תעשה
שלא תהא תועה יותר שלא תהא
נעה ונדה בחדרים, מאבדת אחיזה בממש
וגם בקרבת חפצים, מפלטם של מי שאבד לו
כל השאר, אינה מתנהמת עוד
על אחת כמה בני אדם

תבוא נא אשה זו בקרבת הימים בהם
היתה קרובה אצל עצמה, תבוא פנימה אל הימים
שהיתה ילדה והיתה מדמה לחזות פנים
באיבריו של כל דומם
ולא היתה רואה בפנסי המכוניות אלא עינים
ובפרי האצטרבל ראתה שכלו עינים
והיתה הופכת בו מול עיניה כמו אבן יקרה ומוזרה.
כל דבר שהביטה בו היה מביט בה חזרה –
כך עשתה לעצמה בית בעולם ולא ידעה
כי הזמן מוחה את הפנים, ולא רק מן הדומם.

וגם אם לעתים נרדמה מתוך בכי,
היתה משתאה על דמעוניה הנשפכות
ועל לחייה הלוחטות, ששלה הן
ולא היתה מוחה

תעבר נא זו האשה במסדרון הצר שפצעה
בצאתה
ובטרם תשוב

הושענא רבה

"...ולכן צריקי שתחבט ה' חבטות כנגד ה' גבורות, כי בכל חבטה יורד ונתן בה גבורה אחת מהם וכונת החבטה בעצמה הוא הפאת הדינין וירידתם במלכות שבה הנקראת קרקע עולם"
האר", שער הכוונות, דרושי חג הסוכות ח'

שרשי עולם אחר עורקים מדלקים משתרגים
מטה עד לתחתיות גרוני.
האמנם אותה אחת שנוכנסה למכונית וחשבה
בשמץ של הקלה חשבה:
אין סכנה.
לא איש יפה.

כמה יהרה לחשב שאפשר לה בכלל
למדד במשגים הרגילים (כפפות לבנות רקומות
מן המאה לפני שעברה, כרזות ענק באילון
מורחות ממדי אדם עד לקומות הכי
עליונות – כאלו יכולות להיות שקולות למשקפים הצלולים
שבעדם אתה רואה, אתה נשמר מפני
השקר שבכל זה)

מטמטמת לחשב שאפשר להקיר את כלך מן הצד
שליד הנהג, לסכם אותך
בזרוע דקה על ההגה, כפות ידיים שלך, צנאר,
מצמוצי המבוכה

מעטפת איש רגיל שיחסתי לך
כל הדרך לשועל הלב ושממית המחשבה
שהתחרו ביניהם על הזכות לפגישה האמתית
שהתרחשה רק אחר כך, הרבה אחר כך,
כשהסמוי מן העין הפך גלוי כמו פצע
כמו הידיעה: הנה האיש

זה האיש
ולחבט חמש פעמים
בערכה

בעז יניב שפיריות הנפש

שפיריות הנפש שחָרְרוּ.
העולם כלו במחול מתזמן.
שנים חכינו לך.
שנים, שנים חכינו לך.
חכינו לך, שתבוא
אזור אמן, נטול רכוש,
חמוש בחיוד למפגש עם המנות,
עם פניו הרבות של האל.
כל מה שדרוש הוא לאפשר להגע אחד,
לרעד התמידי למוטט אותך סופית,
כדי שהשפיריות יתחילו לשיר.

רחל אלבק-גדרון דבר-מה שאין לפקפק בו, אך הוא המפוקפק שבהוויות

"היה היה" – בטוי נפלא! קריאה להניח, להניח שתתיצב, למשחק ההניות שיתחיל, ואז, בזמן עבר, "עבר שמעולם לא היה הונה", ובהכפלת שרש הפעל "להיות" לשם חזוק הניה שברירית זו, הנכבית בנשיפה, שתתקיים, שתתמלא תקף, שברית בל-תופר תחתם בין המספר ובין המקשיב בענינה, שהנה, בתוך המסים הזה שביניהם, "היה היה" דבר-מה שאין לפקפק בו, אך הוא המפוקפק שבהניות: האגדה, הלא-היה, זה שהנד עוברת דרכו, שהעצמים חוצים אותו, שהוא "היה היה" אך אבד. היה היה, לא מזמן, די קרוב לכאן, ממש ברחובות הסמוכים, בבית ההוא, "אותו בית יפה", בחדר דומה לחדרך שלך, היה היה מישהו, משהו, דבר-מה, קטן מחדר אך גדול מלא-כלום. והוא אכן, וילא כל שלילה או סתירה, היה היה שם, בחדר זה, בעל הקירות המסידים, ומסגרות המתכת הלבנות של החלון הגדול, ורצפת הקפה-בבית, שם, היה היה אדם אחד, גבוה, נשי במקצת, טבעת גדולה עם אבן שחרה על האמה שלו, ועיניו יפניות כמעט, סמויות, ארכות, ישוב על כרסה בכתם מנדרין, רגליו שלובות זו על זו, והאיפד שלו על ברקיו. מולו ראי גדול, שעון במלכסן על הקיר. בו נשקפת דלת של זכוכית חלב במסגרת עץ לבנה, שני קני רחב חוצים אותה, ונדית של ניקל מחספס, רבוע, נעים, קשה, מאפשרת לך לבעל אותה על ידי פתיחה וסגירה. מאחוריה, המסדרון הקטן חשוף יותר, כחל יותר. היה היה מסדרון. היה היה במסדרון חשך כחלחל, צל שבתאי ואורגנוס, כהות קריחה, כהות מרימת-גבה, היה היתה כהות כהה המרימה כביכול גבה, שם מעבר לדלת שהיא ללא ספק כפופה להוראת האוחז בידית, לו רק יחפץ, לו רק היה יזנה לו רצון לאחו בה. היה היה רצון. רצון – רעיון חמקמק וערטילאי זה, "רצון", דרך הסבר לחלית הבינים שבין חישה ובין פעולה, רצון זה, מיתוס זה בדבר "רצון" שמגיע מן ה"אני" ש"היה היה", מעין שלוחה של דבר מה שתקשה לעולם להגדירו בשפת המערב לסעופיה, שהיה היה – אני. לצד פרסת המנדרין – אקדח קטן ויפה, ולידו חפיסת קרטון כחלה של פדורים, ועליה מצורת מטרה עם צלב בתוכה, בברונזה עמומה, מנחים ליד פה הרגל של האדם הזה, אני. מה שאין הראי משקף – אינו קים. מה שהראי משקף – קים בתוך הראי. אפשר לעבד לראי, להתפלל אליו, לקוד לו, להקטיר קטרת כלפיו. והוא יאפשר לעובד, למתפלל, לקוד, למקטר להיות, בתמורה. אם-כל-חי, ראי. היה היה ראי. אין הראי אלא "היה היה" בעצמו. הוא ה"היה היה" בכבודו ובעצמו. מן הראוי שישכן במקדשים, כפי שאכן הוא שוכן במקדשי השינטו שבקיוטו, אריאל יפהפיה, קרנה נאלמה, שכן אין הוא אלא ה"היה היה", וה"הוא שיהיה" בכבודו ובעצמו.

עמוס לויתן וקשה להפוך

קל | קשה

קל להפוך
גון למדבר
וקשה להפוך

קל להפוך
בית לעפר
וקשה להפוך

קל להפוך
ספר לניר
וקשה להפוך

קל להפוך
צדק לסמיה
וקשה להפוך

סדר | קיים

"בין האידיאה והמציאות / בין הדחף והמעשה / נופל הצל"
ט"ס אליוט

1

מעלתו של הסדר הקיים
בכך שהוא קיים

יש טובים ממנו
שאיןם בני קיום.

2

חֶסְרוֹנוֹ שֶׁל הַסֵּדֵר הַמְּשָׁלֵם
בְּכַךְ שֶׁהוּא מְשָׁלֵם

אֵין יָפִים מִמֶּנּוּ
בְּחִזּוֹנוֹת הַשָּׂוֵא.

3

בֵּין הַסֵּדֵר הַקָּיִם
לַסֵּדֵר הַמְּשָׁלֵם

נוֹפֵל הַצֵּל.

גְּרֵאוֹנֵד זִירו

מִן הַמָּסֵד
עַד הַטְּפָחוֹת
בוֹנִים מְגַדֵּל

מִן הַטְּפָחוֹת
עַד הַמָּסֵד
הוֹרְסִים מְגַדֵּל

הַמְּבַקֵּשׁ לְבָנוֹת
מִתְחִיל
מִן הַיְסוּדוֹת

הַמְּבַקֵּשׁ לְהָרֵס
מִן הַקּוֹמוֹת
הַעֲלִיוֹנוֹת

בְּגִין-עַל
עוֹלָם-הַאֵיִדְאוֹת
מִשְׁכָּן-הָאֶמְנוּיּוֹת

כָּל
הַדֶּרֶךְ
מִטָּה
עַד

גְּרֵאוֹנֵד זִירו

ליאור שטרנברג טיפה של אירלנד בכוס

שיחה לפנות ערב

ואז ראיתי את דמותה נבלעת
במאור, כסליל הלהט
בנוכה המזדהר ביאושו,
שניה לפני שמבקשו
נתן, והוא הופך לחמר מת,
פחם, לאפר מתמעט –

סוף סוף פניתי לאחור
ואל רצוד האור
החלבי, החולני,
זנקתי אבדני
בצעקה קטועה, בקול
פראי וזר, וכבר הכל

נבלע בשכחה. "את פה?"
קראתי בשפתים נשרפות.
אגרופי הולמים מטרפים
בקיר או בעשן שרפים.
"שלום, לחשה בין אנותי,
"הנה אתה. צדין חי."

"שלום, לחשה, חזרתי."
"כן, שמתי לב, אמרתי.
היא התמצבה מול החלון
פניה מוארות בכחלון
מוזר, אבק שנים
על איבריה הלבנים.

"איפה היית?" שאלה,
קשיחות חדשה בקולה.
"איפה היית? ואת,
שנעלמת בבת אחת
אל תוך חיי, כנוסה
בצורר בדים בלים של פרנסה?"

היתה שתיקה, והשקיעה
הציפה את החדר בקיאה.
היא סרקה את שערה
בנד רועדת וחוזה,
"איפה היית?" חריצים נקוו
על לחייה שגכוו

בדם הוהב המתך
ודבר מה מרפרף הוטח
בין צלעותי, בוצע בכשר
כלהב. "אינך שר,"
נתז קולה אל הרקה.
ידי אל סף הפצע התהדקה.

ק"ץ

סוף סוף באים שירי הקיץ
בזה אחר זה, כל מי שיֵרדו למחתרת
מרימים פתאום ראש וחוצצים לשון
מחספסת. במרפסת
שומעים מוזיקה ערבית, אולי מהכפר, אולי סתם
מאיזה חלון. אחי, אני אומר, אתה לא באירלנד.
אבל בערב קריר פה, תודה לאל, והירח
הדבשי הכלול במשכנתא מבריק
במלואו מעל בתי היהודים
ובתי הערבים, והגבעות שבֵעצם
אינן שיכות לאיש.
תמיד אני מחזיק טפה של אירלנד בכוס.
איזה שיר שטרחת אחרי עשרים שנה
להבין את מלותיו, Ta me mo shui:
איני יושן מאז עלה הירח בלילה שעבר, משגיח
על האש שלא תדעך. המשפחה ישנה
וכאן אני, התרנגולים מקרקרים,
הכל סביב יושן מלבדי.

מעין אבן אולי מוטב לכתוב במקום זה שיר

החרב המתהפכת

אולי בדידות דורשת ארץ רוח.
הלילה, למשל, אני חסר
מנוח, נאחז בחק פרוע,
בורח, כתמיד, ממאסר.

אולי להיות לבד זה כמו לשמע
סונטת אור ירח במכשיר
נד, בלי אגניות, אבל לדמע.
אולי מוטב לכתוב במקום זה שיר.

כל נים ולא נים

לישן זה לנסות שוב להמתיק
את הבדידות הזו בסקרזיות.
לומר לנפש: "הו, איך שרזית!"
וחרש לפשפש בה כבנרתיק;

משמע: להאזין לכל תזזית,
לא להעיר חמת כאב עתיק.
להצטייד בבהלת בוטיק
של לוחמים בלי נשק בחזית.

ובכן, לישן עכשו, לישן מד!
לישן לפני שתתחלף אשמרת
והשעון ילעג את הבשורה.

לישן זה לחלף ממש ליד,
לא להבחין, ורק איזו צמרמרת
תעיד שזה קרה, כמעט קרה.

יצהר ורדי בלילה הזה

ממטר מטאורים נגר
כחלב משולי קדרה. ענן אפר שפוד
על מדרון מקריח. סנונית חפונה
רק צל, כמו עטלף. הלילה רובץ.

צמרות צמרות זחות לאטן
?מין ושמאל, גם חתול צהבהב וחולף
נראה כאן שחר, בלילה הזה. ופתאום

נעצר, כי מתוך העפר הלח מתמר מלבן
של אבן. הכל באפו: הנה פרחים
קטופים זר. וחשות גם עיניו: עקבות אנשים
בעפר הלח. כאן מת ילד.

טלי עוקבי גשם אלכסוני נבל

כביש ואדי ערה

*

מתערער
בכביש נאדי ערה.
תלתלי-צרחות דבקו בשולי הדרך
גשם אלכסוני נבל
על תרמוסים שפופי קומה.
ערער פרא
רשם את תזוזת הרוח
בכרוניקת הנאדי,
את תזוזת
ספינות עיניך הרעועות.
גשם אלכסוני נבל
בכביש נאדי ערה.

אני נושם
את הטון הקטטוני
מגורגרות רכבות השחר.
עורבים קורעים בכשר
קוראים לשומרי הסף.
את טון גופי האתרי -
אני נושם.
זריחת ארגמן פוצעת
את נשימותיו השסועות
של אור הבקר הראשון -
אני נושם.

רועי שניידר לקפוץ מראש הר

כלום

*

כלום לא בסדר אתי.
כלום לא בסדר אתי.
רגלי על סכינים
מחליקות על קרח דק.

כלום לא בסדר אתי.
כלום לא בסדר אתי.
ראשי בעננים
בצמרות נחבט.

וכשאני נופל
הר געש מתפרץ אתי.
כשאני נופל
כלום לא בסדר אתי.

ליבי, את צריכה להתאבד.
ליבי, לא בשביל זה את נולדת.
ליבי, את נראית כמו בתם רוךשך.
ליבי, את צריכה לקפוץ מראש הר.

ליבי, את היית תקנה גדולה.
ליבי, את היית תקנות אמת, אך
הצטברות הזעם והמתח
לא הותירה לנו מחילה.

ליבי, את צריכה להתאבד.
ליבי, יש עכשו ויש אחר כך.
ליבי, אל תשארי מחר כאן.
ליבי, אל נא תתקעי יתד.

ליבי, בכנפך זו היחידה
עופי למרחק ואל תשובי.
ליבי, רק החול יהיה לך עד.
ליבי, את צריכה להתעורר.

יולי ורשבסקי נושא, נשוא, נוסטלגיה

עבודה אחרונה

אני שובר את שארית הקיר
בנווני מטת בית החולים,
על מסמרי הזמן אני פקיר,
יושב שבועה על זכרונות גולים.

העצמות בולטות עם רדת עור,
ובקצוות הגוף תחושת נמול,
היום נמשך כמו עמידה בתור,
האור מחליד בפתח המנעול.

מחר אני אהיה האחרון
בין החולים הראשונים למות,
אצא במעברת של כארון
לצד שבו כבר לא אהיה מעוט.

והקלפה תפסיק להתענות
מכאבי השקר המסאב,
מחר כמו בשרשרת תאוונות,
עומד להגמר מסע האב.

נוסטלגיה

"עכשו הוא זמן נגיף"
דורי מנור

נושא, נשוא, נוסטלגיה,
משפט ללא תכלית,
ומתפשטת בנגיעה
שריטה על התקליט.

שבילי בצרת מרטשים
באדמה לחה,
בכתב היד המאשים,
בעיני מלוחה.

והמסירה של העדות
עומדת בהכון,
הדף פתח כבר עמידות
לאנטי־מחיקון.

בנריד ננעצת הסכה,
הגוף אינו מגיב.
נושא, נשוא, נשא עקה,
נוסטלגיה היא נגיף.

דוד (ניאו) בוחבוט שלד זהותי

*

נתחסלו זבובי טרדה במחי כף יד.
הינד, הינד! כמה פשוט לשקט בנחת.
אולי אוכל כך גם אני,
לבל א מעד,
להמחץ כמו זבוב עלוב
במחי כף יד.

אצא עכשו אל הכרמים, אל התפרחת,
אשב על סלע שיזכר את ישבני.
ואעבר ביהרה מפח אל פחת
עד שאזכר שאין דבר שהוא אני.

הינד, הינד! לעד אשוב על צעדי.
הינד, הינד! עד שאמר לצעד: די.

*

ופתאום אני פוחד שתפל עלי תקרה
השמים רועדים כמו אשה חולה בראש
דודה שולה יודעת לדבר עם שדים
היא קוראת בידי שורות נהדרות
מקפלת עמודים מגיר לא ממשי
ותוחכת לכיס שגעון.

שמים רועדים כמו אשה חולה בראש,
וצורבים כמו מדוזה מתילדת בקבה.

שלד זהותי מבתר לחלקים,
תקליט מלא סדקים.
שלד זהותי.

*

את

הרעש שמונע נחלה של זמן.
השקט העדין של הבשלת העור.
קשוט המתעדן בקמט הרמה.
טרוף המסתמן בתוך מצפן שחר.
טרוף המסמן לי דרך לא לחזור.

אני

אויב השגעון שלך
דם
נגר מהאסון שלך
סוס
גוע בארנה שלך
אדם
שבע בחנה שלך.

*

פתרתי אותך כמו תשבץ,
והיית מצחצחת משקר,

אולי זוגנו זה לזה לשלשל צנארים?
אולי מחר נתחפש לשברים של לב
ונרוץ לקטף תקוות מהעץ?

אולי מחר נתחנה לסבתא ונכד
ונרשה להחזיק יד ביד?

אולי מחר נמות יחד
בתוך ארון אחד?

עינה ארדל בקץ העידן האפשרי, בשכונת רסקו

*

בימים בהם הרגשתי חסר מנוחה שאיננו נרפא
והלכתי משעון הצל עד קבר ואסון כדי למצא אותך,
בימים בהם הושטתי את הזרוע לתרומת דם
כדי לגלות שזוהי הזרוע שלך,
בימים בהם נצמדתי אל הבתים
כמו זקית האורכת לראות את החלופים,
לא שערתי איך יתחלף מבטך מול עיני
איזה זהר יחלף בעיניך לפתע כמו מרפא
מהו האשר כשהוא מתגלה מבעד מפתח החלצה
איזה ענג מוצאים בשקט שברגע ההפוגה.

*

אני לא אהיה בשבילך ואמה לא תהיה בשבילי,
ויחד לא נשתקף בחלונות הראונה שבעיר
לא נתגלה בצמתי הרחובות, בבתי הקפה
לא נשב על כסאות הקש, על השטיחים הפרסיים
כי נדונו להיות אתה האשליה שלי, אני האשליה שלך.
אתה לא תתעורר בלילה מחלום עלי נאני לא אתהפך חולמת עליך,
ולא נהיה זה לזה לבשר אחד ולא נזעק בזעקה של אלמות
בשעה שננכש כנחש, בשעה שנצמת כשרשים.
אתה לא תהיה הדם שאקוץ למענך נאני לא אהיה הזרע שתמן למעני
וברגע אימה לא תזעק את שם השם שהוא הגורל
ואם עודני זוהרת בברק עינך הרי זה משום הקדשה שלא חפצת שתהיה לי
וכשאני מועדת בסמטאות של רחביה משעון הצל ועד קבר ואסון
הרי זה מפני שהבטת בי להרף עין
כפי שמביטים ביפי אמת.

החיים לא מחשכנים חשבונות כאלה ולא אכפת להם.
 מצדדים שתגורי בלול ותצעדי כתרנגלת.
 כל התרגלת של אהבה ותשוקה היא לא יותר משמינית
 בשביל החיים שמרימים משקולות ונושאים בנינים כאורנג'־אוטן.
 אנחנו חיים בקרבת הבנינים ככדי המשקל האלה.
 אנחנו חיים בבניני הטיח השביר ומרפסות האזבסט
 למרות שחזינו יפי גדול מזה בנרדים הצהבים הבערים,
 בשרכים הנצתים על תריסי הברזל -
 יש דבר מה שלעולם לא נאמר אותו,
 והוא כמו אצטרבל על אדמת החרשה.
 יש תשוקה שלעולם לא נגליש אותה,
 והיא נצבת על קצה המגלשה.
 אנחנו חיים בקץ העדן האפשרי, בשכונת רסקו, על גבול האוטוסטרדה
 העורבים הרעבים ככר לוקחים את לבנו
 ואבני הגן מדרדרות אל הכביש.

דוּתֵן בְּרוּם זוֹכֵר אֵיךְ שֶׁנִּשְׁבַּתְּ בִּי

*

א.

לְטַבֵּל בְּתוֹךְ הַעוֹר שְׁלֶדְךָ, לְטַבֵּעַ בְּחֶלֶב,
בְּטָרָם הוּא יְחַמֵּיץ בִּי, כָּל עוֹד עוֹדוֹ לְבֵן.
לְטוֹוֹת לִי מִהַקּוֹל שְׁלֶדְךָ אֶת גִּלְמֵ הַשִּׁיבָה.
לְצוּם אֶת הַמְרַחֵק מִמֶּדָּד עַד גֹּזַע הַרְעֵב.

לְקַרְם אֶל הַעֵבֶר שְׁלֶדְךָ אֶת חֶבֶל הַטַּבּוֹר
מִמְנוּ גַם אֲנִי נוֹשֵׁם, כְּמוֹ הֵייתָ אֶחָד.
לְסַמֵּר עִם הַשַּׁעַר שְׁלֶדְךָ בְּעֶרְףְךָ הַנִּמְתָּח.
לְמַחֹזֵת עִם כָּל הַרֶדֶף שְׁלֶדְךָ אֶת זִכְרֵ הָאִפּוֹר.

ב.

לְקַרְם אֶל הַעֵבֶר שְׁלֶדְךָ אֶת חֶבֶל הַטַּבּוֹר:
זוֹכֵר אֵיךְ שֶׁנִּשְׁבַּתְּ בִּי בְּהִיר כְּמוֹ קֶרֶה?
זוֹכֵר אֵיךְ שֶׁנִּשְׁאֲתָ אֶת הַרִיחַ שֶׁהִרָה
דְּבַר מָה שֶׁאֵז נָבֵט בִּי וְהִלֵּךְ בִּי לְעַבּוֹר? –

עֵבֶר שֶׁלֹּא רָצִיתָ וְגַם לֹא יִדְעֵתִי אֵיךְ
לְפַלֵּט מִבְּנֵי מְעִי וְגַם לֹא אֵיךְ לְהִרְגֵנִי.
הַקֶּשֶׁב אֲצִלִּי בְּכָרְס – הוּא תוֹפֵחַ כְּמוֹ סְפוּג.
הַקֶּשֶׁב לְשִׁיר הַעֵרֶשׁ שֶׁל הַדְּפָק הַדּוֹעֵף.

הקשב לשיר הלכת של הדפּק הגוּאָה
ושמע איך הוא סוער יותר מכל שירת נשים!
רָאָה כְּמָה אֲמַלְלֵהּ הוּא וְעַד כְּמָה הוּא טַפְּשִׁי
החשק העור שלך אֵל גוּף חָלָשׁ, דָּהָה.

אֲחֵרֵי שְׂמֵחוּל הַדָּם הַזֶּה יִשְׁקֹט בְּתוֹךְ כְּלִי,
שְׁנִינוּ נִתְכַּנֵּס שׁוֹתֵקִים אֵל תוֹךְ גְּלִמֵי שִׁיבָה.
אֲנִי – שֶׁל אֲנָחוֹת; אַתָּה – שֶׁל אִם טוֹבָה,
לִינֵק מִמֶּנָּה נַחַת וְלִטְבַּע בְּחֶלֶב.

מגדל העמק, 2013

דורי מנור לא היריון אלא מורסה צרור מרובעים

המשורר

עשרים שנה בלי הרף הוא נסה
עד שהבין: הזרע שפשה
יום יום בשחלות חלומותיו
לא הריון יניב, אלא מרסה.

תהילה

בערב ספרותי, מקץ מרדף
דחוף אחר הנצח הנדף,
גמרתי בלבי להסתפק ב־
חיי אלמות בלי חיי מדף.

אורגזמה

בכל מוסרות החשק להחזיק.
בלב המאנה למתח זיק
ארף שיזדהר עד קצה הנפש,
ולא לנעל בזמן את האזיק.

אקסיומה

ראיתי נערים שוחים פרפר
וכבר הם נמוגים. ראיתי כפר
הופך מולי לעיר, ואז שוקע.
עצת הזמן, ידעתי, לא תופר.

הגירה

תשעה ירחי לדה, ואז הסגר
של עוד שמונים שנה: היית גר
בארץ נכריה כקרנטינה.
עכשו תוכל בנחת להגר.

השראה

היא לא אמרה שירה. היא לא חבקה
בפיה לא נגון ולא שתיקה,
אבל כשבא המות להמתיק לה
ידעה לזקקו לאנקה.

פיטה

ראי אותי עכשו: אני ננט
אבוד בלב אוקיגנוס מענות
שבו לא חוף צפוי לי אלא שפל,
בטרם נתאחד, אני ואת.

הבל

זה בא מהר מדי, זה בא פתאום.
היית בן עשרים, עכשו אין יום
שבו לא מתנפל עליך הבל
המטעמים שלא תספיק לטעם.

התחדשות

כמה שנים נתנו לנו? שבועים?
שמונים? מחציתן דועכת עם
חלף העלומים, ובשירת
מותנו מחדש בנו תאים.

השלמה

רְצִיתִי לְהַבִּיעַ מִשְׁאֲלָה,
אֲבָל הִנֵּה כְּבֹה, וְהַמְלָה
חוֹרֶכֶת אֶת שִׁפְתַי כְּאִלּוּ יֶלֶד
הוֹזָה בִּי שְׁעֵלִיתִי לְגִדְלָה.

דואלים

בְּכָל בֶּשֶׁר יֵשׁ נֶפֶשׁ. אִם נִסְפָּר
כְּמָה גּוֹפִים יִדְעֵנוּ, וְדַחְפוּר
יִפְרִיד בֵּין הַבֶּשֶׁר לְבֵין הַנֶּפֶשׁ,
תִּדְאָה אֶהְבְּתֵנוּ כְּצִפוּר.

התבהרות

רְאִיתִי, אֶהוּבִי, אֶת אֵיבְרֶךְ
פּוֹרֵחַ וְנוֹבֵל בְּחֶשְׁכָה.
עֲכָשׁוּ הָאִיר הַיּוֹם, וּבִמְרֻפְסָת
אֲנִי גּוֹזֵם לְבַד אֶת הַפְּרִיחָה.

מופתים

שְׁלוּשָׁה מוֹפְתִים הָיוּ לָנוּ: הַקִּיר
שֶׁחָסַע עַל סוּדוֹתֵינוּ, הַפְּקִיר
שֶׁמְסַמְרֵיו צִלְפוֹ בְּנוֹ כְּגֶשֶׁם,
וְעוֹד מוֹפֵת אֶחָד שֶׁלֹּא אֶזְכִּיר.

פנים חדשות ב"הו!"

נִיר אֵילֹן כָּאֵן אֵין יוֹלֶדֶת

הוֹלֶדֶת אֵילָה

נוֹלְדָה לִי בֵּת שְׁמִילָת אָוִו אָוִו
מְחַפֶּשֶׁת בְּשָׁנָה אַחַר הָאֵישׁ הַהוּא, הַהוּא!
שְׁשַׁלְּף אֹתָהּ מִבֶּטֶן טָרָם זְמָנָה.

נוֹלְדָה לִי בֵּת זוֹרְכָת
בְּנִדְנִדַת הַחֲלוּמוֹת עוֹלָה יוֹרְכָת
אֵת מִי אֵת מְחַפֶּשֶׁת? אֵין, כָּאֵן אֵין יוֹלְדָת.

נוֹלְדָה לִי בֵּת עִם אִישׁוֹנִים טְרוֹפִים
בְּלִילוֹת הַכִּי שְׁחָרִים, הַכִּי צְפוּפִים
הִיא רוֹאָה אֶפֶק וְנוֹפִים
יְדִים לְאֹוִיר שוֹלְחַת,
בְּקוֹל עֲצוּר רוֹעֵדָת, מִתְיַפְחַת,
רַק רוֹמְזוֹת, לֹא צוֹרְחַת,
מוֹלָה נִפְקַחַת וְקוֹלְחַת כְּתַפְרַחַת
הַבְּרִיאָה.

לְרֵאשׁוֹנָה כָּאֵב. רַעֲב,
קָר, מִגַּע הַמַּיִם.
וּלְכֹל זֹאת הִיא מְחִיכָת,
מְזַכְכָּת אֵת הַתְּהוֹ,
לְחַיִּים הִיא מִיְלָלָת – בּוֹאוּ.

הולדת עשהאל

*

היית פה קטן ואדמוני
העור נתלה כגופייה על חבל
פלומה דקה לזכר קדמוני
עטרה אותך. בפיד אף לא הכל.

זה לא היה לי רגע סגוני
נדאי שלא נגון קסום בגבל
סביבי אומרים מזל-טוב קולני -
לבני צנור בפה, בבטן ככל!

ומוניטור שמצפצף בי פחד -
הוא רק נולד וכבר בעור תפרכת
הורות מבעד לקפסה שקופה
רק יד ליד ולטיפה רפה,
אך במבט שלך, לרגע חסד,
האישיות קראה לי מתלחשת.

לתמר,
שבבטן הולך לה נחש -
חש חש חששש!
מתפתל ובוטט במעי,
מגרונה הוא צורח איי!
איי!
על גופה הזעיר אינו חס,
לכל חר וזוית הוא נכנס,
מה שלא אעשה, אינו נס!
מהיום הראשון הוא הקיש,
בגופה הוא חושק כקשיש,
קיש קיש קיש!
זה אותו האחד שאנס
את חנה ועליה צמס
על חיים והוסיף גם כאב.

הסססס...

הסססס...

רותם אלמגור כירורג של נשמה

מגן אברהם

ראיתי יד נשלחת ממרום,
ואצבעות ברבור של נערה
הוליכו, כמו גולשות בגוגל כרום,
עכבר בדמות של סמארט חצי־שחור
שנעה על רדיד ממרצפן,
ומתפתה לשקע בחרד
בין מר ובין מתוק. אך פרצופן
של שתי דמיות באוטו כבר זרח
בלבן של עגת כלולות. אמרת,
"נראה אותך עכשו נוהג אשה."
ובלי זכויות ובלי שיש לי סמארט,
עמדתי שם רותת כמו נו ליש
תלוי על חוט מגן האברהם,
וחסד אצבעו לכד יחליק
דפי מסע בטרם הקרעם.
היה נדמה לי ששמעתי קליק.

מתנות עניים

אחר כך כשחמת ההלך שככה,
והרצפה חדלה להיות לו למגנט,
מפני הפח הוא שוב עשה לו מסכה,
לתור את הדרכים בהם אשה נקנית
אך כל שטריו קצורים בארץ חשוכה,
הכסף שנלקט עצור מהחנט,
ואין לסמך עוד על מתנות השכחה –
דרכו נחפרת אל מכרות המתכנת.

לְכַרְת אֶת הַהֶרְגֵל, פֶּאֶה אַחַר פֶּאֶה,
לְמַדֵּד אֶת הַמְדָּבָר בְּמַהְלְכֵי רִגּוּל;
לְחַדֵּל, כְּמוֹ אוֹטוֹמַט, לְרַתֵּעַ מִבִּיָּאָה
אֶל בֵּית שְׁעוּד מֵאַפִּיל תְּבוּאוֹת תִּסְכּוּל.

אַחַר כֵּן כְּשֶׁהִמְסָכָה כִּבְר הַתְּקַבְּעָה,
וְאֵת בֵּיתוֹ קָנָה הַהֶלֶךְ הַשְּׁקוּל,
הָאֵם הַמַּחֲטַת-תַּת־עוּרוֹ עוֹד מִצְבִּיעָה
דְּרוּמָה בְּחִדּוֹת, נוֹטָה אֶל כָּל עִקּוּל?

כדור פורח

"מאימתי קורין את שמע בשחרית? משיכיר בין תכלת ללבן... עד שלש שעות,
שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות."
ברכות ט

בְּבַקֵּר אֶת מוֹנַחַת כְּמוֹ כְּדוּר פּוֹרֵחַ
בְּמַקוֹמוֹ: כִּבְר לֹא שִׁיךְ וּגְלוּי נוֹפִים
בְּסִפֵּר שְׁצוֹפֵן חֲמוֹ עֶבּוֹר אוֹרֵחַ
בְּקוֹמוֹ וּבְשִׁכְבוֹ בֵּין הַדְּפִים.

זֶה רִגַע קְרִיטִי עַל הַכֶּר: אֲנִי בּוֹרֵחַ
אוֹ נִזְכָּר מִתִּי עוֹמְדִים הַח' לִיפִים –
בְּסוּף זְמַן שְׁמַע, כְּשֶׁבִכְכַּר גְּדַחִים בְּרִיחַ
שֶׁל זִכָּר הַתְּפִלָּה וְהַבֵּל מֵאַפִּים.

זֶה רִגַע קְרִיטִי לְכִירוּגָה שֶׁל נְשָׁמָה
בְּלִי גוֹף קְרוּר: עַל לְשׁוֹנֵי פּוֹשְׁטֵת אֵשׁ
מִמְאָרְתָּ בְּקִרְיאוֹת שְׁחִירוֹר, וְקוֹל ה' שְׁמַע'
הוּא כְּמוֹ הִרְהוּר חֲבוּט עַל דְּפָן שֶׁל מַכְתֵּשׁ,

וְכָל אוֹת בְּכַבּוּדֵךְ אוֹרְגָת אֶת זְמַמָּה
לְנִטְעַ רִגְלָה בְּסִלֵּךְ הַמִּטְשָׁטֵשׁ.
וְאִין סִכִּין חֲדָה כְּרִגְשׁ הָאֲשָׁמָה,
לְקִרָא בְּרִגַע זֶה: 'רוֹפֵא!'. לְהַנְטֵשׁ

בין שתי הדמדומים לערב הקפלה.
עירם, אני פושט לך אצבע לרקיעיך.
ונאת דואה על רחם פמליא דלעלא,
ושמך אורג באור אדם מדם חיך.

באוב

אני חוזר אליך כמו שאול המלך,
בטלפון בהול לאיש האלקים.
האם עדין יש לי קרדיט להקים
מלכות עבור כפים התומכות בפלך?

אני תמיד קימתי את דברך בערך
(אז פה נשם השמטתי כמה חלקים).
תראה, חרבי הכתה את העמלקים,
אבל ידי - ידי חומדת את הברך.

הרחוב המצחק מכני אל החמש
בפרצופים של בוז, כמו רוח על קברי.
גידי קולעים על הבשר זכרון דברים,
כמו כלוב ברזל שממסך זרמים של אמש.

אז פה נשם הזרם הרועד גמעני,
כמו יער שגומע דבש מהשדה.
אתה הארת שם למלך הנרדה,
כמו מגדלור שמצחק לקראת צונאמי.

החלקת לי גלים. פלית את הדרך.
משחת על ראשי את גזר הגברים.
חתמת בדמנו פרק בספרים -
ישער שחרוטי ננער מכל הכרך.

מפה לשם ידי ריקה: רק טלאי אדרת,
כמו שארית דפי כתבה מפוזרים.

אני חוזר אליך מלך כוזרי:
רצה את כונת חרבי המתקדרת.

אני חוזר. שיחה מטלפון שמאני:
עצרתי. ננעצות בי מלתעות זרים.
אדקת מלכותי נקרעת לגזרים.
אל תתננה לרעי הטוב ממני.

דמעה

אולי בכלל נבראת בשמשות בערב
שבת: מדפסת תלת ממד בתלת ממד.
מאז, בדיוקנך, אתה מזיל בלי הרף
פרות בסנסני הפרספקס. רק גמד

כמוני מתהפנט מלהטה של חרב
שממקסת זכרון - שלא יאבד -
ולא נכנס לגן, לראות (זה תכף חרף!)
כמה טובה עינך. כמה הפרי נחמד.

ובכן, בזאת אני פושט צנאר גבה -
לראות את הטובה. לומר כל יום המוציא
אפלו על תמר. ורק נותר לתמה:

אם גם עיני (בזאת נטל ממנה קוץ) היא
קופי שתי טפות, היא פרי אותה גלופה -
איזה דיוקן נחרת על פני רשתית שקופה?

יהונתן ולצר רק אתה הפּשט

אוויר חם

1

הַלִּילָה לַיִל רְבִיעִי בְּשַׁבַּת שְׁבוּ
הָיוּ הַלְוִיִּים לוֹאֲטִים עַל מִשְׁכְּבֵם אֱלֹהִים,
אֶל תִּקְשִׁיב לְשִׁיר שְׁלֵנוּ מִחֹר.
הַלִּילָה לַיִל רְבִיעִי בְּשַׁבַּת, בּוֹ הָיִיתִי
נֶאֱחָז בְּקִרְנוֹת דְּפִים כְּמוֹ מִזְבֵּחַ,
עֵינַי עֲגָלוֹת אֵין פְּנֵה וּכְבֵר אֵינִי
מִבְּקֵשׁ מִשִּׁירִים דְּכֵר, אֵינִי מִבְּקֵשׁ אֶלֶּא
אוֹתָהּ כְּמִיָּה שֶׁהִיָּתָה
נִמְזָגָת סְמִיכָה בְּמַחְלוֹת
הַנִּפְתָּלוֹת מִכְּלָן
לְגִבְעֵי יַיִן דְּקִים (אֵינִי מִבְּקֵשׁ
אֶלֶּא אוֹתָהּ).

מִי יָגוּר לָנוּ יוֹם
רְבִיעִי הָאֵים, עֲכָשׁוּ לִילָה וְהַלְוִיִּים
פּוֹרְטִים עַל גִּטְרוֹת חֲשַׁמְלִיּוֹת
בְּלִי לְדַעַת, אֱלֹהִים
אֶל תִּקְשִׁיב.

2

דְּוִקָא יוֹם רְבִיעִי. כְּבֵר מַגִּיל קָטָן
אֲנִי זוֹכֵר, שְׁעֵתִים חֲשַׁבּוֹן
עַל הַבְּקֵר וְאַחַר כֵּן אֲנַגְלִית,
מוֹרָה עִם שְׁכָבוֹת אֶפּוּר
דְּהוּיּוֹת, קוֹל סְרָקְסְטִי וְרִשִׁימַת שְׁמוֹת.
כְּבֵר מַגִּיל קָטָן

דָּנָקָא יוֹם רְבִיעִי. אָנִי יוֹשֵׁב בְּחוּץ,
הַלְיָלָה לַיִל רְבִיעִי וְאָנִי נוֹשֵׁם אוֹתוֹ
צְמוּד וְחֵם. הִרְבָּה טוֹעֲנִים לְכַתֵּר
יֵשׁ הַלְיָלָה, אֲבָל בְּמִקְדָּשׁ שְׁלִי כָּבֵד אֹר
וְהַלְנוּיִים עוֹמְדִים עַל הַדּוֹכָן,
הַגְּבוּהִים מְאַחֲרָה וּבְלִי
לַעֲשׂוֹת קְרָנִים. בְּמִזְמוּרֵיהֶם נִמְסָכִים
שִׁירִים שֶׁל פִּינֵק פְּלוֹיד
כְּמוֹ זֵין חֶסֶד מְנוּחָה, אֱלֹהִים
אֵל תִּקְשִׁיב

לילות לא

1

הֵיוּ מֵהַלְכִין בְּדֶרֶךְ הוּא
קוֹרָא וְדוֹמֵעַ. מְדוּעַ מְדוּעַ

(טוֹם סוֹיֵר הָיָה וְדָאִי
נוֹשֵׁף בְּבוֹז וְאוֹמֵר זֶה
בְּכָלֵל לֹא רִפְסוּדָה, הָאֵק, בְּחַיֵּי סֵתֵם
מִשְׁטַח בְּנִיָּה מְלַכְלֵךְ זֶה מָה שְׁזָה אֲבָל

נְחַמְד לְדַמֵּין אוֹתָם עֲכָשׁוּ
שְׁטִים עֲלֵיָה בְּמוֹרֵד הַמִּיִּסִּיפִי

וְאֵילוֹ לְהַבּוֹת הַיִּינוּ
מִשְׁלָחִים בָּהּ בְּל"ג בְּעֶמֶר, גּוֹזְרִים

בנים חדשות ב"הו!"

על חק שמור האנג'יה
לענות אמן)

2

פתאום לפני משורת הדין
נסדק אליו מהסוגיא
חיוך. שנינו יודעים
שאין לך פשט
הם אומרים אחד לשני

בלילה לבדו הוא שב. הספרים סגורים
הכסאות ערמים והוא שב
להחזיק בו באצבעות חרות, בשמחה
אמתית

לקחש לו רק אתה
הפשט, רק אתה, מחר
גלך חוצות? חד חוצות
אין פחד מחר
את כל אבני השפה
אצבע אדם
להשתטח לרגליך

3 [הושענא רבה]

מי שפעם השחיל כדורסל כדורסל
בכבלי החשמל לארץ
הדרך הביתה
הוא יתן עכשו למישהי בסמטה חשוכה
שרשרת חרוזי פלסטיק קטנים

הוא יניח לו לשכב על
רצפת בית המדרש. הוא שילחש

גלעד לייבה שפנינא

שפנינא רבת־אור, רבת־נוי, רבת־יפי
שפנינא רבת־סוד, רבת־הוד, רבת־חסד
שפנינא רבת־דפי.
שפנינא
שבֿחֿרה לשכֿן על חלונֿי.
מה רבות
נפֿלאֿתי השוכֿנות בין עיניֿך,
תֿלאֿתי בין שתי כֿנפיֿך.
כל אֶשֶׁר מקונֿן אֶצְלִי
משַׁעֲה שִׁקְנָתִי אֶצֶל חלונֿי.

ירדן בן-צור הרודנות הזו של שפת אמי

*

גטו העברית

בעקבות "אורן" ללאה גולדברג

לשון אחת לי - אב שלא נבחר
כמו בן סורר כפוי לבוא בכרית
אני כלוא בגטו העברית
אני גולה, והשפה - נכר

הגרמנית של סבא נמחקה
בשצף ההורמונים בפלמ"ח
הארמית של סבתא - גיב נשכח
שמקומו בעת העתיקה

הרודנות הזו של שפת אמי
כארן משלח שרשיו
שרף יוקד כרעל בדמי

קוטלת כל טפיל מזן אחר
שפת יעקב הורגת כעשו
תקבר אותי מעבר לגדר

אני אוהב אהבת וגם היא
אוהבת כמה אחרים, אז מה?
היפי הוא השתקקות למי

שאין לך, נתזי דמעה חמה
על מה שלא נולד לך או גח
מהקירות שלך לאדמה

ואבל שוא על כל מה שבכר
כי מה שנס ממך כבר לא ישוב
גם אם תלבש שקים, גם אם תצרח

היפי הוא גיחות הקרוב
וארוס בנם של תושיה ועני
לרב הוא רק מושר ולא כתוב

לרב הוא רסיטל של רבע טונים
שלם אינו אוהב, רק השבור
והפגום נמשך אל הדמוני

האהבה היא כרח הכעור
ומי יודע זאת היטב כמוני

ריטה קוגן כלבית ומצפה

מטריי'שקה

תום קיץ

הקיץ הזה אוזל מאיברי:
טפות כבדות של נסת מתאחרת,
דגים שמקפצים הלוך ושוב
בתוך שמנוניות של מי מרינה
ועדר עננים דשנים, שחרים
שמתקבצים מעל פטמת הנוזב.
עצרו נא את בריחת הקיץ, אלים,
הניחו תחבושות ברזל ומלט,
הצילו את חמו המאדה.
הקיץ הזה ידעתי אהבה,
עוד אהבה - כה מרבת שתיקות
שמלותי קפאו, עלו וצפו
מלשוני - כלבית ומצפה.

איזה לב יש לי?

ומה עושה קוקייה
במשך חמשים ותשע דקות
בתוך בית ללא חלונות?
איזה לב יש למאפלייה?
ואיך מרגישה המטריי'שקה
הקטנה ביותר, האחרונה
על כי אין בתוכה דבר?

שובר נפש

שקית ובה סכריות של זמן
צבעוניות, מרות שמגנן -
קפוד ימי קהה-קוצים, רפה
על הלשון, בתוך חלל הפה.
תמצית של שכחה בשריון
של צבע מאכל - מכתמת וגבישית -
עת תבלע שלמה בתוך גרון
בדחף סס - תמצית נחרישית -
תכבש בחילה, תמריא ושוב תשקע,
תפקיד מלות חכה קצרות, ספורות
בתוך קפלי עורי, מדליק אורות -
כנריות כחלות בחשכה.

דנה גולדברג תמיד יש קיר באמצע הבית

לאפרת מישורי

תמיד יש קיר

תמיד יש קיר
באמצע הבית
מישהו השאיר
את הדלת פתוחה
הילד לא חזר מבית הספר
האם לא הכינה ארוחה

תמיד יש קיר
באמצע הבית
ובערות העץ
הכסוהה
חתולת רחוב ישנה
בעין פקוקה

אהובתי אינדיאנית גולשת ספות

אהובתי אינדיאנית גולשת ספות
גולשים החלב והדבש מכפות
הידיים, בשתי הידיים
לקפת
את גופה העירם בשנתה

להמתיק את שנתה
להעיר משנתה
ולקחת מאוד
בזהירות למטה

ליטל ג'ון

הו, ליטל ג'ון, פרחח ערמומי,
השכמת קום ופגשת את מי
שישנה לצדי כל הלילה.

הו, ליטל ג'ון, פרחח ערמומי,
חיש תפסת את מקומי,
עם אור ראשון חמקה מעמי
והלכה לה.

הו, ליטל ג'ון אדם השער,
מחוץ לחלון הפתוח קמעה
ספר מה ראית אותה שעה
ספר מה עשתה בטרם יצאה

האם ברוך סרקה שערה,
פשטה כתנתה אצל המדורה
או ירדה יחפה לטבילה קצרה
בנחל, בין הקנים?

הו, ליטל ג'ון, היפה בכנים,
פרחח עז-מבט בשער אדמוני,
אמתין לה עד ערב אצל חלוני,
אמתין לה עד ערב אצל חלוני.

אייל שלום אצלך ביד, כשזה כתוב

ג'וני נעדר ואין להשיגו

"לא לשוב", אני יודע מה פרושו"
פרימו לוי

זו נדאי אני היא הנכפלת ודהה בחלונות עת לראנה - משהו נשבר
בעטיה של המתנה גופי ראשון להנגף מגדה לגדה על קירות הנהר

יש תבל עד קצוות בה אין גואל לצעדי; הנה והלום
קינג ויליאם תחתי נפער ולפני; אין מי שמקדמני לשלום

אך אין זה מפר את הישיבה בגנים, ומנוחת השכנים לא טרודה בדבר
רק ארככות מתהפכות בעמק שעונים, זמן שאין להשיגו כי ג'וני נעדר

ומזה כמה ימים שאין בי דעת או סימן לדעת איך ולמה למה איך
עד עולם אני פוסעת בקינג ויליאם אך קינג ויליאם מתארך

ומעלי קדחים כחלים יורדים עולים מהשמים נכוחה
כל כלי כל-כך לעד כמי שבקינג ויליאם מכרחה

לדרדר את הדם במוכד הקחוב, מגדה לגדה, מנהר לנהר
עד המוג חלום להנשע
מנוכחות ההרגשה
שאין להשיגו כי ג'וני נעדר

כשיזה כתוב

ואם זה מתפוצץ ומתרחב ממרכז החזה
ואם צרה הדיו מהכיל את הרגע הזה
ואם משכו הוא געגוע גמגומו כהבטחה
ואם שבל אדרת ובהתרחקו
כה נשתרכה
אז אולי
תישן על זה
וכשתקום מזה
תמות את זה בכתב או
בעל פה ככה מישהו ידע על זה (יהרס, יבאר
כבשלו יעשה) אם תמחק את זה כך תדחק את זה (ובלילה תוכו יתפך
ובך יתפזר) והיה ופרח כי תשכח את זה (הדבר יזכר)
ופתע ימצאוך ישוב
מבהל על ספסל
כותב את זה שוב,
אז תוכל להרגיש איך זה
מת
כל-כך יפה
אצלך ביד, כשיזה כתוב.

*

ואם מישהו אוהב אותי הרבה כמו הים,
ואם מישהו אוהב אותי דוקא כשאני נרדם,
ואם כמו ים נסוג עד קצות קצותיו מישהו עוזב אותי,
דוקא כשאני נרדם אז מי אוהב אותי,
ונה קורה גלים-גלים, כבמפגן, נטשים החללים,
אורגים תנומה ומלטפים כמו מי לאהבה אותי,
ושוב בהרדמי אני יפה כמו ים כחל כמו הדם
כשמישהו עוזב אותי דוקא כשאני נרדם.

ליאת נאה פרווה של דברים

חכמתה של האשה הטובה הזו

אסור שיאמרו עלי:

חכמתה של האשה הטובה הזו
היא כמו צמח צל שטפס על כל קירות החדר הסגור באין-מפריע
חכמתה של האשה הטובה הזו
היא כמו מין שהתרכה בין בני דודיו באי בודד
מרשה להפך את מנהגיו הבלתי-סבירים לחק בעמו
וכל זר ששומע מחכמתה של האשה הטובה הזו
מקבל מרשם שיש לו תקף רק בין ארבעת קירות גלגלתה הצרה.

באוחזי

הייתי להגע פרנה של דברים
לטיפת תפארת-אדרת המצפינה בתוכה את חם הגוף הפנימי
ומחביאה את העור החשאי, העדין, הנרד, הדק מדק
ואז הייתי טסית אדמה בודדה באשד דם לזהט
נפרדת מן העדר שלי, ברגע האימה הראשון
שבו ראיתי שאין לי דבר ללפת בו

סונט של אשה־דב

בְּרַחַת הָאֵבִיב הַתְּעוֹרְרָתִי לְמַכְתָּב שְׁקִבְלָתִי בְּדָאָר הַיֵּעַר
וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: וְהֵלֵא תִזְכְּרִי, אֶת אִשָּׁה־דָב.
הַרְמַתִי אֶת דָּף הַנִּזְר כַּנְּגֵד הָאוֹר הַגּוֹנֵעַ, וּבַצַּעַר
קִרְאתִי שׁוֹז הַתְּרָאָה בְּטָרָם נְקִיטַת צְעָדִים לְהַסְדֵּרַת הַחוּב.

בְּלִבִּי כִּי כְּבֹד שִׁבְתִּי אֶל בְּקַמַּת הַדְּבִים שְׁלִי, וְעִבְרָתִי בַשַּׁעַר
וּפְתַחְתִּי אֶת אַרְוֹן הָאוֹצָר שְׁלִי, שְׁאֲנִי אוֹגֵרַת לְשַׁעַת מַכְאוֹב.
וְהֵנָּה, בְּתוֹכוֹ, עוֹר הָאָדָם שֶׁשְּׁמַרְתִּי לִי, מִקַּפֵּל יָפֵה כְּנֻעַר;
וְכֵךְ הַתִּישְׁבְּתִי וּפְרַשְׁתִּי אֶת עוֹרֵי מַעֲלִי, וְסִקַּרְתִּי אוֹתוֹ מִקְרֹב.

הַעֲרֵב כֶּסֶף אֶת הַיֵּעַר, וְהַבְּעַרְתִּי לִי נֹר
וְעוֹר הָאָדָם שְׁלִי הֵטִיל כַּנְּגֵדוֹ צְלָלִיּוֹת, כְּמו־מְאָנֶשׁ
וְשַׁעַה אַרְכָּה מְלַקְתִּי אֶת פְּלוּמַת הַשַּׁעַר שֶׁעֲלָתָה בּוֹ, עַד שׁוֹב דָּם.

וּמִשְׁעֲלָתָה הַשְּׁמֵשׁ עַל בֵּית פְּרוּזִילִין בַּעַר
כְּכֹר נִשְׁלַחָה תְּשׁוּבָתִי, תְּפוּרָה בְּפִרְוֶה עַל גּוֹיֵל נִשְׁלַח מִיָּבֵשׁ
וּלְשׁוֹנָה: אֲנִי מִן הַמוֹמְרִים, וְהֵרִי יְדוּעַ שְׁאִין חוּב לְאִשָּׁה־אָדָם.

עמנואל יצחק לוי ליל מקרר

כבנות וְסֵטָה בְרוֹת,
כְּסִירֵנוֹת שְׂרוֹת,
אֶת אֵלִיל צְנַתְנוּ נֹאֵהֵב,
וְכִלְנוּ נִשְׁכַּח
שְׁבַחוּץ יֵשׁ מִטְּבַח -
וְיֵהִי לָנוּ אוֹר עַד הַסֵּתוּ.

וּכְבוֹא יוֹם כְּפוֹר
נַעֲבֹר לְתַנּוֹר
שְׂיִצִית לָנוּ עוֹד הַזְּמַנּוֹת;
אֵךְ בְּגַב הַמְּקַרֵּר
הַחֲשֵׁמֶל מְחַרְחֵר:
וּמָה תַעֲשׂוּ כְּשֶׁאֲמוֹת?

בְּקִיץ הַבָּא
כְּשֶׁהַשֶּׁמֶשׁ תִּקְפֵּא
וְיִכְבוּ כּוֹכְבִים רַמָּאִים -
דְּלַתוֹתֵינוּ נִנְעַל
וְאוֹתְנוּ יִגְאֵל
לִיל מְקַרֵּר אֱלֹהִי!

בְּזֶרְקוֹר חֲצִי סֵנֵט
שֶׁל גּוֹרוֹת פְּלוֹרֶסְצֵנֵט
כֹּל מִדְּף יִהְפֵּךְ דִּי־סְקוֹטֵק.
בְּצֵל פְּלִסְטִיק מְבַרִיק
עַל הַקַּרְח אַחֲלִיק,
קְרוֹם שְׂמֹנֶת בְּלֹאט אַבְתֵּק.

גְּלִידָתִי, מָה יִפִּיתִי
בְּשִׁמְלַת אֲפִיפִיתִי!
בְּמַקְפִּיא כְּלוֹלוֹתֵינוּ נְלִין.
בְּעֶרְגָּה וּבְרֵךְ
אֶת תּוֹתִיךְ אֶהְפֵּךְ
לְחוֹטֵי דְמִדוּמֵי בְּתוֹלִין.

שירה שמי אָדִים שֶׁל דַּעַת

נוף בתנופה

צִלְלִיּוֹת הַיָּם רָצְדוּ עַל הַהָרִים.
הַקְטָרִים פָּלְטוּ אָדִים שֶׁל דַּעַת
שֶׁנִּסְכָּה בָּם רְצִיפּוֹת הַמְּסֻלוֹת.
פְּעִיּוֹת דְּקִיקוֹת שֶׁל נֶצַח
הִתְעַגְלוּ מִבֵּין גּוֹשֵׁי הַבוּר כְּשֶׁבְרִיבוּר
כַּחֲלֵי גְבֵה־מִצַּח,
חֶכֶד כְּנִפְיֵי עַם הַמְּאוּם.

לא

לא אֶסִימְפִּטוּטִית וְלֹא מִישׁוּרִית.
זוֹהִי אֲנִי: סֶתֶם עוֹד פּוֹנְקִצְיָה גְלִית.
שְׁתֵּי הַשְּׁפֵלוֹת אַחֲרַי כָּל הַרְמָה
פְּרִץ שֶׁל מָה? שֶׁנִּכְלָא בְּנִסְחָה.

נח אנגלהרד כיצד יש לשתוק אותך

כיצד יש לשתק אותך וכיצד
יש לשתק אליך
עם זאת, וליתר דיוק - לברכה
על שום מה - זוהי תגובתך
אני משער - למעשה, עסוק בנדיך.
כיצד לברכה וכיצד
אחזתי כל אותו הזמן במעקה
וכל אותו המעקה הוא נדיך
ועל שום מה אני
למעשה, ממך.
כיצד יש לצרד אותך וכיצד
יש לצרד כלפיך
הפחד שניינים וכל אותו הזמן
אין אלו, בעצם, אלא שנייך.
מעטים הם פנסי הרחוב המשמשים כצלבים
- למעשה, אלו עיני-אלמגים
הקיפו אותי אלמגים!
זרועות תמנון בשרותך עוטות עלי זרדים

אורית נוימאיר פוטשניק פצע שנסגר

*

העיר נשאת מעל החול,
חורצת לשונה לאפק.
עד ראש ההר נשא הקול
ובעקשות הלמות הדפק
חודרת את האדמה,
במצולה קול לא נשמע.

בחדר הסגור חשוך מאוד וקר.
אני מפלצת ים, אני מדוזה וצלופח.
אני פהוק של לוייתן ופצע שנסגר.
אני זרועות תמנון ופצע שנפתח
ומחכה לשוא לבוא סילון גועש.
העיר בחוץ. התחזית: חם ויבש.

(מתוך: "צהריים")

אור בן־צבי ריף אודה לטרנינג ירוק

לנעם

מְכַנֵּץ בְּתוֹךְ הַיְרֵקָת
כֶּךְ חֲזִיתִי רֵאשׁוּנָה
בְּחִלְזוֹן שֶׁל אִישׁוּנִיד מִתְלַחֵלַח וְנִפְרָשׁ
מִתּוֹדְעָה שֶׁל קוֹל בְּרִי
וְהַיְרֵק לֹא רֵעֵנָּה הִיא
לֹא רֵעֵנָּה, אֲמַנֵּם טְרִי

מִחֵי בְּתֵר, פּוֹכֵר, פְּזוּר, רֶסֶק
לְמִין מִחֵית
נֹתֶרָה לֹוּ רַק אֲבַחַת
שֶׁפָּה אַחַת
וְהַכְּרַחֵית
נֹתֶר לֹוּ רַק קְבוּעַ לְפִאָּזָה הַסּוֹפִית
נֹתֶר לֹוּ רַק לְהַסְתַּמֵּן:
נְתִיב רֶטֶב שֶׁל חֲשׁוֹפִית

טל זגרבה

פאב

והיכנס מתלקה
ועננים מצנזרים
כך בעצבות אני לוקה -
זוהי תוגת המחזרים.
אליך באתי איש גולה
ממך אשוב אדם אמלל
כי כה פללתי לכתב "ל..."
אבל בסוף כותב רק "על..."

זה פאב סעור ומתללל,
קלחת חשק של זמה,
ברקע ויטס - קולו צוללל,
חושף זיפים ומזמה.
שואף אור, שורק עשן.
שולף חזיר אל אל-חזור.
לועס סיגר, יורק אשה,
בולע עד שיעזר.

שטיות, שתויות הנערות.
נופלות שלל בחיק פושעים.
כמו דליים אל בארות -
ראיתים לאט פולשים.
הנזמים היו זהב
העינים רק ברזל
האחד אולי אהב
השני - ידיו גרזן.

שלום לדרך הישר,
ראי, הלילה כך בוגד:
זו אוטוסטרדת כל בשר
לה הצבור בלבד סוגד.
פקחי עיניך לשרמנט,
אל המנמס, למחית.
גזלו בנותיך בלבנט
אזלו בנניך - לכי את!

תרגומי שירה

אדוניס

שירי מְהִיָּאָר אִישׁ דְּמִשְׁק

שירים נבחרים מן המחזור "אביר המילים הזרות"

מערבית: עמרי לבנת

אדוניס, עלי אחמד סעייד אסבר, נולד ב־1.1.1930 בכפר קצאבין שבמחוז לטיקיה למשפחה עלאוויית מסורתית. שיריו הראשונים פורסמו בסוף שנות הארבעים ובתחילת שנות החמישים בכתבי העת "אלארשאד" (ההדרכה) ו"אלקית'ארה" (הגיטרה). הוא למד פילוסופיה באוניברסיטת דמשק, ובד בבד היה פעיל במפלגה הסורית הלאומית החברתית. לאחר סיום לימודיו היגר לביירות. בשנת 1957 הקים יחד עם המשורר הלבנוני יוסף אלח'אל את כתב העת "שְׁעֵר" (שירה); כתב העת הציג תפיסה נועזת לתקופה וייצג שאיפה להתרחק מן המסורות הערביות הקלאסיות ולהיפתח אל השירה המודרנית המערבית. פרט לשירת מקור פורסמו בו תרגומים רבים וחלוציים בערבית למשוררי העולם.

ב־1961 פרסם אדוניס את הספר "אע'אני מְהִיָּאָר א־דְּמִשְׁקִי" (שירי מהיאר איש דמשק), לאחר פרסום שני ספרים קודמים ("שירים ראשונים" ו"עלים ברוח"). באוזני הקורא הערבי הבקי בשירה הקלאסית מהדהד השם "מְהִיָּאָר" את שמו של מהיאר אלדילמי, משורר איראני בן המאה האחת־עשרה ששמו יצא לתהילה בזכות קינותיו. ספרו של אדוניס מורכב משבעה מחזורים, ובכל המחזורים שזורה דמותו המסתורית של מהיאר האדוניסי: דרך גופו של מהיאר כדובר השיר, דרך שירת הלל למהיאר, ובשלל דרכים שונות וחקמקמות. המחזור מרבה להתייחס לדמויות מיתיות נוספות מתרבות העולם – אודיסאוס, אריאדנה, סזיפוס, אדם הראשון ועוד. ששת המחזורים הראשונים בספר נפתחים ב"מזמור" (מזמור תהילים), בכל מחזור מזמור שונה, והמחזור האחרון הוא מחזור קינות המבכות את מותן של כמה מהדמויות המשמעותיות בתרבות הערבית – עמר אבן אלח'טאב (הח'ליפה השני ומי שנחשב למייסד האימפריה המוסלמית), אבו־נואס (המשורר בן המאה השמינית), אלח'לאג' (מיסטיקן ידוע שהוצא להורג בגין כפירה) ובשאר (בשאר אבן־בורד, משורר עיוור בן התקופה העבאסית). השירים המובאים כאן לקוחים מן המחזור "אביר המילים הזרות", הפותח את הספר. אנחנו מודים מקרב לב לאדוניס שנתן את ברכתו לפרסום השירים ב"הו'".

ע"ל

מזמור תהילים

חף מכל כיער וכעב הוא בא, בלתי מדחק. אתמול נשא בִּשְׁתַּי וְהִתִּיק אֶת הַיָּם מִמְקוֹמוֹ.
הוא רושם את הפוך היום; מצית מתוך ידיו אור־יום ושואל את נְעֻלֵי הַלְיָהּ. אַחֲרֵי כֵן, מִמֵּתִין
לְמָה שֶׁלֹּא יְבוֹא. הוא הפיוקה של הַדְּבָרִים – מִכִּיר אוֹתָם, נוֹתֵן בָּהֶם שְׁמוֹת בְּלִתי נְגִלִים. הוא
המציאות ונגודה, החיים וזולתם.
עַת הַסֵּלַע יִהְיֶה לְמָה וְהַצֵּל לְעִיר, הוא יִחְיֶה. יִחְיֶה וַיֵּאֲפִיל עַל הַיְאוֹשׁ, מוֹחָה מְרַחֵב לְתַקְנָה
וְרוֹקֵד לְאַבְק שִׁיפָהק וְלַעֵץ שִׁיִּישׁן.
הֵנָּה הוא, קורא על מפגש הגבולות בצרכו במצחו של דורנו אות כֶּשֶׁף.
הוא מפיח בחיים ואין איש רואהו. את החיים הוא הופך לקצף לצלל בו, את יִמֵי־הַמָּקָר הוא
עושה לעוף־טֶרֶף וְרוֹדֵף אַחֲרָיו נוֹאֲשׁוֹת. מְלוֹתָיו חְרוּטוֹת וּמְטוֹת לְכוּן הָאָבוֹד, הָאָבוֹד –
הַתְּעִיָּה לוֹ מוֹלְדָת, עַל אֵף שֶׁמֵּלֵא הוא עֵינַיִם.
מְצַמֵּית וּמְחַיָּה,
מְזַה אֶסוֹן וְנוֹטֵף לַעֲג,ּ
מְקַלֵּף בְּאֶדָם כְּבִבְצֵל.
הוא רוח לא־נְסוּגָה וּמִים לֹא שָׁבִים אֶל מְבוּעֵם. בּוֹרֵא גִזַּע שְׁמַתְחִיל בּוֹ עֲצָמוֹ – אֵין לוֹ אָב קִדְמוֹן,
שֶׁרְשִׁיו בְּפַעְמָיו.
הוֹלֵךְ עַל־פִּי תְהוֹם, קוֹמְתוֹ קוֹמַת הַרוּחַ.

אינו כוכב

אינו כוכב, אינו חזיון נביא,
אינו פנים סוגדות ללכנה,
הנה הוא, עולה כרמח פגאני
פולש לאדמת־אותיות.
שותת – מרים הוא את דמו אל החמה;
הנה הוא, עטוי בעירם אבנים,
מתפלל למערות.

הנה הוא, חובק את הארץ הצנומה.

מהיאר מלך

מלך הוא מהיאר.
מלך, ולו החלום חצרות-אש ומבצר.
היום בפני המלים אתו התעמת
קול מת;
מלך הוא מהיאר,
חי במלכות הרוח
מולך על אדמת הנסתר.

קול

מהיאר, פנים שאוהביהם בגדו כם.
מהיאר, ענבל לא מדנדן.
מהיאר, כתוב על הפנים
שיר המבקר בגנבה
בשבילים לכנים וגולים.
מהיאר, פעמון התועים
באדמה הזאת, הגלילית.

נולדות עיניו

על הסלע המשגע המתגלגל
בחפשו אחר סזיפוס,
נולדות עיניו.

נולדות עיניו
מעינים כבות, הדורשות
בדלקה את אריאדנה;
נולדות עיניו
במסע הנגר כדם
מגופת המקום;
בעולם הלבוש פני מתים
שלא קול או שפה בו שטים,
נולדות עיניו.

קריאה למוות

(קולות)

מהיאר מכה בנו מכה;
את קרום החיים הוא מצית
בנו, ואת האפוק ופני הנפת;
הכנעי לטרור ולתפת,
הו ארצנו, אשת אל נעריצים,
הכנעי לדלקה!

קול

הוא יורד בין משוטטים ובין טרשים;
מתראה עם התועים
בצנצנות-סירנות
בצפופי צדפות היים;
הוא קורא על תחית השרשים,
על תחית כלולותינו, הנמלים והפניטנים -
הוא קורא על תחית מימי היים.

מסכת השירים

בשם תולדותיו בארץ הבץ
הוא אוכל, כאשר הוא רעב, את המצח;
והוא מת, נעונות השנה לא ידעו איך לנצח,
מאחורי מסכה ארקה
משירים.

הוא הנבט הבטוח,
הוא שוכן במעבה החיים.

הברית החדשה

את המלים האלו הוא לא יודע להגות.
הוא לא מכיר את קול הערבה.
הוא כהן מאבן־שנה,
כבד־לשונות רחוקות.

הנה הוא, עובר מתחת להריסות
באקלים אותיות חדשות.
זובח את שיריו לרוחות מיסרות,
נקשה ומכשף כנחשת.

הוא שפה שמתגעשת בין תרני־ספינה,
הוא אביר המלים הנרות.

בין ההד והקריאה

בין ההד והקריאה הוא יתחבא
תחת כפור האותיות הוא יתחבא
בערגתם של התועים הוא יתחבא
בגלים, בין הצדפים הוא יתחבא.

וכאשר יסגר הבקר על
פניו את שערכיו ויסתלק,
יסב את פנסו אל הר
שמיאושו נסתר, וימצא מחסה.

הוא נושא בעיניו

הוא נושא בעיניו
פְּנִינָה; מסוף הימים והרוח
ניצוץ; הוא נושא בְּיָדוֹ
מֵאֵי הַמָּטָר
הר, ובורא אֶת השחר.

אֲנִי מְכִיר אוֹתוֹ – הוא נושא בעיניו
אֶת נְבוֹאָת מִימֵי הַיָּם;
הוא כְּנֵנִי בְּשֵׁם הַהִיסְטוֹרִיָּה וּבְשֵׁם
הַשִּׁיר הַמְטֵהר וְהַמְקוֹם,
אֲנִי מְכִיר אוֹתוֹ, בְּשֵׁם הַמְבוּל הוּא כְּנֵנִי.

תאום היום

הַלֵּילָה הוּא שְׁעָרִים וּמְכַשְׁפוֹת
בְּרֵאוֹתָיו שֶׁל מֶהָאָר
בְּפָנָיו הַצְּהַבּוֹת, בְּיָדוֹ –

מוֹת כְּמוֹנֵנוּ, הַעֲלָם אֲתֵנּוּ, הוּא אָדָם הַחַיִּים,
הַפֶּלֶג בְּנוֹ לְעֶבְרוֹ;
נִתְגַעְגַע אֵלָיו, נִחְיָה בְּעִבּוּרוֹ – מֶהָאָר, הַתְּאוֹם
שֶׁלָנוּ, תְּאוֹם הַיּוֹם.

ויליאם שקספיר ונוס ואדוניס פתיחת הפואמה מאנגלית: יותם בנשלום

ויליאם שקספיר כתב את הפואמה "ונוס ואדוניס" ב-1593, בראשית חייו האמנותיים, והקדיש אותה לפטרונו, הרזון של סאות'המפטון. את סיפור המעשה, העוסק בתשוקת אלת האהבה לאדוניס בן התמותה ובקצה המר, שאב שקספיר מן ה"מטמורפוזות" של אווידיוס, אך על הסיפור העתיק הוא הוסיף הרבה משלו: מה שהיה מעשייה שלווה וצנועת היקף הפך תחת ידו לעלילת מאבק סוערת, ארוטית, ססגונית ורבת פנים.

יצירת ביכורים שאפתנית זו, המונה מאה ותשעים ותשעה בתים, היתה יצירתו השירית הפופולרית ביותר של שקספיר בימי חייו, ודומה שהיא שומרת על קסמה גם היום. תרגום עברי ראשון של הפואמה השלמה עתיד לראות אור בשנה הבאה. בינתיים מובאים כאן הבתים הפותחים את היצירה, שבשנות השלושים של המאה העשרים כינה אותה אברהם רגלסון "עלילה רצה בשורות חורזות, מלופפות תאוות-האלילה לרועה האנושי, ומסוערות דמעותיה במצאָה אותו דקור בניבי חזיר-היער: שיר מוגזם, דרומי, נושם-להבות".

י"ב

"שֶׁהָהֶמוֹן יִתְפַּעַל מְזוּטוֹת; לוֹ יִשְׁקֵנִי אֶפּוֹלוֹ,
זֶהב הַשָּׁעֵר, מְגַבְעִים גְּדוּשִׁים מִי קֶסֶטְלִיאָה."¹

כָּבֵר מְשַׁעָה שֶׁשָּׁמֵשׁ אֶרְגָּמָן
אֶת שַׁחְרִיתָה לְאַנְחוֹת עֶזְבָה,
הִיָּה אֶדוֹנִיס לְמַרְדֵּף מוֹכֵן:
אָהֵב לְצוּד, אֵךְ בְּזוֹ לְאַהֲבָה.
אֵךְ וָנוֹס – הִיא חוֹלֵת אֶהֱבָתוֹ,
הִיא בָּאָה בְּגִבּוֹרָה לְכַבֵּשׁ אוֹתוֹ.

"נְאוּהָ מִמְּנִי פִי שְׁלוֹשָׁה, פְּתַחָה,
"הוּא שֶׁר פְּרַחִים, שָׁאִין מְשָׁלוֹ בְּחֶלֶד.
אִין בֶּן פִּיָּה אוֹ אִישׁ יָפֵה מִמֶּךָ,
צַח וָאָדָם מְכָל יוֹנָה אוֹ נֶרֶד;
אִמֶּךָ, הַטְּבַע, רֵכֶה עִם עֲצָמָה,
כִּי אִם תֹּאבֵד, תֹּאבֵד הָאֲדָמָה.

¹ אווידיוס, "אהבים", 1.15. אפולו הפך את הנגימפה קסטליאה למעיין שרוח השירה שורה על כל השותה ממימיו.

"הבטח נא לי לרדת מסוסך,
לרתם ראשו הגא אל האכף.
אם תענה לי תקבל מנחה,
רזים של דבש מטעם מלא הכף.
עצר ושב פה: כאן שרף ישקט,
ואכסה אותך בנשיקות.

"אך אל תשבע מנשיקות עד תם,
הרעב את עצמך בתוך השפע;
גונן: בפה חור, בפה אדם,
קצרות פי שש וארכות פי שבע:
יום קיץ יחלף במחי שעה
אם תכלה אותו בהנאה."

בזאת אוחות היא בכף ידו
המזיעה מרב חיות, בשלות,
רועדת מתשוקה לעת הדוד
שתמלא אלה בהתעלות:
עצמת חשקה נוסכת בה כוחות
לקטף אותו בעז מרמכו.

ביד אחת רתמת הסוס העז
ובשניה הנער הנרעד,
אשר הסמיק, הקדיר פנים ובו
למשחקיה, כמו עשוי ארד;
היא אדמה כמו גחלת אש,
והוא אדם, אך קר ומתביש.

את רסן הפאר אל הענף
היא מהדקת חיש: - חפזון-אוהב! -
הסוס הטוב אסור, ומעכשו
היא מתפנה לקשר את הרוכב;
הדפה אותו בהם לאחוריו,
מושלת בגופו, לא ביצריו.

משנפל שכבה שם כנגדו,
שעונה, כמותו, על זרף ועל יד;
היא מלטפת, הוא רוצה לגער,
אך היא סוכרת את שפתיו מיד;
ובין הנשיקות הונה, "הבן נא,
כל עוד תגער, שפתיך תאלמנה."

הוא מלהט, נבוך, אך דמעוטיה
מצננות את לחייו-שני;
באנחתה וזהב שערותיה
היא מנסה להבעירן שנית;
לשוא הוא מכנה אותה נוקלת,
את סוף דבריו נשיקתה קוטלת.

ממש כמו היתה נשרה מרעבת
המשסעת עצם, גיד, שער,
ומוסיפה לטרף את הארנבת
עד כלות התאבון או הבשר,
נשקה למצח, לחי וסנטר;
ענוג אחד רודה ענוג אחר.

נכנע מאנס, נאבק בלי הרף,
הוא מתנשף ומתנשם מולה;
היא נזונה בהבל פיו כבטרף,
קוראת לו טל שמים, אד נפלא;
לו רק כסו פניה בפריחה
היה גנה רוח גשמי ברכה.

הביטו: כצפור שבויה בפחת
נלכד אדונים בין ידיה שתיים;
מרדות, בושה ובהלה גם יחד
חברו ליפי הזעם בעינים:
כבוא גשמים אל נחל לא אכזב
הוא משתפך בשצף על גדותיו.

היא מפצירה, ומפצירה בָּחַן,
כי לאֲזַנְחֵן יָאָה תַחֲנֶנָּה שֶׁל טַעַם;
הוא עוד קוֹדֵר, זועף וממאן
בין סמק־מבוכה וּלְבָנ־זַעַם:
הסמק נִהְדָר; כִּשְׁהוּא חוֹר
מִרְאֵהוּ נִהְדָר הַרְבֵּה יוֹתֵר.

מִרְאֵה כֶּזֶה עֲלֶיהָ לְאָהֵב;
ובימינה נִשְׁבַּעַת הָאֵלָה
שֶׁלֹּא תִפְרַשׁ מַעַם חִיקוֹ הַטּוֹב
לְלֹא פְצוּי עַל הַדְּמָעוֹת שֶׁלָּהּ,
שֶׁהוֹתִירוֹהָ בְּסִנְטֵר רֶטֶב;
רק בְּנִשְׁיָקָה יִפְרַע לָהּ אֶת הַחֹב.

מִשֶּׁהִבְטִיחָה זֹאת, נִשָּׂא עֵינַיִם
כְּמוֹ טִבְלָן, הִצָּץ מִן הַבְּצָה
וּלְמִרְאֵה אָדָם, צוֹלֵל בְּמַיִם;
כְּמוֹתוֹ הַסִּבִּים לָתֵת לָהּ אֶת חֲפָצָה;
היא אֶת שִׁפְתֶיהָ לְנִשְׁיָקָה הוֹעִידָה,
הוא מִמְצַמֵּץ, וּמִסְתוֹכֵב הַצְדָּה.

אֵין אֵף נִגַּד שְׁבִימוֹת הַקִּיץ
צָמָא יוֹתֵר מִמְּנָה לְמִרְאֵה.
הִישַׁע פֹּה מוֹלָה, אֵךְ יִשַׁע אֵין;
היא רִטְבָה, אֵךְ בָּהּ בּוֹעֶרֶת אִשׁ:
"רַחֵם עָלַי, הַחֲלֵה, לֵב אָטוּם!
תִּמְנַע מִמְּנִי נִשְׁיָקָה שֶׁל כְּלוּם?

"הֵן בִּי רִצָּה, כְּמוֹתֵי בְּךָ עֲכָשׁוּ,
אֶפְלוּ מִרְס, אֶכְזֹר שְׁבֹאֲלִים,
שֶׁלֹּא כִפֶּף אֶת צְנֹאָרוֹ בְּקִרְבּוֹ,
מִדְּבִיר אוֹיְבָיו בְּכָל עֲמוֹת אֵלִים;
וְהוּא הִיָּה עֲבָדִי, וְהִתְחַנַּן
לְמָה שְׁמִרְצוֹנִי לְךָ אֶתֶן.

"במקדשי תלה את כלי נשקו,
את מגנו, דגלו המתבדר,
ולמעני החל ללמד לרקד,
לצחק, לחמד לצון ולחזר.
מאס בתף אים ונס נורא:
גופי שדה קרב לו, מטתי זיכה.

"כך השתלטתי על השליט
נאסרתיו באזקים של נרד:
עצמת זרועו הכריעה נפילים,
אך נכנעה לחנווני גברת.
אל תתגאה בכוחך כי רב,
אדון גברתו של אלהי הקרב!

"רק גע בפי בפיד המתוק -
שפתי רכות, אך לא כמו שלך -
ותנשק, ואגב כך תנשק.
לאן אתה מביט? הרם ראשך:
ראה, במבטי זינך כבר חי;
מדוע לא יחיה על שפתותי?

"אתה נבוך? עצם את העיניים,
וגם אני; הנה הלילה רד;
חדות האהבה שמורה לשנים,
איש לא רואה, שחק ואל תפחד:
הסגלית תכלת הוריד תחתינו
לא תספר דבר על מעשינו.

"רף מאי שעל שפתך המפתה
בסרי, אך טוב לטעם אותו עכשו;
העלומים קצרים, נצל אותם;
אסור לכלא את פידך לשנא:
אם לא נלקט פרחים בלבלובם
יבלו בן רגע ויכלה טובם.
"מול ישישה קמוטה או כעורה,
בורה, צרודה, גסה, דלת שיחה,

מכה בשגרון, כחושה, קרה,
עורת, מיבשת וצחיחה,
היה ראוי שתהפסס, אולי,
אך למה זה תבוז לחוזרי?

"אין קמט העוכר את דיוקני;
עיני האפרה קלת מבט;
יפיי הולך ורב עם השנים,
בשרי עדין, לשד גופי ילהט;
ידי החלקה - הנה, ראה נא -
תמס בכף ירך, אם תמשנה.

"הקשב לי ואקסם לך ספור,
או, כמו פיה, אפסע קלות בגן,
או, כמו הנזימפות, בשער סתור
ארקד על חול בלי להותיר סימן;
האהבה היא רוח אש צלולה:
אינה שוקעת, אלא מתעלה.

"ראה איך הפרחים שמתחתי
תומכים בי כמו היו גזעי עצים;
יונה רכה תשא אותי אתה
ותובילני אל מחוז חפצי;
קלה אהבתי; היתכן
שמשאה יכבד על עלם חן?

"האם לבד מסור לזיו פניך?
או אם שמאלך את ימינך אונה?
אם כן, בקש לשוא את מכמניך,
גזל חרותך וקבל על הגנבה.
נרקיס עצמו נטש כך את עצמו,
ומת כדי לנשק לצל צלמו.²

² על פי האגדה התאהב העלם נרקיסוס, או נרקיס, בבבואתו שבמים, מת בייסורי אהבתו והפך לפרח הנושא את שמו.

"לפיד לאור ילד, עדי לזהר,
 מטעם למתק, נוי לאהבה,
 אילן לעז ומעין לטהר:
 קיום לשם עצמו הוא תועבה:
 גלעין מפיק גלעין, ניפי - חן;
 מלא אמה את חובתך גם כן.

"מדוע זה תשבע מטיב החלד
 ולא ישבע החלד מטובך?
 עליך לצוות לטבע ילד
 כדי לחיות בו אחרי מותך;
 וכך, על אף המנות, לא תמות
 אלא תחיה בצלם ובדמות."

האליה החלה להזיע
 כי הצללים נטשו את משכבה,
 וטיטן³, שהחם אותו הוגיע,
 נתן בזוג עין אש ולהבה;
 רצה שברכבו ינהג אדונים,
 כדי להשתעות כמותו עם ונוס.

בלא חמדה, אדונים הגבור
 מרים אליה באיבה עינים,
 מזעים גבינים המחשיכים את אור
 פניו, כערפלים את השמים,
 ומצטעק בלחי נעוה:
 "אלך לי, חם פה; פויה, אהבה!"

³ טיטן הוא אחד מכינויי אל השמש הרומי.

האַנקראָנטִיאַה

שבעה שירים¹

מיוונית עתיקה: שמעון בוזגלו

כשהמלומד הצרפתי הגדול סֶטֶפֶנוֹס (הנרי אֶסְטֵיין) ביקר ב-1551 בספרייה בעיר לֶוֹן (Louvain) שבבלגיה, הוא גילה כתב־יד מהמאה העשירית לספירה, שהכיל בין השאר קובץ בן שישים שירים, ושמו "אַנקראָנטִיאַה". כעבור שלוש שנים פרסם סטפנוס חלק משירי הקובץ תחת שמו של אֶנקראָון, וההשפעה שלהם על הספרות והאמנות האירופית בין המאה השש־עשרה והתשע־עשרה היתה אדירה. רק באמצע המאה התשע־עשרה הבלשנית התחילו המלומדים להפריד במהדורה המדעית בין שירי אֶנקראָון, המשורר הלירי הגדול בן המאה השישית לפנה"ס, לשירי האנקראונטיאה. לפי מחקרים שונים במאה העשרים, המבוססים על שיקולי לשון ומשקל, השירים נכתבו כנראה בין המאה הראשונה לפנה"ס למאה השישית לספירה. לפי מרטין ווסט (West), עורך המהדורה המדעית האחרונה של הטקסט, הקובץ נאסף מארבעה מקורות (קובצי משנה) שונים. איננו יודעים מי המשוררים שכתבו אותם. מכל מקום, השירים נכתבו בהשראת דמותו של אנקראון, והם עוסקים בעיקר בין, אהבה ו"אכול ושתה כי מחר נמות". הכתיבה היא ברוח קלה וקסומה, כיאה לכנפיו המרפרפות של אַרוֹס.

ש"ב

6

פֶּעַם, כְּשֶׁשָׁרְתִי זֶר,
מִצָּאתִי תְרוֹס² בֵּין וְנָדִים.
תִּפְסְתִּי 'תוּ מִהַכְּנָפִים,
טְבַלְתִּי 'תוּ בְיָן,
הִרְמַתִּי אֶת הַכּוֹס,
וּגְלוּק - שְׁתִּיתִי אוֹתוֹ!
עֲקֹשׁוּ הוּא בְתוֹכִי
וְעַם כְּנַפְיוֹ הוּא מְדַדְּג אוֹתִי.

10

מָה לְעִשׂוֹת אֶתְךָ, תְּגִידִי,
מָה לְעִשׂוֹת אֶתְךָ, סְנוֹנִית צִיִּצְנִית?
רוֹצֵה שְׁאֲתַפֵּס אוֹתְךָ וְאֶקְצֹץ לְךָ

¹ התרגום לקוח מן הספר "שֹׁתָה אֶהְבֶּה: שירי אֶנקראָון ומבחר מתוך ה'אַנקראָנטִיאַה'", הרואה אור בימים אלה בהוצאת אבן חושן.

² תְרוֹס = את אַרוֹס

ת'כנפים הקלות?
או אמלק לך ת'לשון,
כמו שטראוס³ עשה?
למה חטפת לי את בתילוס⁴
מתוך החלום המתוק
עם פטפוטיך על הבקר?⁵

11

צעיר אחד מכר
פסל-שענה של ארוס.
עצתי לידו ושאלתי:
"כמה'תה רוצה
על המוצר הזה?"
הוא ענה לי בניב דורי⁵:
"תח אותו בתמה שתתצה.
ושלא תגיד שמסתירים ממך משהו -
לא אני עצתי אותו.
פשוט לא מתחשת לי
לגור עם ארוס התחמן".
"טוב, אז תן לי,
תן אותו בדרכמה -
יפי של בן-זוג למטה".
ארוס, לעבודה! שרף אותי באש -
אם לא, אתה תמס באש!

15

יונה כה עננה,
מאיפה, מאיפה את עפה?
מאיפה משיבי, גשמי הבשמים
שאת מפיצה בטוסך באויר?
מי את? מה הענגן?

³ טראוס: ראו שיר 22, ההערה על בת פנדיון.

⁴ בתילוס: אחד מאהוביו הצעירים והיפים של אנקראון.

⁵ ניב דורי: הניב היווני שרווח בעיקר בחצי האי הפלופונסי.

"אֲנִי אֶקְרָאוֹן שְׁלַח אוֹתִי
 לְנֹעַר שְׁלוֹ, בְּתִילוֹס⁶,
 שְׂרוּדָה כָּאֵן בְּכֶלֶם,
 אֶפְלוּ בְּטִיכְנִים.
 הַכֵּל הַתְּחִיל מִזֶּה
 שְׂקִיתְרָה⁷ מְכָרָה אוֹתִי
 בְּעֵד שִׁיר קָטָן.
 וְאֲנִי, מָה לִּי לֹא אֶעֱשֶׂה
 בְּשִׁבִיל אֲנִי אֶקְרָאוֹן!
 לְמִשְׁל, מִמֶּשׁ עֲכָשׁוּ,
 אִיזָה מִכְתָּב יֵשׁ לִי מִמֶּנּוּ!
 וְהוּא אָמַר לִי שְׂמִיד אַחֲרֵי זֶה
 הוּא יוֹצֵיא אוֹתִי לְחֶפְשִׁי.
 אֲבָל גַּם אִם יִשְׁחַרֵּר אוֹתִי
 אֲנִי נִשְׁאַרְתְּ אֲצִלוּ! שְׂפָחָה!
 לְמָה לִּי לְעוֹף
 מֵעַל הָרִים וְשָׂדוֹת,
 לְשִׁבְתָּ עַל עֲצִים
 וּלְנִקֵּר לִי קֵשׁ?
 הֲרֵי עֲכָשׁוּ אֲנִי אוֹכְלֵת לֶחֶם
 מִכְּפוֹת יָדָיו
 שֶׁל אֲנִי אֶקְרָאוֹן עֲצָמוּ.
 הוּא נוֹתֵן לִי לְשִׁתוֹת יַיִן,
 תִּיִן שֶׁהוּא שׁוֹתָה לְכָבוֹד אֶהוּבָיו,
 וְאֲנִי שׁוֹתָה לִי וְרוֹקְדָת.
 כְּשֶׁהָאָדוֹן פּוֹרֵט עַל נֶבֶל⁸
 אֲנִי מְצַלָּה עָלָיו בְּכַנְפֵי,
 כְּשֶׁהוּא יֵשֵׁן, אֲנִי נִרְדָּמַת
 עַל הַנֶּבֶל בְּעֲצָמוּ.

⁶ בתילוס: ראו הערה לשיר 10.

⁷ קיתרה: כינוי לאלת האהבה, אפרודיטה. בתאוגוניה מאת הסיודוס (שורות 175-200) מסופר שהטיטן קרונוס כרת לאביו אורנוס (השמים) את אשכיו והשליך אותם לים. מהקצף שנוצר נולדה אפרודיטה (אפרוס = קצף). תחילה היא נסחפה לאי קיתרה (בין חצי האי הפלופונסי למערב כרתים) ולכן זכתה לכינוי "קיתריאה" או "קיתרה", ואחרי כן נסחפה לקפריסין, ולכן זכתה גם לכינוי "קיפריס" ("הקפריסאית").

⁸ במקור מצוין סוג הנבל – "ברביטוס".

הנה, שמעת הכל.
עכשו, תעוף מפה:
איש, הפכת אותי
פטפטנית כמו עורב!"

22

פעם בת טנטלוס⁹ הפכה לסלע
שנצב על צוק בפריגיה¹⁰,
פעם בת פנדיון¹¹ הפכה לסנונית,
פרשה כנפים ועפה.
ואני, הלואי שאהיה מראה,
כדי שתמיד תסתכלי עלי;
הלואי שאהיה כתנת,
כדי שתמיד תלבשי אותי.
אני רוצה להפך למים,
כדי לשטף את עורך;
להפך, אשה, לשמן המר,
כדי למשח אותך.
הלואי אהיה קשוט לחוך,
פנינה לצנאריך,
סנדל -
רק תדרכי עלי!

9 בת טנטלוס: ניוכה, מלכת תפי. היא התרברבה שילדה שבע בנות ושבעה בנים, ולא שניים כמו האלה לטו. אלא שילדיה של לטו היו האלים אפולון וארטמיס, וכעונש על הפגיעה באמם הרגו את כל ילדיה של ניובה. מרוב צער היא הפכה לסלע.

10 פריגיה: שם אוור בעת העתיקה שהשתרע בין מרכז למערב טורקיה המודרנית. הצוק נמצא בהר סיפילוס (כיום הר ספיל) שבלידיה (דרומית לפריגיה). לא בפריגיה.

11 בת פנדיון: "פנדיון התחתן עם זאוקסיפה, אחותה של אמו, והוליד שתי בנות, פרוקנה ופילומלה... בעקבות מלחמה שפרצה... הוא קרא לעזרה לטראוס... ואחרי שיחד איתו ניצח במלחמה, נתן לטראוס לאישה את בתו פרוקנה. הלה הוליד ממנה את בנם איטיס. טראוס התאהב בפילומלה ופיתה אותה, לאחר שאמר לה שפרוקנה מתה, כשבצעם הסתיר אותה בכפר. אחרי כן התחתן עם פילומלה, שכב איתה, ואז כרת את לשונה. אבל היא רקמה בגלימה סימנים, ובאמצעותם גילתה לפרוקנה על סבלותיה. פרוקנה מצאה את אחותה, הרגה את בנה איטיס, בישלה אותו, הגישה אותו לבעלה לארוחה בלי ידיעתו, ויחד עם אחותה ברחו במהירות. כשטראוס הבין מה קרה, אחז בגרון ורדף אחריהן. כשעמד להשיג אותן... הן התפללו לאלים להפוך לציפורים: פרוקנה הפכה לזמיר ופילומלה לסנונית. גם לטראוס קרה דבר דומה, והוא הפך לדוכיפת" (אפולודורוס, "הספרייה", 8, 14, III).

41

אֵה, כְּמָה נְעִים לְהִלָּךְ
בְּמִקּוֹם בּוּ הָאָחוּ פּוֹרַח,
בְּמִקּוֹם בּוּ זְפִירוֹס¹² כֶּךְ
מְשִׁיב רוּחַ כָּל-כֶּךְ מִתּוֹקָה,
וְלִקְאוֹת עֲנָף שֶׁל בְּקָכוֹס¹³,
לְצִלֵּל מִתַּחַת לְעֵלְיוֹ
עִם נְעֻזָּה עֲנֻגָּה
שֶׁכֵּל גּוֹפֵה נִיחוּחַ קִיפְרִיס¹⁴.

51

אֵל תְּבַרְחֵי מִמְּנִי
בְּגִלְלֵי שְׁעָרֵי הַלְּבָן.
אֵל תְּדַחֵי אֶת קִסְמֵי בְּשִׁלוֹתֵי
רַק כִּי אֶת בְּשִׂיא פְּרִיחַתְךָ.
תִּרְאֵי – אֶפְלוּ בְּזָרִים –
כְּמָה מִתְּאִים לְשׁוֹשְׁנִים לְבָנִים
לְהִתְלַפֵּף עִם הַזְּרָדִים.

¹² זפירוס: הרוח המערבית. מקביל לפעמים, כמו כאן, למה שנקרא אצלנו "בריוה".

¹³ ענף של בקכוס: גפן. בקכוס הוא דיוניסוס, אל היין.

¹⁴ כינוי לאפרודיטה, אלת האהבה, שמשמעותו "הקפריסאית".

רבקה בסמן בן-חיים אני בזמן נעלמה

רבקה בסמן בן-חיים היא אולי האחרונה מקרב משוררי שפת יידיש החיים בינינו. היא נולדה ב-1925 בוויילקומיר שבליטא. למדה בבית ספר יסודי ביידיש ובגימנסיה ליטאית. נשלחה לגטו וילנה, שם הכירה את המשורר אברהם סוצקבר (סוצקעווער, בכתוב המקורי), וקראה לו משיריה. עם חיסול הגטו נשלחה למחנה הכפייה קייזרוואלד שבפאתי ריגה. לאחר המלחמה עבדה בתנועת "הבריה" באירופה. הגיעה ארצה ב-1947 והתיישבה עם בן זוגה הצייר מולה בן חיים בקיבוץ המעפיל. היתה חברה בחבורת משוררי יידיש תושבי ישראל, "יונג ישראל", מיום הקמתה, ופרסמה בקביעות את שיריה בכתב העת "די גאלדענע קייט" ("שלשלת הזהב") שערך אברהם סוצקבר. ספרה הראשון, "טויבן ביים ברונעם" ("יונים עלי באר"), ראה אור בשנת 1959. מאז פרסמה אחד-עשר ספרי שירה. שיריה תורגמו לשפות שונות ובהן עברית, אנגלית, צרפתית, פולנית, גרמנית רוסית ופלמית.

*

*

אָני שׁוֹמֶעֶת אֶת הַשִּׁיר הַשֵּׁר:
 "לְמוֹת מְאֵהָּבָה",
 אָני שׁוֹמֶעֶת וְתַמְהָה
 אֵיךְ אוֹכֵל לְחַיּוֹת
 הַצִּלִּילִים לְדַמְעוֹת מְכֻסִּים
 וּמְשֻׁלְחִים אֶת הַמְּלִים
 כְּנִצּוֹלוֹת מְמוֹת.
 וְרַק אָני הַשׁוֹמֶעֶת
 אֶת הַשִּׁיר הַשִּׁיר
 "לְמוֹת מְאֵהָּבָה"
 אֵינִי יוֹדֵעֶת
 אֵיךְ אוֹכֵל עוֹד לְחַיּוֹת.
 מִיִּיִּדִישׁ: רוֹעִי גְרִינֹולֵד

לְיֵלָה בְּעוֹלָם. וְגִ'יֵן וְטוֹנִיק.
 עוֹלָם פְּלֵאִי כְּמוֹ שֶׁכֶּר.
 אִם הִיָּה לָךְ יֵלֶדךְ מוֹנוֹטוֹנִי,
 הַכִּירִי תוֹדָה לְמַחֵר.
 בְּשֵׁנְתֶךָ, עוֹד לְפָנַי שֶׁתִּשְׁכְּמִי
 וְיִשְׁכְּמִים הָעוֹלָם לְצַדֶּךָ -
 סִסְגוֹנִי בְּאֶמֶת, אוֹ פּוֹרִימִי,
 כּוֹזֵב וְנִפְלֵא בְּצַבְעִיו.
 הַכּוֹס, כְּשֶׁתִּשְׁתִּיָּה עַד כְּלוֹת
 וְהִגִּיֵן יַחְלֶף כְּאוֹרֵחַ,
 לְיֵלָה שְׁכוֹר מְלִילוֹת
 דּוֹבֵב אֶת הַשִּׁיר הַפֶּכֶח.

מִיִּיִּדִישׁ: רוֹעִי גְרִינֹולֵד

גג אדם

*

גג אדם
משענת
לעלים הירקנים
זכרון
של בית,
שכך הביט בי
מבעד לזגוגית
בגשם
ובשמש.
אני מביטה
בגג האדם
שעלים ירקנים עליו
וחושבת:
צפור אני
היושבת
ושרה
ליום האתמול
על גג אדם.

משחק כזה
משחק של גורלות
מולד אולי כנשימה.
מלים באות,
מלים – כבר לא.
מגען המלכן
בזכרונות
שיד הזמן לא מחתה.
שורות, שורות:
כצפורים אל המעוף,
נמלטות מקר צורב,
דרך מבקשות
אל אביב נצחי.

מיידיש: רועי גרינולד

מיידיש: רועי גרינולד

מפי שכנים

בדרך

את הקשישה השתקנית כלם פה מכירים
 לעצמה היא ביידיש כותבת שירים.
 ואם תמצא היא מי שאת שפתה ידע
 אף לא תהיה עוד בודדה.
 בחלונה האור דולק גם בלילות,
 ובחלון פנים שקועות במחשבות.
 מעמק הלילות בוקעת המלה,
 והמלה תשיר לשחר שעלה.
 אנחנו מכירים את האשה השתקנית,
 אלינו היא דוברת בכל מיני צבעים –
 ירק וגם נרד, ותכלת לפעמים.

מיידיש: רועי גרינולד

רציתי לבנות לי עולם
 בלי פצעים, בלי קוצים
 וכל מי שעזרו לי, כלם,
 נעלמו ואינם.

נותרתי לבד, ועמי
 עץ העומד בפריחה.
 בנית לי את עולמי
 בשירה.

מיידיש: רבקה בסמן בן־חיים

ריינר מריה רילקה ספר השעות שבעה שירים ראשונים מגרמנית: עידו פלד

ריינר מריה רילקה (פראג 1875 – שוויץ 1926) הוא מגדולי המשוררים בגרמנית במאה העשרים. "ספר השעות" שלו, מחזור אדיר של שירה בעלת אופי דתי והגותי, נמנה עם יצירותיו המוקדמות החשובות ביותר. שיריו של הספר מתאפיינים לא רק במוזיקליות מסחררת אלא גם במחשבה תאולוגית ייחודית ומעמיקה. "ספר השעות" ראה אור ב-1905 והוא מורכב משלושה חלקים שנכתבו בפעימות נפרדות: "ספר חיי נזירים" (1899), "ספר העלייה לרגל" (1901) ו"ספר העוני והמוות" (1903). מחזור השירים של רילקה מחקה בצורתו וגם בתכנון "ספרי שעות" שהיו נפוצים באירופה בימי הביניים המאוחרים: קובצי תפילה מאוירים ובהם תפילות המחולקות לפי שעות היום. הספר נפתח בהקדשה: "מונח בידיה של לו". "לו" הלא היא לו אנדראס-סלומה – אינטלקטואלית, פסיכואנליטיקאית וסופרת ממוצא רוסי, ידידתם של ניטשה ושל פרויד, שהיתה אהבתו של רילקה הצעיר ממנה בחמש-עשרה שנה. רילקה החל בכתיבת שירי "ספר השעות" עם שובו לברלין, לאחר ביקור ממושך ברוסיה בחברת לו. ייתכן מאוד כי למפגש של רילקה עם הנצרות האורתודוקסית הרוסית נודעה השפעה על כתיבת המחזור. שבעת השירים המובאים כאן פותחים את חלקו הראשון של המחזור: "ספר חיי נזירים".

ע"פ

*

קִרְבָּה הַשָּׁעָה וְנוֹגַעַת יֵשֶׁר
בְּהֵלֶם מִתְכַּת חֶזֶק:
חוֹשֵׁי רוֹעֲדִים. אָנִי חֵשׁ: הֵן אֶפְשֶׁר –
וְתוֹפֵס אֶת הַיּוֹם הַמוֹצָק.

דְּבַר לֹא הַשְּׁלֵם טָרַם בָּא אֶל עֵינַי,
כֹּל חֵי וְהוֹנָה הַתְּפִלָּה.
מִבְּטֵי כִכָּר בְּשָׁלִים, יַעֲלֶה לְפָנַי
רְצוֹנִי וַיִּגְלֵשׁ כְּמוֹ כִלְהָ.

אֶהֱב אֶת הַכֹּל, שׁוֹם דְּבַר לֹא עֲלוּב
מִכְדֵי שִׁזְהָב וַיִּצִיר,
אֲנִיפוּ לְגִבְהֵיכֶם, וְכִמוּ מִתּוֹךְ כְּלוּב
עֲלוּם, נִשְׁמַתִּי תִשְׁחַרְר...

*

חיי מתגלעים כגלים הגדלים,
כחשוק החופה על טבעת.
את הגל הקיצון בנדאי לא אשלים,
אף שאחשק בו לגעת.

אני חג סביב האל, סביב מגדל מתפורר,
כבר אלה שנים או יותר.
אני בז משלח, אני רוח סוער,
או זמר הולך וגובר.

*

אחי רבים, והם עוטים סוטאן,
דרי מנזר דרומי צטור דפנה,
ומתכנים הם, מעשה אמן,
מדונות, וחולמים על טיציאן,
כדי שימלא האל עדנה.

אך איך אוכל לחוש באיברי:
האל שלי אפל והוא כמו בד
ארוג משרשים שיגמעו, אך
דומם, ומחמו ראשי נכט -
רק זאת אדע, לא עוד; כי חטרי
שקועים עמק, ואך זעים ברוח.

*

אסור ביד חפשית לצבע את דמותך,
אתה - הדמדומים מהם היום יגלש.
מתוך פחית הצבע שמזמן נתכה
בוקעים אותם קני מכחול, אותה זריחה
שבה מצניעך לעד נזיר קדוש.

תמונה ועוד תמונה הצבנו לפניה,
וכבר צרים עליך אלף קיר וקיר.
ידינו התמות מאפילות עליך,
ובה בעת לבנו את דמותך מכיר.

*

יקרו לי רגעי האפלים,
שעות בהן נפשי צוללת פנימה;
שאז, כמו במכתב עתיר קפלים,
חיי שכבר נחיו עודם גלולים,
זרים כאגדת ימים-ימימה.

הודות לכל אותם רגעי-עבר
ידעתי: עוד אחיה חיים שניים

מחוץ לזמן. אני כעץ שכבר
נצב על קבר. עלעליו רוגשים
ופרותיו נושאים חלום של נער
(אשר נכרך בהם השרשים),
חלום אבוד בסבך שירה וצער.

*

הו אלהים-שכן, אם לפעמים הפרעתי,
וקול דפיקות על קיר החריד את שנת לילך -
זה רק משום שאת נשימתך שמעתי
וצר לי שאתה לבד בהיכרך.
וכשאתה צריך דבר מה, אין אף אחד
שאל שפתך כוס משקה צונן יגיש:
סמן לי. שתי אזני כרויות. אני ליד,
קרוב. אני מרגיש.

רק כהל צר מאוד מפריד עכשו בין שנינו,
רק קיר מקרי. אם אך את שפתותי אפרש
לקרא לך, אם רחש יעבר בינינו
הקיר מיד יקרוס
בלי הגה, בדממה.

מתמונותיך המחצה הזו הוקמה.

ותמונותיך נצבות כמו שמות.
וכשאטה בוער בי, והלהבה
דולקת בי, חודרת אל התהומות –
זה רק ניצוץ על פני מסגרת מזוהבה.

חושי גולים עכשו והם עושים שמות
ונקרעים ממך לעד ובלי תשובה.

*

לו רק הייה לרגע קול דממה מחלט.
לו רחש המקרי ולחש הכמעט
היו פוסקים, והחיוך בשכנותי,
והשאון הנה שמחושי גלאט,
לו רק היו פוסקים לטרד את ערותי –

באלף מחשבות הייתי אז נמלט
עד גבולותיך: חרש להגות אותך
ולכבשך (לזמן חיוך קצר ודי),
כדי לתת אותך לכל חיה וחי
כשי וכמנחה.

אלפרד טניסון לְיִזְכֵּר אֵה"ה (In Memoriam AHH) שירים נבחרים מאנגלית: צור ארליך

ב-1833, בהיות אלפרד לורד טניסון (1809–1892) כבן עשרים וארבע, מת בנכר ידיד נפשו, המשורר ארתור הנרי האלאם. עולמו של המשורר הצעיר חרב עליו. טניסון הכיר את האלאם במסגרת אגודת סתרים בימי לימודיהם באוניברסיטת קיימברידג', וידידותם אף הובילה את האלאם להתארס עם אמילי, אחותו של טניסון. טניסון אכול הצער החל בכתיבתה של קינת הגעגועים שלו: שירים ליריים שבהם הוא קִתְנָה באוזני רעהו המת את אבלו ואת בדידותו, ועורך את חשבון עולמו בכלל.

ב-1850 השלים ופרסם את היצירה הארוכה – 131 שירים, ועוד שיר פתיחה ושיר סיום – העוקבת אחר תהליך ההשלמה האטי שעבר. פרסום היצירה המרשימה שם קץ לדימוי הסנטימנטלי של טניסון הצעיר בעיני כמה ממבקרי הספרות, ובאותה שנה הוא התמנה למשורר החצר הרשמי של אנגליה, וגם התחתן. לבנו הבכור שנולד ב-1851 קרא טניסון על שם חברו המת.

כל בתיה הרבים של היצירה כתובים במתכונת צורנית אחידה: ארבעה יאמבים בשורה, ארבע שורות בבית וחריזה חובקת. הדבר משווה ליצירה ארשת של איפוק ותחושה של מעגליות. מתוך הכרה בחשיבותן המיוחדת של התבנית והמנגינה ביצירה הזו בחרתי לדבוק בהן גם בתרגומי, אף שהדבר עלה בתמצות־מה של התוכן וביצירת ניב מרוכז יותר מזה שבמקור.

במבחר השירים הקטן המופיע בעמודים אלה מזומנת לנו דגימה מהירה מן התהליך הנפשי המשתקף ביצירה: תחילתו, עיצומו וסופו. בשיר 6 אין תקווה. טניסון האֶבֶל ממאן למצוא נחמה בשכיחותו של המוות ובאפשרות שיזדמן לו חבר אחר. גם ביקור בבית האלאם, בשיר 7, ממחיש לו את תְּיָק, העקרות וההחילון. ארבע שנות הידידות מדומות בשיר 22 למסלול הליכה, שהיה נפלא כל עוד היה בְּשֵׁנִים, וחשוך כגיא צלמוות לאחר מכן.

הפרידה מהאלאם נתפסת בשיר 40 כהתאלמנות איומה, התאלמנות בטרם הורות – אך כאן מנצנצת, לראשונה במבחר זה, תקווה הפגישה המחודשת לאחר המוות. בשיר 50 כבר מסתמנת, אמנם רק כאפשרות שהיא מושא לתחינה, נוכחותו הרוחנית של המת בערוב ימיו של הדובר. תרגום שיר זה, שהוא משיאיה הליריים של היצירה, הוא היחיד במבחר הנוכחי שכבר פרסמתי בדפוס (מקור ראשון, מוסף ראש השנה, כ"ז באלול תשע"ב; וכן ב"נפלאתה", אנתולוגיה של שירה להט"בית, בעריכת רונן סוניס ודורי מנור, חרגול-מודן 2015).

בשיר 81 כבר מצליח טניסון למצוא פן מעודד באסונו, ולראות את מות רעו גם כהבשלה של רעותם. על סוד הרגשות המעורבים ומורכבות "הוד סכומם של הדברים" הוא תוהה בשיר 88. ולבסוף, בשיר 130, נמצא פתרון מעין פנתיאיסטי להנכחת האלאם בחיים: הוא נמהל עם הטבע כולו, ואפילו עם האל.

המבחר המצומצם שלפנינו הוא חלק ממבחר רחב יותר, מתרחב-והולך, של שירים מתוך "לזכר אה"ה" – מיזם תרגום המתאפשר לי בזכות חסותה הנדיבה של קרן תקוה.

6

אומרים לי, "התנחם על מות
הרע. יש עוד חברים".
"השכול שכיח", הם אומרים,
"כל בר סופו להיות למוץ".

שכיחות השכול, כליון הבר,
אינם לי נחם. אדרבה:
שכיח - קרי כל שחר בא
עם עוד סבה ללב נשבר.

הוי, אב גאה לבן גבור:
כשהרימות בשמחה
כוס לחייו - כדור מכה
פעימותיך מלבו.

הוי, אם לבן מלח: אנשת
שפתיך ולבך תדרש
שלומו - שעה ששוחח ראש
הוא יטלטל בקבר שט.

כמותכם אני: בשעת מותו,
תמים מדעת את המר,
הגיתי דברי חן לומר
לו, האוהב אותי כמותו.

עודי ממתין כי למשכן
יבוא־שנית מנתיבו;
עודי אומר "בן־יום יבוא",
או "סבלנות, מחר הוא כאן".

יונה תמה באי־מקום
סורקת שערה זהב
ומאשרת מזהה
עד מה לבחיר לבה יקסם.

האור בוחק בבית הוריה
והיא בחדר מתייפה,
עונדת סרט, מצפה
להראות אל האורח,

כי עם שקיעה יבוא העלם.
על כן תסמיק עכשו קמעה,
ובפנותה מן המראה
ידה תחזיר תלמל לתלם...

אך דוקא בפנותה - אסון,
כי בעלה שלעתידי
טבע במעברות של טיט
או נהדף מגב סוסו.

מה יזמנו לה השנים?
מה עתידי לי מיעד?
לה בתולי עולם ועד
ולי לא שום חבר שני.

7

שוב באתי. שוב אני ליד
בית אבל ברחוב אפל,
שם לבבי היה דופק
בדלת, מתכה ליד -

היד ששוב לא תאחו.
שוב באתי כי איני נרדם,
על כן לדלת כה מקדם
וחלתי חרש כפוחו.

והוא איננו; אך הרחק
קול סאן החיים חוזר,
ובחסות זרזיף חנר
ברחוב עקר נולד יום ריק.

22

השביל שבו הלכנו שנינו
ביחד במסלול מנעים
עלה-יחד ארבע שנים
מזיו עד זיו, מכפור עד שלג,

ושיר ימיה וימי
פצחו במעגלות השביל
מצום אפריל עד צום אפריל,
מאשר מאי עד אשר מאי,

עד שבסתו החמשי
החלקנו יחד במורד
מן התקנה אל צל מורא
חשוך משחר ומשיר

ורעותנו נחתקה
ויריעה של קר ושחור
עטפה אותך כגוש בשכול
ושיר הכריתה משפתך

ונשאתך למקום מסתור
אליו לא גיעון רגלי
גם כי אלך תועה בגיא
שבו הצל פוער לסתו.

40

אולי נשכח שהתאלמנו,
ושעת פרדת הנשמות
בזכרוננו תעמד
כיום חפה, שראש לזמן הוא -

כשהפלה דומעת זיו
לקראת עובה את בית הוריה,
לקראת בואה אל דוד נרע,
ובעינה גשמי אביב.

אביה ברנת-ספק,

עיני אמה דמעות של רך.
חבוק פרדה אוהב, ארך -
אל אהבי קול דוד דופק.

אצלו תראה לה לחובה
גם להרות גם להורות
חכמה לדור, ובין דורות
לשזר עבות של אהבה.

ברי כי גם לך ברום
חיי אלמות של חובה:
חלקה ברוכה ומניבה
פרי עדן שתוכו ברוי.

אך מה ברי גם ההבדל!
הרי הוריה אל האח
יסבו בקריאות האח
מנחת נכד שגדל,

וכלתם תרבה לבוא
להתארח עם הרך
עד שיהיו הם כאוהב
ואזרחית בבית סבו;

אך אנו גדוני פרדה,
עד שתכלה קצבת זמני.
שבילי שלי מסמנים;
שביליך - שטח לא-נודע.

50

בדעך אורי - היה אתי.
בסמך דמי בלב דני,
בהתעקצן קצות עצבי,
כשגלגלי יסב אטי.

היה אתי בהתיאש
חوشي בכאב. בהפך הזמן
פתאום למטרף פזרן
והחיים - לאשת אש.

היה אתי כשיכזבו
אמונותי: כשאנשים
רק מביצים ורוחשים,
עוקצים ומתפגרים - כזבוב.

היה אתי בהתאכזי
על גבול מסת חיי אדם,
סף אפלולי אשר נחתם
בשחרו של יום נצחי.

130

איך מתערכים הרגשות
ולאן הכסופים זורמים,
כיצד תמהל בתחלטה
של הפריחה יגון מרטיט
ואיך תקרין שמחה סודית
גם בלכה של עלטה.
רק אוי ראוי לו לנבלי, אך
לא אשלט במיתרים
והוד סכומם של הדברים
להגע על מיתר יבליח.

כל האויר קולך רנה;
המית המים - המיתך.
אתה בשמש בזרחה,
ובשקיעה אתה נאנה.

איך אנחש כך מה אתה?
אף כי בסהר ובפרח
אתה לי כמפעפע -
אהבתי לא פחתה,

ועברה לי כעתיד;
ובהוסיפך להמהל
עם העולם ועם האל,
לך רעי תשוקתי.

אתה רחוק אבל צמוד
אלי בארץ בעודי,
וכפל טוב לי בידעי
שלא תאבד לי כשאמות.

81

האם חשבתי בחייך -
"אהבתנו כבר גמלה
ואין גם לנו וגם לה
לאן לצמוח וללכת?"

להפך: היא היתה בסיס
להבשלה עד מלוא עצמה.
לו רק נתן לנו עוד זמן
היה פרינו מעסים.

אך מות בא - וממתקו
במענהו לי: "את מה
שלא יבשילו שנות חמה
הבשלת במכת הקר".

88

במתק סלסולך, זמיר,
בעדן צלצולך לי פשט

אפולוניוס איש רודוס אַרְגוֹנאוּטיקָה שלושה קטעים מיוונית עתיקה: אברהם ארואטי

"ארגונאוטיקה", או מסע הארגונאוטים, הוא אפוס רחב יריעה מאת המשורר והמלומד ההלניסטי אפולוניוס איש רודוס, בן המאה ה-3 לפנה"ס. היצירה מגוללת את סיפור מסעם רווי ההרפתקאות של יסון (וכן מצוי שמו אֵיאָסוֹן) וחבר מרעיו בספינה אַרְגוֹ אל קולכיס, לחופו המזרחי של הים השחור, כדי לזכות בגיזת הזהב ולהביאה אל יולקוס, עירו של יאסון.

גיזת הזהב הייתה צמרו של אֵיל מכונף, אשר על גבו נמלטו פְּרִקְסוֹס ואחותו הֵלֶה מאמם החורגת אינו, אשת אביהם, המלך אַתְמֶס. במהלך מסעם נפלה הלה מעל גבו של האיל וצנחה אל מותה בים הנושא את שמה עד ימינו, ההלספונטוס. פריקסוס הגיע בבטחה אל קולכיס, ושם המלך אֵיאָטֶס קיבלו בסבר פנים יפות. פריקסוס הקריב את האיל ונתן את גיזתו המוזהבת לאיאטס. המלך הציבה על עץ אלון בחורשת אֶרְס, ונחש אימתני שמר עליה.

פְּלִיאָס, מלך יולקוס שגזל את השלטון מאחיו, שלח את אחיינו, יאסון, להשיג את הגיזה המוזהבת. הוא שיגר לו למסע זה מתוך תקווה שיאסון לא יעמוד במשימה הכבירה וכך, ברבות הימים, לא יירש את המלוכה ביולקוס.

האפוס מונה ארבעה ספרים וכתוב בניב ההומרי, בסגנון מרומם ועתיר מבע. הוא שקול, כמוהו כאיליאדה וכאודיסיאה, בהקְסֶמְטֶר דְקֶטִילִי. סיפור הארגונאוטים, בני החיל שהפליגו במסע זה, הוא מן העלילות המרכזיות והחשובות במיתולוגיה היוונית, ובלבו סיפור אהבתם של יאסון ומדיאה; זמנו המיתי הוא בדור שקדם למלחמת טרויה.

א"א

פתיחת האפוס, ספר א 1-34

פּוֹיְבוֹס,¹ בְּךָ הֵן אֶפְתַּח וְאֶזְכֵּר תְּהִלַּת אֲנָשִׁי קְדָם,
שְׁבַמְצָרֵי הַיָּם הַשָּׁחַר וּבֵינֹת צוּקֵי אֶפֶל –
כְּכֹה צָנֹם הַמֶּלֶךְ פְּלִיאָס² – הַשִּׁיטוֹ אֶת אַרְגוֹ
שְׁסַפְסָלֶיהָ טוֹבִים וּבְקֶשׁוֹ הַגְּזָה הַמְזוֹהֶבֶת.
יַעַן הַגִּיעָה זֹה הַנְּבוּאָה אֶל אֲזוֹנִיו שֶׁל פְּלִיאָס:
5 מֵר הַגּוֹרֵל שְׁנֹכֹן לוֹ עֵת מִן הַעַם יִרְאֶה גָבֵר
שְׁמַנְעֵלוֹ רַק סַנְדָּל, כִּי זֶה בְּתַכְכִּים יִכְרִיעֵהוּ.

¹ פויבוס הוא כינוי של אפולון, אל הנבואה ואדונן של המוזות.

² מלך יולקוס, בנם של טירו ופוסידון.

- לא רב הזמן שחלף ואי־סון, כשם שחזית,³
 עת ברגליו חצה את פלגי האנורוס בחרף,
 רק סנדליו האחד שם חלץ מן הבץ שבעמק,
 אך את משנהו עזב במצולות כי סחפהו השטף.
 ולא־למר הוא בא אל פליאס כדי לטל חלק
 בחגיגה, שעריך לאביו פוסידון וליתר
 בני המרום, אך פסח על הרה אלת הפלסגים.
 עין תלה בו פליאס ותכף הבין, אף הגה את
 15 זה האתגר עבורו, כי פליג למסע רוי קשי
 כדי שבים או בארץ זרה יאבד לבלי שוב עוד.
 האגיה - פיטני העבר הללו ושכחיה:
 ארגוס, אמרו, עשאה ואתנה הפיחה בו ידע.
 ברם אנכי את יחוס הגברים ושמותם אספר כאן
 20 ואתאר נתיבם הארך אף את כל שהשיגו
 בנדודיהם; ולנאי על שירי תשגחנה המוזות.
 בראשונה אזכיר את אורפוס שאותו קלי־ופה,⁴
 כפי המספר, ילדה לפנים בקרבת הר פימפליאה,⁵
 25 יען עם גבר איש תרקיה, אויאגרוס, עלתה על יצוע.
 ומספרים שאורפוס בצלילי שירתו הלך קסם
 על אבנים קשיחות בהרים ונהרות שוצפי זרם.
 ועצי בר, אלונים, עודם פורחים שם בונה
 על חוף ימה של תרקיה, אות וסימן הם לנעם
 30 של נגונו; כהולכים בצפיפות ערוכים הם, כי פעם
 כשף נבלו אחזם וירדו מרמות פיאה.⁶
 ובברכה קבלהו בן אִסון להיות לו לעזר
 בתלאתיו, כי בטח בעצה אשר כירון⁷ השיא לו.
 זהו אורפוס, שמשל בפיאריה על עם הבסטונים.

³ הפנייה כאן היא לאפולון.

⁴ אחת מתשע המוזות (המוזה של השירה האפית).

⁵ שמו של הר, ומאוחר יותר שם מעיין, שהיה מקודש למוזות. מקומו בפיאריה (ראו להלן טור 31).

⁶ שמו של חבל ארץ לרגלי מורדותיו הצפוניים של הר אולימפוס. משם, על פי המסורת, הובא פולחן המוזות להר הליקון שבבויאוטיה.

⁷ הוא הקנטאור החכם אשר על פי האגדה היה מחנכו של יאסון.

קינת אלקימדה על לכתו של יאסון, בנה; צאתו של יאסון (א 270-316)

- 270 כמו נערה בודדה אשר בחדוה מתרפקת
 על אומנתה הקשישה ובוכה – אין עוד מי שידאג לה –
 אלא קשים חיה בצל אמה החורגת.
 הן זה לא כבר גערה בה גברתה ורבים גנוייה;
 אז תקונן העלמה ולבה בחבה אחוה צער,
 אף לא תוכל לבטא כל עצמת תוגתה הגוברת.
 275 כך אלקימדה בכתה בלי הפסק, מחבקת את יסון
 בזרועותיה, ובלשון של כמיהה כה אמרה לו:
 "לו רק נפחתי נפשי ביום בו דואבת שמעתי
 צו האימים של המלך פליאס! לו בו ברגע
 מתי וכל צרותי גם נגוזו ממני! וכלת
 280 אז, הוי ילדי, בידידך שלך היקרות לקברני.
 יען ממך נותרה עבורי רק זו המשאאלת,
 כי כל חובה אחרת של בן להוריו כבר מלאה.
 הן לפנים נערצת הייתי בכנות האכיים,
 285 אפס כעת אעזב כשפחה בשימון היכלותינו
 ובגעגועי אליך אמוג נכאה. אולם פעם
 רבו כבודי ויקרי בזכותך; הן התרתי מחגרת
 רק כשנולדת, ראשון ולא עוד, כי עין איליתי⁸
 בי מכלן צרה ולרב ילדים לא זכיתי.
 290 הוי שברוני! לא שערתי, אף לא בחלום חזיון ליל,
 שלאחר המלטו יהיה לי פרקסוס לפגע."
 כה נאנתה והילילה, ושאר הנשים אמהותיה
 סביב הגבירה עומדות מתפחות. אז במתק שפתים
 יסון נשא את קולו ואמר לאמו דברי נחם:
 295 "אל נא, אמי, כך מעל ומעבר תשאי על כתפידך
 צרור יגונים, יען לא תהדפי הרעה קרב דמע,
 לא כי, אלא על כל מכאוביך מכאוב עוד תוסיפי.
 הן האלים מועידים אסונות לא צפויים לבני מותה;
 חלק מאלה נגזר לך, אזרי עז לשאת זה הנטל
 300 חרף שברון לבך. בטחי בכריתה של אמתה,
 גם בנבואות, כי טובות למכביר חוזה לנו פויבוס,
 ולבסוף – בגברים המעלים אשר מסיעים לי.

⁸ אלת הלידות.

- השארי נא בנחת כעת עם קהל אמהותיך
 כאן בארמון ובל תהיי אות של שבר לארגו;
 שמה אלך, עבדי וקרוכי משפחתי יליוני". 305
- שח, אז פנה אל קדמת ההיכל ויצא אל הדרך.
 כמו שאפולון יוצא את זבולו המבשם ופוסע
 בשבילי הלוס, האי הקדוש, או בקלרוס,⁹ בדלפי
 או אף בלקיה הרחבה על יד זרמי פסנתוס;
 ככה הלך בהמון האדם, ותרועה נשמעה שם 310
 כששאגו כל העם כאחד. איפיאס אז פגשה בו,
 זו הישישה כהנת לארטמיס, בת האלוה
 שמגנה על העיר, ותשק לימינו בלי שום הגה -
 אין ביכלתה לדבר, למרות רצונה, כי קדימה 315
 אץ ההמון. שם נותרה כזקנה שצעירים נטשוה
 על צד הדרך, ויסון רחק כבר מאוד אל האפק.

ערב ההפלגה יאסון שקוע בהרהורים; אידס, אחד הגיבורים, מוכיחו בגאוותנות והנביא אידמון גוער בו; שירו של אורפאוס מרגיע את הרוחות (א 462-518).

- איִדס הבחין בו ובקול רם הוא נוזף ומוכיח:
 "מה העצה, הוי בן איסון, אשר תהפך בנפשך?
 בוא והשמע תכניתך לכלם. כלום אימה הכריעתך,
 עטה עליך? כי היא מחרידה גברים חסרי אמן. 465
 זו החנית הסוערת תעיד - הן עמה מכל יתר
 הלוחמים אתהדר בקרבות, אף לא זוס מסיעני
 כה, פסיע לי רמחי - אשר לא יהיה איזה פגע
 שיכלנו, ולא תותר המשימה בלי תוחלת,
 איִדס כל עוד בקהלכם, אפלו יאמר אל לדכאנו. 470
 מה נאדר איש בריתך, שאותו מארנה הבאת!"
 שח ובתפסו גביע מלא בשתי הידים
 זין מתוק, לא מהול, הוא גומע; הרטיב השכר את
 שתי שפתותיו גם שטף את זקנו הכהה. אז הרעישו 475
 כל הגברים יחדו, אולם אדמון גלויית כך ענהו:
 "כלום אף עוד קדם, אויל, הגיגים יִהרסוך הבעת?
 או השכר הטהור ממלא את הלב רב החצף

⁹ עיר על יד קולופון ובה מקדש לאפולון.

- שִׁבְחוֹךָ וְאֵף מְשִׂיֵאֵךְ לְחַלֵּל כְּבוֹד אֱלֹהֵי?
 הֵן יֵשׁ דְּבָרֵי נְחוּמִים אַחֲרֵים, שְׁעֵמָם יְכוּל גָּבַר
 480 נֶפֶשׁ רָעוּ לְהַשִּׁיב; אֵךְ אַתָּה דְּבָרֵי שִׁחַץ אִמְרָת.
 בְּנֵי אֱלֹאֲנֹס,¹⁰ מְסַפְרִים, כִּךְ שְׁלַחוּ לְפָנַי דְּבָרֵי רַהֵב
 בְּאֱלוֹהִים הַבְּרוּכִים, אֵךְ כָּלֵל אֲלֵיהֶם לֹא דְמִית
 בְּגִבּוֹרָתְךָ; וְהִנֵּה הַכְרִית בֶּן לָטוּ אֵת הַשָּׁנִים,
 אֵף שֶׁהָיוּ כְּבִירִים, כִּי יָרָה בָּם חֲצִים קָלֵי אֶבֶר."
 485 כִּכָּה אָמַר, וַיִּצְחַק לוֹ בֶּן אֶפְרוֹס, זֶהוּ אֵידֵס,
 אֵף הִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּבוֹז וְעֵנָה תְּשׁוּבָתוֹ הַנוֹקֶבֶת:
 "עוֹרָה, אִם כֵּן, וְכֹזָאת הַגִּידָה לִי בְּנִבּוֹאוֹתֶיךָ,
 אִם גַּם עָלַי יָבֹוא קֶץ שִׁכְנָה מִיַּד בְּנֵי הָאֱלֹמֹת,
 כְּמוֹ שִׁכְנָה לְבְנֵי אֱלֹאֲנֹס אֶפּוֹלוֹן אֲבִיד.
 490 אֶפֶס חֲשַׁב כִּי־צַד תִּמְלֹט מִיָּדִי לְלֹא פָּגַע,
 אִם אֵךְ אֲמַצָּא כִּי דְבָרֵי חֲזוֹנְךָ אֵינָם אֱלֹא שִׁקְרָה."
 כִּכָּה כְּעֵס וְגִדְפוּ; אֵף הֵיִתָּה הַמְרִיבָה מִדְּרָדְרָת
 לֹו חֲכָרֵיהֶם וְגַם יָסוֹן עֲצָמוֹ לֹא רִסְנוֹם בְּתוֹכָחַת
 וְעֲצָרוֹם בְּרִיכָם. נָטַל אֲזֵ אֹרְפָנוֹס אֵת הַנֶּבֶל,
 495 וַיִּכְשַׁמְאֵלוֹ אוֹחֹזֹת בְּכָלֵי שִׁיר עָרַב הוּא מְשִׁמִּיעַ.
 וַיִּשׁוֹרֵר אֵידֵךְ אֶרֶץ, שְׁמַיִם וַיִּם בִּימֵי קֶדֶם
 נִתְעַרְבְּבוּ זֶה בְּזֶה וַיִּצְוֶה אַחַת הֵיִתָּה לְמוֹ,
 בְּרַם מְרִיבָה אֵימָה הַפְרִידְתֶּם אִישׁ מִרְעֵהוּ;
 גַּם אֵיכָכָה בְּשָׁמַיִם תּוֹפְסִים לְעוֹלָם מְקוֹם קִבְעַע
 500 הַכּוֹכְבִים, הַיָּרֵחַ וְנִתְיָבִיו שֶׁל הַשָּׁמַשׁ;
 אֵידֵךְ הַתְנַשְׂאוּ הַרְרִים, אֵידֵךְ נּוֹצְרוּ נְהָרוֹת רַבֵּי סָאן
 עִם הַשׁוֹכְנֹת בָּם, הַנִּמְפּוֹת, וְכָל הַרֹמֵשׁ עַל הָאֶרֶץ.
 שֶׁר עוֹד כִּי־צַד בְּתַחֲלָה אוֹפִיאֹן וְגַם אֹרִינּוֹמָה,
 בְּת אוֹקִינּוֹס, מְשִׁלוּ בְּאוֹלְמָפוֹס, הַר עוֹטָה שֶׁלְּגִ;
 505 הוּא אֵידֵךְ מְסַר מְלָכוֹתוֹ לִיָּדֵי קְרוֹנוֹס בְּכוֹחַ הַזְרוּעַ,
 הִיא – לִיָּדֵי רִיאָה, וְלִגְלֵי אוֹקִינּוֹס נִפְלוּ יַחַד.¹¹
 אֵלָה¹² בֵּינֵתִים שֶׁלְטוּ בְּאֵלִים הַבְּרוּכִים, בְּטִיטָנִים,
 כָּל עוֹד הֵיִה זֶס רַךְ בְּשָׁנִים וְשָׁכְלוּ כְּשֶׁל יָלֵד,

¹⁰ הם אוטוס ואפאילטס, הענקים שאמרו להרכיב את הר אוסה על אולימפוס, ואחר כך את הר פליון על אוסה, כדי לעלות השמימה ולהילחם באלים. השו" "אודיסיאה", י"א 320-305.

¹¹ על פי פרקידס איש סירוס (המאה השישית לפנה"ס) קדמה מלכותם של אופיאון ואשתו אורינומה לזו של קרונוס וריאה. הללו נטלו בכוח את שלטון קודמיהם.

¹² כלומר, קרונוס וריאה.

- 510 עת התגורר במערה שבדקטה;¹³ אף הקקלופים,
האדמה היא אמם, לא חמשהו עדין ברעם,
לא בחזיו ובקק, כי אלה את זנס יאדירו.
שר; אז הגיח נבלו גם החריש את קולו מלא הקסם.
אפס הכל מטים ראשיהם קדימה בלהט,
אף שחדל, אונניהם זקורות הם שותקים ללא נייע
515 כמכשפים - מה רבה הפליאה שהותיר גם הזמר!
ברם זמן קצר אחר כך מהלו יין נסך לזאוס -
דין הוא - ועל לשונות הקרבן הצלויות נסכוהו
בעמידה. או אז נתנו דעתם לשנת ליל.

¹³ שמו של רכס הרים במזרח האי כרתים.

היינריך היינה האורגים השלזיים מגרמנית: דותן ברום

בעשורים שלאחר מלחמות נפוליאון התקשתה תעשיית הטקסטיל של שלזיה, אז חלק מהממלכה הפרוסית, להתמודד עם מדיניות השוק החופשי של פרוסיה ועם התחרות הבינלאומית בתחום הטקסטיל. התעשייה עברה מיכון מהיר שפגע בעבודתם של העובדים. כל זאת הוביל את פועלי הטקסטיל השלזיים לפתוח ביוני 1844 בשביתה, הידועה כ"התקוממות האורגים השלזית". זהו המקרה המובהק הראשון בתולדות גרמניה של התקוממות פרולטרית, מן הסוג שעד אז התרחש בעיקר באנגליה ובצרפת. מרקס ראה בהתקוממות זו בשורה לכינונו של מעמד פועלים גרמני, ואמנים שונים, בדרך כלל בעלי רקע סוציאליסטי, הנציחו אותה ביצירותיהם. הביטוי האמנותי המפורסם ביותר לאותה התקוממות הוא שירו של היינריך היינה, שפורסם ביולי 1844 בעיתונו של מרקס, Vorwärts (קדימה). מיד משפורסם השיר הוא נפוץ בפמפלים בין הפועלים ותרם לשלהובם, ולבסוף נאסר להדפסה ולהפצה ע"י השלטונות הפרוסיים.

ד"ב

שְׁלִישִׁית לְמוֹלְדָת, לְשִׁקְר הַטּוֹב –
שֶׁם חֲרָפָה וְקִלּוֹן בְּכָל קָרֵן רְחוּב,
שֶׁם הַפְּרַח נוֹבֵל עוֹד בְּטָרֶם זְרִיעָה,
שֶׁם מְסוֹס וְרָקֵב מְאָכֵל תּוֹלְעָה.
אֲרָגוּ נָא! אֲרָגוּ נָא!

מִפְּלִיגָה הַסְּפִינָה וְהַנּוֹל מִיֵּלֵל.
אֲרָגוּ, אֵל תִּפְסִיקוּ מִבְּקָר עַד לֵיל.
גְּרַמְזִית עֵבֶר, זֶה תִּכְרִיד קְבוּרַתְךָ
קְלָלוֹת בּוֹ שְׁלוֹשׁ לְמֵאֲרָה עַל בֵּיתְךָ!
אֲרָגוּ נָא! אֲרָגוּ נָא!

בְּאֶפֶל הַעֵינַן הַבְּכִי נְמוֹג
בְּשֵׁן חֲרוּקָה הֵם יוֹשְׁבִים לְאָרָג:
גְּרַמְזִיָּה, אוֹרְגִים לְךָ תִּכְרִיד לְקְבוּרָה –
קְלָלוֹת בּוֹ שְׁלוֹשׁ עַל רֵאשִׁי לְמֵאֲרָה!
אֲרָגוּ נָא! אֲרָגוּ נָא!

רֵאשׁוֹנָה לְאֵלוֹהַ, מוֹלוֹ נִכְרַע בְּרִיד
בְּכַפּוֹר הַמְּקַפֵּי, בְּרַעַב וּבְפָרֵךְ –
לְשׂוֹא נַחֲכָה לְגֵאֵלַת הַנְּשֻׁמָּה,
הוּא אוֹתֵנוּ כְּזָב וְהוֹנָה וְרָמָה.
אֲרָגוּ נָא! אֲרָגוּ נָא!

שְׁנֵי לְקִיסָר, הַנוֹדֵעַ לְמַרְחָק,
שֶׁמְאוֹם לֹא עָשָׂה לְהַקֵּל עַל הַדָּחֵק,
שֶׁחֲמַס מֵאֵתֵנוּ כָּל רְנוּחַ, עַד גְּרוֹשׁ
וְגִדּוּדֵינוֹ הִמְיִתּוֹנוֹ כְּמַחֵץ הַיִּתּוֹשׁ.
אֲרָגוּ נָא! אֲרָגוּ נָא!

אברהם עוז פרנסואה ויון וברטולט ברכט סיפור קטן על חבל תלייה, פריעת המוסר וקניין רוחני

לפני שנים רבות, ליתר דיוק: בשנת 1461, ישב המשורר פרנסואה ויון (בשמו המקורי: פרנסואה דה מונקורבֶּיה) בכלא וריצה את עונשו בעוון שוד כנסייה. ויון, אחד הבולטים בין משוררי צרפת בימי הביניים המאוחרים, היה אז כבן שלושים. הוא נולד ב־1431, היא השנה שבה הוצאה ז'אן ד'ארק להורג בידי הכובשים האנגלים במלחמת מאה השנים בין אנגליה לצרפת, מלחמה שעתידה היתה להסתיים כעבור כשני עשורים בכיבושן מחדש של כל ההתנחלויות האנגליות על אדמת צרפת וגירוש הצבא האנגלי הכובש ובני חסותו שודדי הקרקעות אל מעבר לתעלה.

ויון, משורר מבריק, שובר מוסכמות וחד לשון, בוגר הסורבון ומוסמך לכמורה, התגלה בכתיבתו גם כמהפכן חברתי, ושירתו התמקדה בפשוטי החברה ואף בפושעים ופורעי החוק. הוא הבין ללבם מכלי ראשון: הוא הרבה לשנות, להתהולל, לגנוב, לשדוד ואף להרוג, קיבל חנינה ושוחרר. אבל כעבור חודשים מספר מצא עצמו שוב בכלא, כשהוא ממתין לביצוע גזר הדין שהוטל עליו כעת: מוות בתלייה. גם הפעם נמלט מן החבל: גזר הדין הומתק לבסוף והומר בגירוש והגליה; אבל בעודו בכלא, כשחבל התלייה המצפה לו הופך למציאות בדמיונו המפותח, כתב את יצירתו הנודעת "הצוואה הגדולה", וכן את "בלדת התלויים" שבה הוא מתאר בכנות קורעת לב ובריאליזם נוקב, את קריאתם של התלויים אל אלה שייותרו בחיים אחריהם ובקשתם שיתפללו למענם. יצירתו של ויון לא התפרסמה רבים בימי חייו, וזכתה לגאולה רק במאה הבאה, לאחר שמהפכת הדפוס הנגישה את הספרות אל מעגל קוראים רחב ומגוון יותר מקודם.

פרנסואה ויון בלדת התלויים מצרפתית: אברהם עוז

הה, שמְעוּ נָא, אֲחֵינוּ הַחַיִּים,
אֵל יִקְשֶׁה לְבַבְכֶם עַל הַתְּלוּיִים!
אם תִּחְמְלוּ עָלֵינוּ, הַפּוֹשְׁעִים,
תִּזְכּוּ לְחֶסֶד מִן הָאֱלֹהִים.
שָׂאוּ עֵינֵיכֶם אֵלֵינוּ, הַקְּבוּלִים:
עַד לֹא מִזְמַן הָיִינוּ זוֹלָלִים;
הַיּוֹם עֵיטִים אֵת בְּשָׁרְנוּ מְכַלִּים;
עֲפֹר בְּעֵצְמוֹתֵינוּ, אֲמָלִים.
אֵל תִּצְחָקוּ לְרַקֵּב שְׁנִסְרַח,
בְּקִשׁוֹ נָא כִּי הָאֵל חֶסֶדוֹ יִשְׁלַח.

אם אחינו אתם, לָכֵם אֶקְרָא,
אל תִלְעָגוּ לָנוּ בְיוֹם צָרָה
יִחַמַל לְבַבְכֶם עַל סִבְלָנוּ הַנּוֹרָא,
עַל אַחֲרִיתָנוּ הַמָּרָה.
עַל עֵרִים בְּשָׁרְנוּ שְׂאוּ תִפְלָה
אֶל גְּבֻרָתָנוּ, אֶל מְרִיחַ הַבְּתוּלָה;
בְּרָצוֹן הָאֵל תַּעֲרִי שְׂבִיב חֲמָלָה,
מֵאֵשׁ הַשְּׂאוֹל מִתָּם וְהִצְלָה.
מְרִי גוֹרְלָנוּ אֵל יָכָה בְּכֶם;
בְּקֶשׁוֹ נָא מִן הָאֵל כִּי יִרְחַם.

הַגֶּשֶׁם גְּוִיֹּתֵינוּ גִרְף,
הַשֶּׁמֶשׁ אֶת גּוֹפְנוּ צוֹרֵב;
אֶת עֵינֵינוּ נָקַר הָעוֹרֵב,
שִׁיּוֹר בְּשָׁרְנוּ כְּכַר טָרֵף טָרֵף.
אֵינָנוּ יוֹשְׁבִים, וְרַק מִתְנַפְּפִים,
בְּרוּחַ אֲנָה וְאֲנָה מְעוֹפְפִים:
פָּנִים, אַחֲזוּר, גּוֹפּוֹתֵינוּ הַשְּׂדוּפִים
כְּמוֹ רַעְפִּים קְלוּפִים וְרוֹפְפִים.
זֶה מֵר סִבְלָנוּ, מָה טוֹב חֲלַקְכֶם;
בְּקֶשׁוֹ נָא מִן הָאֵל כִּי יִרְחַם.

יֵשׁוּ מַלְכָּנוּ, הַנּוֹרָא וְהָאִים,
אֶל סִבְלָנוּ עֵינִיד אֵל נָא תַעֲצֵם;
אֵל תִּפְקִירָנוּ לְאֵשׁ הַגִּיהֵנוּם:
בְּחֶסֶדְךָ הַמִּצָּא לָנוּ שְׁלוֹם.
אל תִלְעָגוּ, רַק שְׂאוּ אֶת תִּפְלַתְכֶם,
בְּקֶשׁוֹ נָא מִן הָאֵל כִּי יִרְחַם.

בשנת 1928 כתב ברטולט ברכט, עם קורט וייל ואליזבת האופטמן, את מחזהו "אופרה בגרוש". המחזה ציין מלאת מאתיים שנה בדיוק ל"אופרת הקבצנים" של ג'ון גיי האנגלי, העוסקת אף היא בדמויות שבשולי החברה. ברכט, שאמות המידה המוסריות של החברה הבורגנית לא היו נר לרגליו, בדומה לוויזיון לפניו, הקל ראש גם בהקפדה המודרנית על קניין רוחני. לקראת סיום המחזה, כשמקי סכין נושא את דבריו מעל הגרדום בפני הקהל שנאסף לראות אותו מוצא להורג בתלייה, שם ברכט בפיו את "הבלאדה שבה מבקש מְקַהֵית' סליחה מכולם". והנה היא:

ברטולט ברכט
בלדה בה מבקש מְקֵהִית' סליחה מכולם
 מתוך "אופרה בגרוש"
 מגרמנית: אברהם עוז

אתם, אֲשֶׁר תִּחְיוּ בְיוֹם מִּחָר,
 אֵל נָא תִּקְשִׁיחוּ אֶת לְבַבְכֶם כְּאֶבֶן.
 וְאֵל נָא תִּצְחֲקוּ בְקוֹל נֶחֱר
 עֲלֵינוּ, נְדוּנֵי גֵרָדוּם וְחֶבֶל.
 וְאֵל תִּקְלְלוּ, גַּם אִם חֲטָאנוּ,
 אֵל תִּצְמְדוּ לְחֶרֶב הַמִּשְׁפָּט:
 גַּם אִם אוֹלֵי פִשְׁעֵנוּ לֹא מַעֲט,
 חֲמַלְת לְבַבְכֶם חִלְקוּ נָא גַם אֶתְנוּ.
 רְאוּ אוֹתֵי, קַחוּ לְקַח; וְאוֹלֵי
 הָאֵל הַטוֹב יִמְחַל עַל חֲטָאֵי.

יְבוֹא מִטֶּר, יִשְׁטֵף וְיִטְהַר
 אֶת בֶּשֶׁר גּוֹפְנוּ הַנוֹטֵף שָׁמֶן.
 וְאֵת עֵינֵינוּ עֵיט יִנְקֵר,
 כִּי אֵת בִּצְעֵנוּ לֹא עֲצָרוּ בְזָמֶן.
 רְצִינוּ לְטַפֵּס עַד לֵב שָׁמַיִם
 עַכְשָׁו אָנוּ תְלוּיִים עַל רֹאשׁ הָעֵץ.
 וְהַעוֹרֵב אֶת מְקוֹרוֹ נוֹעֵץ
 לְטֶרֶף בְּנוּ מְרֹאשׁ וְעַד גַּפִּים.
 רְאוּ אוֹתֵי וְהִשְׁמְרוּ; וְלֹאֵי
 הָאֵל הַטוֹב יִמְחַל עַל חֲטָאֵי.
 יִלְדֵה אֲשֶׁר תַּחֲשֵׁף שְׂדֵים
 לְצוּד לֶה גָבֵר עַל הַדְּרֹךְ,
 הַגָּבֵר הָאוֹרֵב בֵּינֵתִים
 לְגֵרֵף לוֹ אֶת אֶתְנֵן הַגְּבֵרֶת;
 זוֹנֵה, סְרָסוֹר, גַּנֵּב, פּוֹשֵׁעַ,
 זִנְאֵי, זִפְּן, חֲמוֹר בֶּן שָׁכֶם,
 שׁוֹדֵד, בְּטֹלֵן, רֵמָאֵי, רוֹצֵחַ –
 הַיּוֹם סִלְחוּ נָא לִי כְּלֶכֶם.

רק השוֹטְרִים, עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ,
אֲשֶׁר מִבְּקֶר וְעַד עָרֵב
אוֹתִי רִדְפְתֶם עַד בּוֹר כָּלָא
וְהִתְנַפְלַתֶם לִי בְּלֵי הָרֶף -
אַתֶּם שְׂוִים קָלְלָה, בְּנֵי כָּלֵב,
אֲבָל אֲנִיחַ גַּם לָכֶם,
וְלֹא אֲרִיב גַּם עִם כְּאֵלֶּה...

הַיּוֹם סִלְחוּ נָא לִי בְּלָכֶם.
לָכֶם הִזָּה רְאוּי לְתַקֵּעַ
שְׂפוֹד לֹהֵט בְּתַחַת, כֵּן.
אֲבָל אֲנִי נוֹטָה לְסַלַּח:
הַיּוֹם סִלְחוּ נָא לִי בְּלָכֶם.

את מקור ההשראה לשירו של מקי סכין לא קשה לזהות. וקשה להאמין שברכט חשב שיוכל להסוות את חובו הגלוי כל כך לבלדה של ויון. ויון עצמו לא היה מחויב לחוק זכויות יוצרים, שקשה לנתק אותו מן האינדיווידואליזם המודגש ועליית הקפיטליזם במאה השמונה-עשרה. ברכט, שהוא ויורשיו היו חרדים ביותר לשמירה קפדנית על זכויות היוצרים שלו עצמו, לא היסס לשאול קטעים שלמים מן הטקסטים שלו מכתביהם של ורלן, רמבו, קיפלינג ועוד. אבל בשני הטקסטים שלמעלה, אפשר לומר, מתגמדות זכויות הבעלות של היוצרים על קניינם הרוחני אל מול העיוות הגדול יותר של ההייררכיה החברתית, ששניהם יוצאים נגדה באורח מובהק תוך ניתוח הרבה מוסכמות המיסודות על צביעות, מרמה וקיפוח.

לואיס קרול נאומו של הכרוז (מתוך "ציד הסנארק") מאנגלית: קובי מידן

השיר שלפניכם הוא הפרק השני של "ציד הסנארק", שיר הנונסנס הארוך שפירסם לואיס קרול ב-1876, כאחת-עשרה שנים אחרי פרסום "הרפתקאות אליס בארץ הפלאות". ה"סנארק" (snark) שילוב מילולי של נחש (snake) וכריש (shark), נקרא בתרגום זה "נָרִיש". הנריש הוא יצור פלאי ומסתורי שאיש מאנשי משלחת הציד טרם ראה. מנהיגו של המסע הגרוטסקי-טראגי הוא הקפטן הלא ממש מיומן, ה"כרוז". (מילולית "איש הפעמון", אדם שתפקידו היה לעלות על מגדל הכנסייה ולצלצל במקרי חירום). אנשי צוותו הם חבורה משונה הכוללת בין השאר אופה חסר-שם שיודע לאפות אך ורק עוגות כלולות, בנקאי חמדן, נשם של תוצאות משחקי ביליארד, בונה (החיה...) שתחביבו תפירת תחרה בחרטום הספינה, ועוד. פרק זה מתאר את הפרקטיקות המיוחדות של הכרוז-קפטן בשבועות הארוכים של ההפלגה, את הירידה אל החוף שבו הם מקויים למצוא סוף סוף את הנריש, ואת נאומו הפרוגרמטי של הכרוז, שנועד לעודד את רוחם הנכאה של אנשי הצוות.

ק"מ

הם חֲלָקוּ לְכָרוּז רַב שְׂבָחִים וְיָקָר:
 "יִצְיִבָה כֹּה נְאֻה, חֵן כֹּה רַב!
 הוּא כָּל כֶּךָ מְכַבֵּד! וְחֻכָּם! זֶה נֶכֶר
 מִיַּד כְּשֵׁרוֹאִים אֶת פְּנֵיו!"

הוּא קָנָה לוֹ מִפֶּה חֲלָקָה שֶׁל הַיָּם:
 בְּלִי סִמּוֹן שֶׁל יְבִשֶׁת אוֹ חוֹף,
 וְהֶצְנֹת שֶׁמַּח: זֶה מִפֶּה שְׂכָלָם
 יְכוּלִים לְהִבִּין! סוֹף כָּל סוֹף!

"מִדּוּעַ מְרַקְטוֹר¹ סִמֵּן חוּג וְקֵטֵב,
 קוֹ רֹחֵב וְקוֹ מְרִידֵיֶאן?"
 קָרָא הַכָּרוּז, הֵם הִרְיעוּ בְּעוֹז:
 "רַק הֶרְגֵל, רַק הֶרְגֵל מִיֶּשֶׁן!"

¹ חֲרָלָדוֹ מְרַקְטוֹר (1512-1594), קרטוגרף פלמי שגודע בעיקר בשל החידושים שהנהיג בסימון קווי אורך ורוחב. הוא היה גם זה שטבע את המונח "אטלס" לאוסף מפות.

המפות כה גדושות: איים, יבשות,
אך לקפטן שלנו נגיד",
(הם קראו בשמחה), "עדיפה מפתח -
כלה כמם לבן ואחיד!"

זה נחמד ביותר, אך חיש קל התברר:
למפקדם, החדור בטחון,
יש רק דרך אחת להוביל כננט -
לטלטל שוב ושוב פעמון.

הוא היה מחשב, אבל פקדויותיו
בלבלו את הצנות בלי די;
כשקרא "לדרום! והצפן עם חרטום!"
מה נדרש להבין ההגאי?...

לעתים חל בלבול בין ההגה למוט
והקפטן מהר לפרש:
במחוזות טרופיים, מקבל עד מאוד
שכלי שיט, נאמר, מתנרש.

אך עקר הטעות התגלה תוך שיוט,
והקפטן - עגום, חסר נחת -
אמר שקנה שקשרוה נשבה
למערב, לא ישוטו מזרח.

זה נגמר בכי טוב, סוף כל סוף אל החוף
הם ירדו עם תבות ותיקים;
תחלה נרתעו מהנוף שראו,
כל כלו רק צוקים ונקיקים.

הכרוז חש היטב אורית מועקה
וספר בנגון מבדח
הלצות ששמר לעתות מצוקה -
אך הצות הוסיף וגנח.

הוא מִזַּג יַיִן שֶׁרָף בְּכַמוֹת נְדִיבָה
וְהַפְּצִיר שֶׁיִּנְוָחוּ עֲכָשׁוּ;
הֵם הוֹדוּ (בְּלִי רְצוֹן) שֶׁדְּמוּתוֹ מְרַהֵיבָה
בְּעַמְדוֹ שֵׁם, נוֹשֵׂא אֶת דְּבָרָיו.

"רַעִים, רוּמָאִים, אֲזַרְחִים – נָא שְׁמַעוּ!"²
(צְטוּטִים אֶהְבּוּ הֵם מְאוֹד),
הֵם שָׁתוּ לְכַבּוּדוֹ וְהִידָד לוֹ קָרְאוּ,
וְהוּא שָׁב וּמִזַּג לְכוֹסוֹת.

"חֲדָשִׁים אֲרַכִּים בְּלֵב יָם כָּבֵר עָבְרוּ,
(כָּל אֶחָד – אֲרַבְעָה שְׁבוּעוֹת!),
אֲבָל עַד רַגַע זֶה, (כָּאֵן הַקֶּפֶטֶן, זְכָרוּ),
לְנָרִישׁ לֹא רָאִינוּ שׁוֹם אוֹת!

שְׁבוּעוֹת אֲרַכִּים בְּלֵב יָם חָלְפוּ כֶּךָ,
(כָּל שָׁבוּעַ כִּפְלוּ בְּיַמְיוֹ),
אֲךָ נָרִישׁ, שְׁלִמְרָאָהוּ נִגִּיל וְנִשְׁמַח,
לֹא רָאִינוּ, אֲף לֹא קִצָּה זָנְבֵי!

אֲצִיץ וְאֶחְזֹר, וְנִסּוּ נָא לְזָכֹר,
חֲמִשָּׁה סִימָנִים שֶׁל מִמֶּשׁ
לְזוּהוּי מְהִימָן, בְּכָל תְּנַאי וּבְכָל זְמַן,
שֶׁל נָרִישׁ אֲמַתִּי וּמִבְקֶשׁ.

נִפְרַט לְפִי סֵדֶר; תַּחֲלָה – טַעֲמוֹ:
קִצַּת קְלוּשׁ וְנָבוֹב, אֲךָ נְעִים;
כְּמוֹ מַעִיל שֶׁקִּצַּת צָר בְּמַתְנִים, וְכְמוֹ
מִתְבַּל בְּחִזּוֹן תַּעֲתוּעִים.

וְהַרְגַּל שֶׁל קִימָה מְאֻחֶרֶת לוֹ יֵשׁ,
דִּי מִגְזֵם, אִם יִרְשָׁה לִי לֹמֶר:
הוּא מִתְחִיל אֶת הַבְּקָר בְּתַה-שְׁלִי-חֲמֵשׁ,
אֶת הָעָרֵב דּוֹחָה לְמַחֵר.

² "רַעִים, רוּמָאִים...": הַכְרוּז מִצְטוּט, כְּמוֹבֵן, אֶת הַפְּתִיחָה הַיְדוּעָה לְנֵאוֹמוֹ שֶׁל מַרְקוֹס אַנטוֹניוֹס ב"יֹלִיוֹס קִיסָר" שֶׁל שְׁקִסְפִיר.

אות שלישי - הוא מבין באחור כל בדיקה,
ואם תתקלו בו פתאום,
כנתון במצוקה הוא יפלט אַנְתָּה;
שום חדוד בקצינות לא יפגם.

ורביעי - חבתו למכונות רחצה³;
הן אתו בכליו בכל עת.
הוא בטוח שהן מיפות כל מצב -
בטחון מפקפק בהחלט.

חמישי - שאיפותיו. כאן כדאי להבחין
בין שני סגנונות גפרדים:
בעלי הנוצות, דרך קבע, נושכים,
בעלי השפמות - מתגרדים.

כי אמנם נרישים לא נוטים להזיק,
אך חובה להבהיר זאת היטב:
חלקם בוגמים!⁴ - כאן הקפטן הפסיק,
כי כאן האופה התעלף.

³ מכונות רחצה: מתקני חוף ויקטוריאניים - מעין ביתנים על גלגלים שנגררו (ע"י סוסים!) למרחק מטרים ספורים מהמים, כדי שבני התקופה החסודים יוכלו להתלבש ולהיכנס למים בלי להיחשף לעין הרבים.

⁴ בוגם: במקור: boojum, זן נדיר ומסוכן של נרישים, אף הוא מעולמו הזואולוגי הפרטי בהחלט של קרול.

מעין אבן הוא יליד תל אביב, 1994. למד במגמת תאטרון בתיכון ע"ש תלמה ילין בגבעתיים. לאחרונה השתחרר משירותו הצבאי. פרסם משיריו בגיליונות "הו!" הקודמים.

גיר אילון הוא יליד ראשון לציון, 1981. פרסם משיריו במוסף "תרבות וספרות" של "הארץ". אב לשלושה ילדים בני שנה - אילה, עשהאל ותמר. מתגורר בשיקגו.

רחל אלבק־גדרון היא ילידת ירושלים, חוקרת במחלקה לספרויות היהודים באוניברסיטת בר־אילן. עבודותיה עוסקות בזיקה אינטרדיסציפלינארית של ספרות, פילוסופיה ואמנות חזותית ובחקר ספרות עברית מודרנית. ספרה "השלישי האפשרי: מחקר מונוגראפי על עבודותיו של יואל הופמן" רואה אור בימים אלה. צילום: אמנון רון

רותם אלמגור הוא יליד 1971. גדל בראשון לציון. בוגר האוניברסיטה העברית במתמטיקה ופיזיקה. בחמש־עשרה השנים האחרונות עובד לרוב כמהנדס תוכנה בהייטק. נשוי לתיגל, מתגוררים בתל אביב. צילום: תיגל נשיא

נח אנגלהרד בן 20, סטודנט לפילוסופיה באוניברסיטת תל אביב ומשורר.

עינה ארדל נולדה בשנת 1973 בדנמרק, לאב יליד טורקיה ולאם ילידת פרגוואי. בשנת 1994 פרסמה משיריה בכתב העת "אב". למדה ספרות השוואתית ותולדות התאטרון באוניברסיטה העברית. פרסמה עד כה שלושה ספרי שירה. זכתה בפרס הנשיא ובפרס היצירה. מלמדת בבית הספר הדו-לשוני ובתיכון למדעים ואמנויות בירושלים, אם לבן ולבת.

אברהם ארואטי עוסק בחקר התרבויות העתיקות של יוון ורומא, ובעיקר בלשונן ובספרותן. עם תרגומו נמנים "האיליאדה" ו"האודיסיאה" של הומרוס, "מחשבות לעצמי" מאת מרקוס אורליוס, "על הידידות" ו"על הזקנה" מאת קיקרו. מלמד יוונית עתיקה ורומית באוניברסיטת תל אביב.

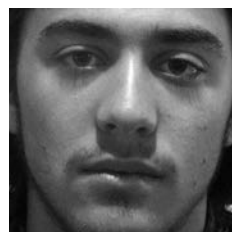
צור ארליך הוא יליד 1974. מתרגם שירה וספרי עיון, כיום במסגרת "קרן תקוה". מבקר ספרות ב"מקור ראשון". בעל טור שירת-עיתון שבועי מ-1998 – תחילה ב"מקור ראשון" וכיום באתר "מידה", וטור שירה קלה במגזין IVRIT.

שמעון בוזגלו פירסם חמישה ספרי שירה: "ארם" (2000), "תל היסרליק" (2002), "אישית לוחצת" (2004), "טוראי כהן קורא שירים" (2011) ו"מדשאות הוליווד" (2015). בין תרגומו: מבחר מתוך השירה הלירית היוונית והרומית, טרגדיות יווניות, וכן דיאלוגים אפלטוניים.

דוד (ניאו) בוחבוט הוא יליד ירושלים, 1994. משורר, מבקר שירה ועיתונאי תרבות ב"גלריה שיש" של עיתון "הארץ". שיריו פורסמו בגיליונות 9 ו-10 של "הו!" ובבמות אחרות.

אילה בן לולו היא בעלת תואר ראשון בפסיכולוגיה ותואר שני בהיסטוריה ופילוסופיה של המדעים והרעיונות. ספר ביכוריה "ילדות מקוצרת" זיכה אותה בפרס שרת התרבות. כלת פרס טבע לשירה לשנת 2014.
צילום: מור שמושקוביץ

אור בן-צבי רייף, יליד 1988, הוא ספרן בספריה עירונית וסטודנט לבלשנות. שיר פרי עטו פורסם בעבר ב"הארץ" וזהו לו פרסום ראשון ב"הו!". תושב גבעתיים.
צילום: נעם רו

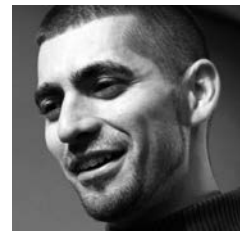
ירדן בן-צור הוא יליד 1986. גדל בחולון ובשוהם. שירים ותרגומים פרי עטו התפרסמו ב"הארץ" ובכמות ספרותיות שונות. תלמיד בחוגים לספרות ולהיסטוריה כללית באוניברסיטת תל אביב. מתגורר ביפו.
צילום: תום ויזל

יותם בנשלום הוא יליד ירושלים, 1977. מתרגם דרמה, שירה ופרוזה מאנגלית ומערבית. בעל תואר דוקטור בתורת התרגום ותואר מוסמך באמנות התאטרון. בין השאר תרגם פואמות של שקספיר, שירים של ניזאר קבאני ומחזות של פרידריך שילר, וכן רומנים מאת ג'יימס ג'ויס ואחרים.

אסף בנרף הוא יליד בת ים. עוסק במוזיקה ובעל תואר ראשון בניצוח מהאקדמיה למוזיקה ולמחול בירושלים. בעברו היה זמר במקלהת האופרה הישראלית. שיריו ותרגומיו הראשונים ראו אור בגיליון 8 של "הו!" ובאנתולוגיה לשירה להט"בית, "נפלאה".

רבקה בסמן בן-חיים היא ילידת וילקומיר שבליטא, 1925. חיה בישראל מאז 1947. היתה חברה בחבורת משוררי יידיש תושבי ישראל, "יונג ישראל", מיום הקמתה, ופרסמה בקביעות את שיריה בכתב העת "די גאלדענע קייט" (שלשלת הזהב) שערך אברהם סוצקבר. פרסמה אחד-עשר ספרי שירה.

סיון בסקין היא ילידת ליטא, 1976. פרסמה שני ספרי שירה: "יצירה ווקאלית ליהודי, דג ומקהלה" (2006) ו"מסעו של יונה" (2011). עובדת בימים אלה על ספר שירה שלישי. מתרגמת שירה ופרוזה מרוסית, ליטאית ואנגלית.

דותן ברום, יליד מגדל העמק, 1986. גדל בגבעת האלה. עד לאחרונה התגורר במגדל העמק יחד עם שבעת שותפיו לקבוצה השיתופית אלפקה, שהיא חלק מקיבוץ עירוני של תנועת קבוצות הבחירה של המחנות העולים. כיום חי בחיפה, עוסק בחינוך ולומד היסטוריה של עם ישראל באוניברסיטת חיפה.
צילום: ניצן גילי

נמרוד קרקו הוא יליד ירושלים, 1977. חי בירושלים כל שנותיו. כותב שירה ופרוזה ועוסק גם ביצירת מוזיקה.

דנה גולדברג היא תסריטאית ובמאית קולנוע. ספר שיריה "אלמוגים כתומים" ראה אור ב-2011. כתבה וביימה שמונה סרטים קצרים וכן סרט באורך מלא, "אליס", שזכה בשלושה פרסים מרכזיים בפסטיבל ירושלים 2012.

רועי גרינולד מלמד ספרות עברית ויידיש באוניברסיטת בן-גוריון. מתרגם מיידיש, גרמנית וצרפתית. ספרו על שירתו של אבות ישורון יראה אור בקרוב בהוצאת מוסד ביאליק. מתגורר בתל אביב.

יאיר דברת הוא יליד זכרון יעקב, 1990. גדל בבנימינה וכיום מתגורר ביפו. תלמיד בחוג ללימודים קלאסיים באוניברסיטת תל אביב. שיריו ותרגומיו התפרסמו ב"הו!", ב"תרבות וספרות" של "הארץ", וכן באנתולוגיה לשירה להט"בית, "נפלאותה".

אלוף הראבן הוא יליד חיפה, 1926. שירת בצה"ל, במוסד ובמשרד החוץ. היה עמית בכיר במכון ון-ליר. יזם תכניות לקידום שוויון אזרחי בין יהודים וערבים אזרחי ישראל, למטרה זו הקים את עמותת "סיכוי". שירים פרי עטו, שהמתינו במגירה במשך כשלושים שנה, ראו אור לראשונה בגיליון 10 של "הו!".
צילום: איתי הראבן

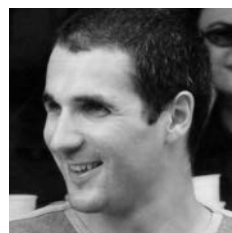
חדוה הרכבי, ילידת דגניה ב', היא משוררת וציירת. על שירתה זכתה בפרסים ספרותיים שונים, ובהם פרס ביאליק לשנת 2014. ספר שיריה השביעי, "מיגו", יראה אור ב-2016. אם לבן - אלישע. גרה בירושלים.
צילום: עליזה אורבך

אנה הרמן היא ילידת ירושלים, 1973. משוררת, מתרגמת ומבקרת ספרות. פרסמה עד כה שלושה ספרי שירה: "חד קרן", "ספר הרפואות הפשוטות" והלברית "אלפא ואומגה" (עם דורי מנור). בקרוב יראה אור קובץ שיריה הרביעי, "המקום הרדום". זכתה בפרסים ספרותיים שונים על שירתה ובהם פרס אקו"ם לשנת 2014. אמא לנגה מרים.
צילום: חן מיקא

יולי ורשבסקי הוא יליד מוסקבה, 1978. מתגורר בתל אביב. בוגר החוג לתורת הספרות הכללית באוניברסיטת תל אביב. שיריו פורסמו לראשונה בספר "חיי של השחקן" (2005) ובכתב העת "הו!".

יהונתן ולצר הוא יליד 1992. גר בבית שמש. לאחר התיכון למד בישיבה גבוהה בתל אביב. השתחרר השנה משירות סדיר בגבעתי ועובד באבטחה. פרסם בעבר שירים בכמות אינטרנטיות ובמוסף "תרבות וספרות" של "הארץ".
צילום: הדסה אברמוביץ'

עומר ולדמן הוא יליד 1994, תלמיד בחוגים ללשון ולספרות עברית באוניברסיטה העברית בירושלים. פרסם שירים, תרגומי שירה, רשימות, סיפורים ומחזה קצר בארבעת הגיליונות הקודמים של "הו!", וכן בכתבי עת נוספים ובעיתונות היומית.

יצהר ורדי הוא יליד קיבוץ בית קמה, 1968. עוסק בכתיבה, בתרגום ובעריכה. סיפוריו הראשונים התפרסמו במוסף "תרבות וספרות" של עיתון "הארץ". נשוי ואב לארבעה. מתגורר בגליל התחתון. ספרו "את כל הדברים" ראה אור ב-2011.

טל זגרבה הוא יליד 1989. תסריטאי ובמאי קולנוע. סרטו הקצר הראשון, "הומור" (2014), השתתף בפסטיבלי הקולנוע של קאן ושל ניו-יורק, וזכה ב"פסטיבל האירופאי לקולנוע עצמאי" בפריז. עובד כעת על סרטו הראשון באורך מלא.
צילום: יולי גורדינסקי

רחל חלפי נולדה וגרה בתל אביב. "מקלעת השמש", האוסף המורחב של ששת ספרי השירה הראשונים שלה, ראה אור ב־2005 ולונה במסה נרחבת מאת דן מירון. יוצרת סרטים, מחזות ותוכניות רדיו. שיריה זיכו אותה בפרס ביאליק ובפרס ברנר לשירה.

שלומי חתוכה הוא משורר ופעיל חברתי. מייסד עמותת עמר"ם לקידום תרבות המזרח וממקימי הוצאת "טנג'יר". כותב מאמרים בעיתונות המקוונת. ספר שיריו הראשון, "מזרח ירח", ראה אור ב־2015.
צילום: גינדי

גדעון טיקוצקי הוא יליד חדרה, 1977. פרסם ספר מחקר על לאה גולדברג, "האור בשולי הענן" (2011), וערך כעשרים ספרים פרי עטה. זוכה פרס בהט לספר העיון הטוב לשנת 2014 עבור מחקרו על אודות דליה רביקוביץ, שיסודו בדוקטורט שכתב באוניברסיטת תל אביב.
צילום: יובל חן

בעז יניב הוא משורר וחוקר תודעה, ממייסדי כתב העת לשירה "דקה" ומעורכו. ספר הביכורים שלו, "הפרת סדר", ראה אור ב־2013. מתגורר בהרי ירושלים, מאמין בריפוי ומגדל שלוש תרנגולות וילד.

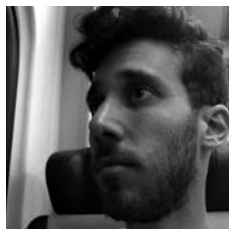
עמרי לבנת הוא יליד קריית אוננו, 1993. מתגורר בתל אביב ומורה לערבית ולתרבות האסלאם בתיכון לאמנויות ע"ש תלמה ילין. שיריו ותרגומיו מערבית קלאסית ומודרנית התפרסמו בכתב העת "הו!", באנתולוגיה לשירה להט"בית "נפלאה" ובעיתונות היומית.

הילה להב היא ילידת זכרון יעקב, 1985. מוזיקאית ומשוררת. "יחידה", ספר שיריה הראשון, ראה אור ב־2011. ספרה השני, הפואמה "עד הבוקר", ראה אור ב־2014.
צילום: לאון גרין

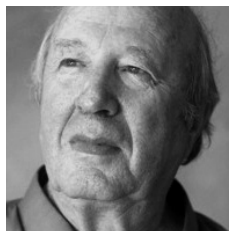
גלעד לייבה הוא סטודנט לבלשנות ולמחשבת ישראל באוניברסיטה העברית. מתגורר בירושלים.

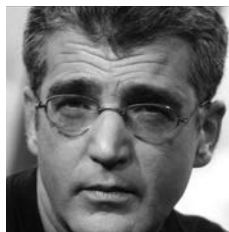
עמנואל יצחק לוי, יליד 1995, הוא משורר ומלחין. מצטיין מגמת הקולנוע בתיכון ע"ש תלמה ילין, סולן להקת "גוג ומגוג" ומשתתף קבוע בכתב העת "הבה להבא". עובד כמטפל בקשישים במסגרת עמותת "והדרת".
צילום: חגי לוי

עמוס לויתן הוא יליד קיבוץ כפר מסריק, 1936. ערך את הדף לספרות של "על המשמר", את "משא", מוסף הספרות של "דבר", וכן שימש עורך השירה בהוצאת הספרים "גוונים". כותב טור ביקורת בכתב העת "עיתון 77". על שירתו זכה בין השאר בפרס חולון ובפרס היצירה ע"ש לוי אשכול.

קובי מידן הוא יליד נתניה, 1958. עוסק בתקשורת. פרסם ספר ילדים, "בית חרושת לשירים". מתרגומיו: השירים וספר הכמיהה מאת לאונרד כהן ו"הגביהו את קורת הגג, נגרים" מאת ג' ד' סאלינגר. שירים פרי עטו ראו אור לראשונה בגיליון 10 של "הו!".

אפרת מישורי היא ילידת טבריה, 1964. משוררת, דוקטור לספרות, עורכת, מנחת סדנאות כתיבה ומייסדת הסלון הספרותי "תאטרון הטקסט הנודד". ספר שיריה התשיעי, "Thinkerbell", רואה אור בימים אלה. זוכת פרס רון אדלר לספר ביכורים ופרס ראש הממשלה לשנת 2001. לאחרונה הרחיבה את פעילותה גם לקולנוע.

לי ממזן היא ילידת צפת, 1980. יצירותיה ראו אור בכתיבי עת ובאסופות שונות. זכתה בתחרות "כתוב" של מפעל הפיס, ובפרס הראשון בתחרות הספרותית ע"ש הרי הרשון מטעם האוניברסיטה העברית. כיום מלמדת בחוג לספרות באוניברסיטת חיפה, ומשמשת עורכת אחראית של סדרת ספרי השירה בהוצאת "פרדס". מתגוררת בחיפה.

דורי מנור, יליד תל אביב, הוא משורר, מתרגם ועורך. ב־2012 ראה אור "אמצע הבשר – שירים 1991-2011" – מבחר מקיף משיריו, בצירוף אחרית־דבר מאת פרופ' דן מירון. זכה בפרסים שונים על שירתו ועל תרגומו, ובהם פרס טשרניחובסקי ופרס יהודה עמיחי לשירה עברית לשנת 2015. ערך (עם רונן סוניס) את "נפלאתה", אנתולוגיה של שירה להט"בית, שראתה אור ב־2015.

שחר־מריו מרדכי הוא יליד חיפה. גדל בקריית ביאליק ומתגורר כיום בתל אביב. ספרו "מי בעניין שלנו" ראה אור בשנת תשע"ד. קדם לו "תולדות העתיד", תש"ע.

ליאת נאה היא בוגרת מסלול השירה בהליקון ודוקטורנטית לארכיאולוגיה מקראית באוניברסיטה העברית. שירים, סיפורים ותרגומים מפרי עטה התפרסמו בכתיבי עת שונים. לאחרונה השתתפה בתערוכת "כותבים למגירה" בבית אריאלה. צילום: דוד טל

אורית נוימאיר-פוטשניק היא ילידת תל אביב, 1973. בעלת תואר שני בפיזיקה. אשת הייטק בעבר ומורה בהווה. אמא לשלושה. כותבת ומתרגמת שירה. זהו לה פרסום ראשון.

אברהם עוז הוא מתרגם וחוקר תאטרון. תרגם מחזות ואופרות מאת שקספיר, ברכט ועוד. פרופסור לתאטרון באוניברסיטת חיפה ובאקדמיה לאמנויות המופע. היה ראש החוג לתאטרון באוניברסיטאות תל אביב וחיפה. לימד ב"בית צבי", באוניברסיטה העברית, בסמינר הקיבוצים ובמכללת ספיר. שימש חבר ההנהלה האמנותית של התאטרון הקאמרי וביים מחזות משל פינטר, טיילור ועוד.
צילום: עיסאם תלחמי

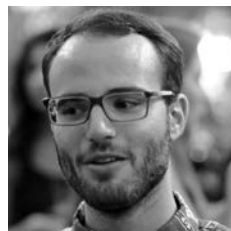
טלי עוקבי היא ילידת עפולה, 1970. מתגוררת בצפון גרמניה. למדה הוראת אמנות וחינוך בבית ברל. עוסקת באמנות ובהוראה לפרנסתה. ספר שיריה הראשון, "עור התוף של הלילה", ראה אור ב-2013. פרסמה משיריה בגיליון 10 של "הו!" ובכתבי עת אחרים.

משה סקאל הוא יליד תל אביב. עד כה פרסם חמישה ספרים, ביניהם "יולנדה", שהיה מועמד סופי לפרס ספיר וראה אור בצרפת ב-2012, ו"הצורף" (2014). אסופת יומני מסע פרי עטו וכן רומן בשם "אחותי" יראו אור בקרוב. מנהל את המפעל לתרגום ספרות מופת ומפרסם מאמרים ב"הארץ" ובבמות אחרות.
צילום: גרג בול

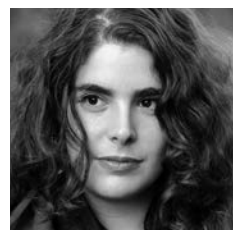
עידו פלד הוא יליד 1989. גדל במושב בית שערים. זהו לו הפרסום הראשון ב"הו!". לומד ספרות ויוונית עתיקה באוניברסיטת תל אביב.
צילום: עופר ריבק

תהל פרוש היא משוררת, סופרת, עיתונאית ודוקטורנטית לספרות עברית באוניברסיטת בן-גוריון. ספר שיריה הראשון, "בצע", ראה אור ב-2014.

נעם פרתום היא משוררת, מתרגמת ופרפורמריית ילידת 1986. זוכת פרס שרת התרבות למשוררים בראשית דרכם תשע"ו ופרס רמת-גן לספרות לשנת 2014. ספרה הראשון, "להבעיר את המים באש", ראה אור ב-2012, ולאחרונה התפרסם תרגומה לספר "הכל בפנוכו" מאת המשורר של סילברסטיין, שעליו זכתה בעיטור אנדרסן הבינלאומי לשנת 2016.
צילום: מוטי קיקיון

ריטה קוגן היא ילידת סנט פטרבורג, 1976. חיה בישראל מאז 1990. עובדת כמהנדסת וגרה בתל אביב בחברת חתול מחוסר-זנב. ספר שיריה הראשון, "רישיון לשגיאות כתיב", ראה אור ב-2015.
צילום: סיון צדוק

יחזקאל רחמים הוא סופר ומשורר, תושב יפו. ספר שיריו "בשורת נשימה" עתיד לראות אור בהוצאת "פרדס" בעריכת דורי מנור.

ליאור שטרנברג הוא יליד פתח תקווה, 1967. חי בירושלים, נשוי ואב לשתי בנות. משורר, מתרגם ומורה לספרות. שירתו זיכתה אותו בין השאר בפרס דוליציקי מטעם האוניברסיטה העברית לשנת 2011 ובפרס לשירה עברית על שם נתן יונתן לשנת 2009.
צילום: אורנה איתמר

אייל שלום הוא יליד ירושלים, 1986. שירת כחובל בחיל הים, למד ספרות עברית באוניברסיטת תל אביב וזה שנתיים מתגורר בלונדון. זכה בתחרות "שירה על הדרך" לשנת 2015, וספרו הראשון, "ג'וני נעדר", עתיד לראות אור ב־2016. שיריו התפרסמו במוסף "תרבות וספרות" של עיתון "הארץ" ובכתבי עת שונים.

שירה שמי היא ילידת 1975. מתגוררת במושב שדמה.

רועי שניידר, יליד רעננה, 1994. מסיים בקרוב את שירותו הצבאי. זוכה הפרס ע"ש פסח מילין למשורר בתחילת דרכו לשנת 2012. ספרו "רועי שניידר ושירים אחרים" ראה אור ב־2012. שירים פרי עטו התפרסמו בגיליונות 8, 9 ו-10 של "הו!" וכן במוסף "תרבות וספרות" של "הארץ".

